

Kl. 09.00–15.26

16.00–16.19

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 29 april justerades.

§ 2 Anmälan om avskrivning av framställning

Talmannen meddelade att han den 19 maj avskrivit framst.
2014/15:RS1 *Vissa frågor om riksdagsledamöternas ersättningar.*

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2014/15:553

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:553 Utjämningsystem för kostnader för säkerhetspersonal på flygplatser
av Edward Riedl (M)

Interpellationen kan inte besvaras inom utsatt tid.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 19 maj 2015

Näringsdepartementet

Anna Johansson (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 4 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2015:10 Transporter av farligt avfall – fungerar tillsynen?

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelse
2014/15:RR4 till finansutskottet

Motion
2014/15:3096 till justitieutskottet

*Statens stöd till
dagspressen*

§ 6 Statens stöd till dagspressen

Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU12
Statens stöd till dagspressen (prop. 2014/15:88)
föredrogs.

Anf. 1 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Herr talman! Jag läste häromdagen en debattartikel i Svenska Dagbladet där mina utskottskollegor från de övriga sju partierna i denna riksdag än en gång gjort gemensam sak och med mycken förkunnad stolthet försökt göra gällande att man nått en unik överenskommelse om presstödet som minsann förbättrar förutsättningarna för hela tidningsbranschen.

Wow! Man kunde nästan tro att de hade revolutionerat hela systemet från grunden. Oj då, hade jag missat något, eller kom verkligen allt detta från samma betänkande över regeringens något rumphuggna proposition som jag själv hade suttit med och berett de senaste veckorna? Efter en stunds läsning kunde jag dock pusta ut och konstatera att jag varken hade missat något eller att det skulle råda någon brist på säljartalang hos artikelförfattarna.

Tittar man på den av utskottsmajoriteten så gillade propositionen från regeringen ser man att den knappast innehåller några direkt skarpa eller nydanande förslag över huvud taget. Det är också den huvudsakliga anledningen till att vi valt att inte reservera oss mot den, att den är så tafatt och odramatisk att vi tyckte att det räckte med ett särskilt yttrande.

Man vill stryka något eller några ord i nuvarande presstödsförordning och kanske flytta viss verksamhet från en myndighet till en annan. Ja, okej, det kan man väl göra. Den stora grejen i propositionen verkar ha varit att alla läsarintäkter ska behandlas likvärdigt, oavsett om de kommer från tryckt press eller från det fåtal människor som kanske betalar för att läsa nyheter på nätet. Men i allt väsentligt gör regeringen bedömningen att det åtminstone under en övergångsperiod finns behov av ett presstödsystem med i huvudsak nuvarande utformning.

Även Presstödskommittén bedöms ha tagit utgångspunkt i den nuvarande presstödsregleringen och lämnat de flesta bestämmelserna i befintlig presstödsförordning oförändrade. Detta, herr talman, är kanske inte så konstigt om man betänker att de direktiv som utredningen förefaller ha haft varit förhållandevis snäva. Bland annat har det aldrig varit tal om att verkligen se över presstödet och dess eventuella legitimitet ur ett brett och förutsättningslöst perspektiv. Det är därför vi i Sverigedemokraterna har lagt en följdmotion om att en utredning om presstödet även bör innefatta

vad det skulle innebära att avveckla detsamma, förslagsvis förverkligat genom ett tilläggsdirektiv till den medieutredning som ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2016.

Det är ju inte, herr talman, någon slump att Medieutredningen måste återkomma med sina förslag på åtgärder skyndsamt för det fall att Sverige inte får något förlängt undantag från EU-kommissionen för fortsatt statsstöd till dagspressen efter 2016 års utgång. Att då, som våra utskottskolleger från de övriga partierna föreslår i förhållande till Alliansens följdmotion, använda den här sista tiden till att höja presstödet och göra tidningsredaktionerna runt om i landet än mer beroende av subventioner torde inte vara något annat än att göra dem en rejäl björntjänst.

Då regeringen och Alliansen förefaller vara rörande överens om att de flesta dagstidningar inte skulle ha överlevt utan det statliga stödet blir deras något märkliga förslag till lösning lite som att göra en dödssjuk patient alltmer beroende av livsuppehållande åtgärder, med uppmaningen att passa på nu, för vilken dag som helst kan respiratorn komma att kopplas ur. Alla som varit verksamma inom vården vet förstås att man sakta men säkert måste låta kroppen anpassa sig och träna upp sina egna funktioner innan man gör några större vitala förändringar. Låt oss därför i stället använda den här sista tiden till att successivt fasa ut beroendet av direktstimulerande substanser.

Det finns även närliggande empiriska belägg för att ett avvecklat pressstöd per automatik inte alls behövt leda till någon massdöd, om det görs på ett adekvat sätt och med viss ödmjukhet mot omvärlden. Här kan vi ha mycket att lära av vårt broderland Finland, som haft något av en avundsvärd utveckling på området trots att de inte bara har avvecklat i princip allt presstöd utan till och med infört en reklamskatt på senare år.

Fullt så långt är vi kanske inte beredda att gå i dagsläget, herr talman, utan vi nöjer oss för tillfället med att avråda från att höja presstödet och i stället förorda ett successivt omställningsarbete mot att underlätta mer indirekt och generellt. Därför har vi heller inga invändningar mot en förnyad och utökad försöksverksamhet med samdistribution eller mot att påminna om riksdagens 13 år gamla tillkännagivande till regeringen om att börja avveckla reklamskatten.

Så värst mycket mer spännande än så blev det alltså inte med den stora omdaning på presstödet område. För att inte riskera att tråka ut någon i onödan yrkar vi bifall endast till vår reservation 1, även om vi förstås fortfarande står bakom samtliga våra reservationer i betänkandet.

Anf. 2 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis yrka bifall till KU:s förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det känns bra att stå i kammaren i dag. Jag känner mig trygg eftersom sju av åtta partier ser värdet av att vi har många dagstidningar, och därmed många röster, i vårt land. Dagstidningarna granskar, fördjupar, refererar och rapporterar. De ger en bild av det lokala och regionala samhället, av nationella händelser i politiken och av samhällsutvecklingen. Tänk så fattigt det skulle vara om vi bara hade en Pravda eller ingen tidning alls! Tänk om den omvärldsbild vi fick var via våra ”vänner” på Facebook eller, än värre, via Flashback.

Det är bra att regeringen tidigarelade sina förslag jämfört med Pressstödskommitténs förslag. Det är bråttom nu. Bara under den tid som utskottet har hanterat frågan har två tidningar fått säga tack och hej. Många redaktioner börjar bli anorektiska, och det inverkar naturligtvis på den produkt vi läsare vill ha. Vi vill ha såväl lokala och regionala nyheter som riksenheter och en blick över världen. Det är så vi kan förstå samtiden och inte vara rädda för framtiden. Jag påstår att dagstidningen har en mycket viktig bildningsfunktion.

Det är i det sammanhanget vi också ska se frågan om samdistribution av tidningar. Jag håller med dem som tycker att det försök som gjordes i Arvikatrakten under tre månader var lite väl taffligt för att frågan helt skulle kunna avfärdas. Därför är jag tacksam för att vi i utskottet har kunnat enas om vikten av nya initiativ i den här frågan eftersom människor i hela vårt land har rätt till en dagstidning. Jag tror dessutom att papperstidningen kommer att leva i många år än.

Jag har hört under den här resans gång att presstöd är någonting bara för sossetidningar. Då tänker jag snabbt: Om det vore så väl! Då skulle det finnas betydligt fler av den sorten. Nej, presstödet är i första hand till för att stötta andratidningar, för att det ska finnas en allsidig rapportering, för att fler röster ska få höras och framför allt få framföras.

Detta är ett av skälen till att vi i utskottet har enats om att det inte bara är stödet till de högfrekventa tidningarna som måste förbättras utan att också fädagarstidningarna ska få ett stärkt stöd under de år som kommer. Där vill vi se att regeringen återkommer med de konkreta förslagen.

Vi ställer oss givetvis bakom regeringens förslag om stöd till tidningar som delvis är skrivna på finska inom fler geografiska områden än i dag.

Herr talman! Vad som kommer i framtiden är svårt att sia om. Vi har många utmaningar. Maktkoncentrationen i Mediesverige är en av dem. Hur vi ska attrahera unga läsare och få unga människor att tycka att det är okej att betala för nyheter är en annan utmaning. Från vår och utskottets sida kommer vi att följa jobbet och också den nyligen tillsatta Medieutredningen. Vi kommer naturligtvis att följa frågan om stegvis sänkt reklamskatt för dagstidningar.

Jag hoppas att den enighet vi nu har kunnat uppnå i utskottet kommer att bära vår politik framöver, så vi slipper se en utveckling i enlighet med Sverigedemokraternas motioner, intentioner och reservationer. Det intressanta är ändå varför Sverigedemokraterna vill avskaffa presstödet. Det kan väl ändå inte vara så att undersökande journalistik och kvalitetsjournalistik är ett problem för Sverigedemokraterna?

(Applåder)

Anf. 3 PER BILL (M):

Herr talman! Jag tackar alla som hjälpt till att hitta en kompromiss. Det är faktiskt någonting som vi politiker ibland måste lära oss att bli duktiga på.

I en värld som för tillfället blir mer och mer global, mer och mer digital, där olika typer av medier smälter ihop, där vi på nätet inte vet om en nyhetssajt är driven av ett radioföretag eller av en dagstidning, har det skapats ett enormt tryck på olika medieföretag, och kanske särskilt, herr talman, på tryckta medier: tidningar och tidskrifter. Det är inte någonting som bara gäller här i Sverige eller i Norden, utan med undantag, tror jag, från delar

av Sydamerika är det för tillfället så att tryckta medier har problem. Upplagorna sjunker, och tyvärr lämnar annonsörerna medierna i en ännu snabbare takt eller byter medier och går över till tv, radio, storbildstavlor eller vad det nu är.

När världen ser ut på det sättet är det, tycker vi moderater, viktigt att försöka hitta vad som förenar oss. Det som förenar oss partier i riksdagen, eller åtminstone de allra flesta, är att vi vill ha en granskande journalistik – nationellt, regionalt och nere i varje kommunkontor. Hur kan vi då försöka behålla detta? Ett sätt är att försöka minska de politiska risker som finns i branschen. Minskar man de politiska riskerna blir det lättare för företagen att göra framtidskalkyler. Det har vi försökt göra i Presstödsutredningen. Vi fick ägna väldigt mycket tid åt vad som förenar och inte vad som delar oss.

Det är därför väldigt roligt, herr talman, att vi nu i dag står och ser del ett av Presstödsutredningen. Hade det här varit helheten hade man väl kunnat säga att det bara bidde en tumvante. Men Presstödsutredningen skriver att man har fyra huvudförslag och ett antal mindre förslag. Man skriver också ganska tydligt att flera av de mindre förslagen med fördel kan genomföras tidigare. Regeringen har lyssnat på detta och gör nu så. Vi har dessutom lagt till ett antal synpunkter på den stora delen, som fortfarande ligger framför oss. De många små förbättringar som görs nu görs dels för att det ska bli lite bättre affärsmässighet, dels för att det ska bli lite modernare. Det ska inte vara någon skillnad på om man trycker tidningen på misshandlad skog eller om den läses i en ”padda” eller något liknande.

Men det vi har framför oss är de fyra stora bitarna. Om vi kan se till att steg för steg avskaffa reklamskatten gagnar det alla tidningar som i dag betalar reklamskatt. Om det görs riktiga och seriösa försök till samdistribution av post och tidningar tidigt på morgonen slipper man åka 15 000 mil extra varje dag, om jag kommer ihåg siffran rätt. Det finns också en fantastisk möjlighet att se till att denna distribution inte blir mindre och mindre serviceinriktad, utan att vi vänder trenden, så att avståndet mellan brevlådan och husknuten kan räknas i meter och decimeter och inte i kilometer och mil. Vi vill också i kompromissens anda ändra lite grann i stödtrapporna, och vi har gått med på en digital knuff. Dessutom har vi en samsyn om längden på detta presstöd.

Om man bara tittar på dagens lilla första proposition kan det tyckas som lite. Men tittar man på helheten tror jag ändå att man kan säga det som vi sju partier skrev i Svenska Dagbladet i måndags, nämligen att det under den tid det har funnits presstöd aldrig har rätt så stor samsyn om hur det ska användas.

(Applåder)

Anf. 4 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Tidningsdöd är inte ett nytt begrepp. Men tyvärr är det ett begrepp som väldigt väl illustrerar hur utvecklingen sett ut de senaste åren. Tidningarna tappar annonsörer och annonsintäkter i rask takt och får därför allt svårare att finansiera sin redaktionella verksamhet. Inte minst är det lokalredaktionerna som man har svårt att finansiera. Det har lagts ned lokalredaktioner, och många kommuner står i dag utan nyhetsbevakning på plats. De lokalredaktioner som finns kvar har krympt till ett minimum,

vilket naturligtvis ställer till oerhört stora problem för den demokratiska möjligheten att följa med i utvecklingen i kommunen.

En sekundär effekt av att vi ser färre tidningar med färre prenumeranter är också att anslaget till presstödet inte utnyttjas fullt ut. Det är därför inte nödvändigt att höja anslagsnivån, och det är inte det regeringen föreslår. Vad som behövs är förutsättningar för fler tidningar att kunna få presstöd, så att det anslag som finns avsatt verkligen ska kunna komma tidningarna till del. Den proposition som lagts fram handlar om att skapa bättre förutsättningar för tidningar att kunna ta del av presstödet.

Själv satt jag i den förrföra presstödsutredningen, och jag har därför debatterat presstödsfrågor under många år. Jag möts ofta i debatten av den typ av missförstånd kring presstödet som Sverigedemokraterna anför, med argument kring att tidningsföretag som inte klarar att leva på marknadens villkor lika gärna kan gå i graven och ifrågasättanden av att staten på konstlade sätt ska hålla de här företagen under armarna.

Ofta är missförståndet kopplat till att man tror att presstödet på något sätt är en arbetsmarknadsåtgärd. Det är inte det. Presstödet är en investering för att vi ska kunna ha en vital demokrati. Det är oerhört svårt att föreställa sig att demokratin skulle fungera om det inte fanns en fri och politiskt oberoende press som kan granska makthavare. Det handlar om att illustrera och belysa komplicerade samhällsfrågor och föra upp på dagordningen de förslag till beslut som finns inte minst på lokal nivå så att medborgarna sedan kan göra medvetna och initierade val.

Tyvärr finns den okunskapen också i riksdagen. Vi ser det tydligt i Sverigedemokraternas reservationer och särskilda yttranden. Sverigedemokraterna talar om att presstödet snedvrider konkurrensen och hämmar tillväxten av nya tidningar. Verkligheten är precis den rakt motsatta. Det är tack vare presstödet som vi fortfarande har en mångfald av tidningar och därmed en konkurrens mellan olika aktörer. Tack vare presstödet finns det möjligheter för nya tidningar att starta.

Det var väldigt tydligt när presstödsreglerna förändrades förra gången. Miniminivån på antal prenumeranter som krävs för att få presstöd sänktes från 2 000 till 1 500 prenumeranter, och genast startade ett stort antal nya tidningar. En del av dessa var inte bärkraftiga. De har sedan lagts ned. Men flera av dem har kunnat utvecklas tack vare presstödet. I verkligheten är det precis tvärtom. Presstödet ger förutsättningar för en mångfald av tidningar och skapar förutsättningar för tidningar att växa.

Nu har vi lyckligtvis stor samsyn mellan övriga partier. Det gör att vi kan utveckla presstödet. Vi gör det i flera steg, som både Per Bill och Berit Högman har varit inne på tidigare. Ett första steg har redan tagits i och med att Presstödsnämnden har utarbetat ett förslag till ett nytt stöd för digital utveckling. Förslaget är överlämnat till regeringen för bara någon vecka sedan och ska godkännas av EU innan det kan träda i kraft. Stödssystemet är väldigt likt det system som redan finns i Danmark. Vi kan förut-sätta att processen inom EU kommer att gå snabbt och att vi kan ha det system som Per Bill kallar digital knuff på plats redan nästa år.

Nästa steg är den proposition och det betänkande som riksdagen ska hantera i dag. Till skillnad mot vad Sverigedemokraterna anför innehåller propositionen flera viktiga saker som gör att tidningarna framöver i större utsträckning ska kunna få ett presstöd. Förslagen är kanske tekniska till sin natur och därför svåra att förstå. Jag ska gå igenom några av dem.

En förändring som görs är att den begränsning som finns i dagens regelverk och som gör att en tidning som har mer än 30 procents hushållstäckning inte är berättigad till presstöd mjukas upp. Det finns redan i dagens system ett antal orter som utpekats som undantagna från regelverket. Nu görs det ett generellt undantag som gör att det är möjligt för tidningar som ligger över 30 procent på orten att ändå kunna få presstöd. Det är fullständigt relevant med tanke på den snabba nedgång i annonsintäkter som tidningsföretagen drabbas av.

En annan viktig förändring är att kravet på hur stor andel av den totala utgivningen som är prenumererad sänks för hög- och medelfrekventa tidningar och sätts på samma nivå som för de lågfrekventa tidningarna. Det gör att lågfrekventa tidningar har möjlighet att utöka sin utgivningsfrekvens utan att riskera att tappa presstöd, och framför allt gör det att tidningarna kan distribuera friexemplar i större omfattning, det vill säga sprida en upplaga till hushållen för att på det sättet värva prenumeranter.

En tredje viktig förändring är som nämnts att vi får en likabehandling av alla läsarintäkter. Det är inte bara den traditionellt abonnerade upplagan som ligger till grund för presstöd. Det är utomordentligt viktigt för att tidningsföretagen ska kunna hitta nya affärsmodeller utan att riskera att tappa presstödet.

Detta är naturligtvis förändringar som inte kommer att revolutionera möjligheterna och trygga förutsättningarna för tidningsföretagen för en lång tid framöver. Det är förändringar som gör att befintliga tidningar får en tidsfrist och kommer att kunna överleva ett antal år framöver. Det gör att vi under ett antal år framöver kommer att kunna se att man tors starta nya tidningar.

För att trygga situationen mer långsiktigt krävs än mer omfattande förändringar. Därför är det väldigt bra att regeringen har tillsatt en ny medieutredning. Den har för övrigt kallat till sig en politisk referensgrupp för ett första sammanträde redan i dag.

Med det yrkar jag bifall till propositionen och utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 5 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Herr talman! Det talas en del här i dag om olika missförstånd, missuppfattningar och så vidare. Vi har hört att man har talat om affärsmässighet i en verksamhet som är direkt beroende av statliga subventioner. Vad jag undrar lite grann över är att vi inom Sverigedemokraterna på något sätt skulle vara rädda för utvecklingen, granskning och så vidare. Det förstår jag inte riktigt.

Tittar man i en ganska nära omvärldsanalys på våra två grannländer Finland respektive Danmark har Danmark valt som majoriteten i utskottet här föreslår att hänga kvar vid en lösning som egentligen är från 70-talet. Där har man haft en väldigt negativ utveckling, som jag har förstått det, på pressområdet. I Finland har man varit mer proaktiv och valt andra vägar att gå och försökt anpassa sig efter modernare förutsättningar. Där har man haft en väldigt positiv utveckling, som jag har uppfattat det.

Det skulle vara intressant att höra Niclas Malmbergs reflektioner om detta. Hur kommer det sig att andra i vår omvärld kan göra på andra sätt och lyckas så mycket bättre än med den gamla, lite halvmossiga lösningen som ni så varmt vurmar för?

Anf. 6 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Först vill jag kommentera det du kallar statliga subventioner, Fredrik Eriksson. Du ser presstödet som ett sätt att hålla tidningsföretag som inte är ekonomiskt bärkraftiga på egna meriter under armarna.

Jag ser det på ett annat sätt. Jag ser presstödet som ett sätt att ge en injektion för en vital demokrati. Jag ser det som investeringar för en funktionell demokrati.

Presstöd finns i de allra flesta europeiska länder. Finland må vara ett undantag här med andra modeller. Men i de allra flesta europeiska länder har vi system motsvarande det svenska med ett stöd till pressen.

Anf. 7 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik:

Herr talman! Inledningsvis vill jag betacka mig för att andra tolkar hur jag ser på saker och ting. Det är jag fullt kapabel att avgöra själv.

Jag funderar på en annan komponent i förslaget och i den debattartikel som presenterades i Svenska Dagbladet. Där uttrycker man en oro för att allt fler människor väljer att inhämta sin information från andra medier. Samtidigt är man väldigt positiv till att försöka öka andelen prenumeranter som betalar för medier på internet.

Alla är säkert olika, visst är det så. Som jag har förstått kulturen lite grann i dag på internet tycker människor helt enkelt att gratis är gott. De tar gärna till sig gratis information. Om man då går in och satsar för att tidningsutgivarna och tidningsredaktionerna ska försöka göra mer av sitt material avgiftsbelagt, ser ni då inte en risk för att man är kontraproduktiv och driver läsarna än längre ifrån gammelmedierna?

Anf. 8 NICLAS MALMBERG (MP) replik:

Herr talman! Det är två aspekter i detta. Den ena är att det behövs intäkter för läsandet på internet. Den digitala knuff som Presstödsnämnden utarbetat ett regelverk för handlar om affärsmodeller så att tidningsföretagen kan få intäkter för det material som läses på nätet. Det finns inget problem i att tidningar läses på nätet snarare än i pappersexemplar. Men tidningsföretagen måste kunna få intäkter från den läsningen. Det är där problematiken ligger.

Det finns också en annan aspekt i hur utvecklingen nu sker. Många människor hamnar i små bubblor där de bara tar till sig nyheter inom områden som de själva är intresserade av och kanske åsikter som de själva delar sedan tidigare och inte konfronteras med andra världsbilder eller får intryck av andra typer av nyheter eller information.

Den problematiken måste hanteras genom att vi har en utveckling i tidningsbranschen där man fortfarande kan ha allsidiga tidningar som försöker belysa samhällsutvecklingen ur många perspektiv och att det är den typen av nyheter som många människor tar till sig.

Inte minst ser vi hur tidningsläsandet dalar bland ungdomar. Det är bara hälften så många ungdomar upp till 24 år som läser en dagstidning i dag jämfört med hur det var på 80-talet, när jag var ung själv. Om detta är en fortsatt utveckling där ungdomar inte tar till sig en bred belysning av hur samhället ser ut, utan bara snävar in på sina egna intresseområden, har vi ett demokratiskt problem. Det kan vi motverka genom att stärka medie-företagens förutsättningar att nå en bredare allmänhet.

Anf. 9 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Vi har i konstitutionsutskottet lagt ned en hel del arbete på att skapa förutsättningar för att få en fortsatt mångfald i Tidnings-sverige. Vi har gjort det eftersom dagstidningarna har en viktig roll i vår demokrati. De flesta tidningar i landet har allt färre prenumeranter och minskade upplagor, och i och med detta också en försämrad ekonomi. Många tidningar går med stora underskott. Det behövs därför förbättrade möjligheter för tidningar även digitalt och ett sätt som gör att det går att få intäkter både från läsare och från reklam och dessutom, ibland, möjlighet till presstödet. Det betänkande som vi från sju av riksdagens åtta partier står bakom är resultatet av våra ansträngningar i konstitutionsutskottet.

Jag vill särskilt betona den lokala dagspressens betydelse för nyhets-förmedlingen och opinionsbildningen. Lokal nyhetsförmedling bidrar på ett mycket betydelsefullt sätt till att skapa sammanhållning mellan männi-skor i samhället – en sammanhållning som bidrar till socialt och ekono-miskt bättre fungerande samhällen. Vi trivs och fungerar bättre om vi har gemensam information. Då har vi något att prata med varandra om.

När det gäller de lokala och regionala samhällsfrågorna är dagspressen den mest betydelsefulla kanalen för nyhetsförmedling och opinionsbild-ning. Visst har det blivit tydligt när en tredjedel av tidningarnas lokal-redaktioner har lagts ned de senaste tio åren att det har påverkat förmed-lingen av nyheter på lokal nivå. Flera tidningar har lagts ned, och alltmer av tidningarnas innehåll produceras centralt.

Dessutom är det oroande när jag ser den situation som råder i min egen riksdagsvalkrets. För en och en halv vecka sedan var det omval till kom-munfullmäktige i Båstad. Då behövde man vara partiledare för att inför valet i Båstad vara intressant för dagstidningen i Helsingborg.

På en del orter i landet har det tomrum som har skapats när lokalredak-tioner har lagts ned kunnat fyllas med lokaltidningar med en- och tvåda-garsutgivning. Dessa tidningar fyller ofta en viktig funktion i samhällsde-batten.

Presstödet ska naturligtvis inte vara ett näringsstöd som bevarar gamla strukturer. Det måste ha en konstruktion som bygger på att vi får en stärkt levande demokrati där journalistiken kritiskt granskar samhället och där medborgare och politiker aktivt deltar och syns i samhällsdebatten.

En del av problembilden i tidningsbranschen är att vi som prenumere-rar på papperstidningar i dag i huvudsak är den äldre delen av befolkning-en. Upplagorna minskar när de yngre läser tidningarna på nätet. Samtidigt har kostnaderna för utdelningen av papperstidningar ökat kraftigt. Det har gjort att många tycker att det är för dyrt att prenumerera.

Tidningarna har svårt att ta tillräckligt betalt för det material som produceras på nätet. Reklamintäkterna för papperstidningar har minskat på grund av reklam i digitala medier. Nättidningarnas reklamintäkter har koncentrerats till några få tidningar med många läsare. Detta är en viktig del av den problembild som vi har haft att försöka lösa i konstitutionsutskottet.

Själv motionerade jag i höstas om en förändring av presstödet för att ekonomiskt underlätta digital utgivning, för att minska kravet på den andel av upplagan som måste vara abonnerad och för ett snabbare införande av de förslag som har lagts fram av Presstödskommittén. När vi i december i konstitutionsutskottet behandlade min motion enades vi om ett tillkännagivande som innehöll ett tillstyrkande av motionen i vissa delar. Vi var alla angelägna om att regeringen snabbt skulle återkomma med förslag till ändringar i presstödsreglerna före den nu gällande presstödsperiodens utgång. Den proposition som vi nu behandlar är ett svar på detta tillkännagivande.

Med anledning av propositionen har vi från allianspartierna väckt en gemensam motion. I den har vi lyft fram huvudförslagen i Presstödskommitténs förslag om samdistribution av post och tidningar, avskaffande av reklamskatt för dagstidningar, en ny stödtrappa för hög- och medelfrekventa tidningar, en justerad stödtrappa för lågfrekventa tidningar och ett omställningsstöd för digital utgivning. Vi föreslog också i motionen en förlängd giltighetstid för presstödsförordningen.

I den proposition vi nu behandlar framgår det att regeringen i anslutning till höstens budgetproposition kommer att ta upp frågan om avveckling av det särskilda presstödet till storstadstidningarna. Även om vissa delar i Presstödskommitténs förslag nu kommer att tidigareläggas uppfattar jag regeringens förslag på det sättet att denna avveckling av storstadsstödet inte kommer att tidigareläggas eftersom tidningarna behöver den tidigare föreslagna tiden för sin omställning.

Jag vill dessutom peka på att vi i vår alliansmotion har lyft fram att när man utarbetar stödtrappan för sex- och sjudagarstidningar, alltså de högfrekventa tidningarna, bör man analysera förhållandet att sjudagarstidningar har ca 15 procent högre kostnader än sexdagarstidningar och att detta bör få konsekvenser när det gäller stödbeloppet.

Vi har alltså med utgångspunkt från förslagen i propositionen och förslagen i vår alliansmotion förhandlat fram en sjupartiöverenskommelse där vi är överens om ett tillkännagivande till regeringen som innehåller våra och Presstödskommitténs huvudförslag. Det är förslag som till stor del kommer att läggas fram i samband med höstens budgetproposition. Jag är naturligtvis nöjd med att vi på detta sätt bidrar till att förbättra förutsättningarna för dagspressen i vårt land.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 10 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Herr talman! Som många har redogjort för är vi sju partier som står bakom förslaget i betänkandet. Förslagen grundar sig i de förslag som kom från Presstödskommittén, och även dessa förslag var partierna eniga om. Detta är alltså förslag ur ett tidigare enigt kommittébetänkande som lades fram hösten 2013. Nu har det kommit en proposition med delar av detta, och vi har gjort ytterligare förbättringar i KU; så kan man säga.

Jag tänker inte redogöra för innehållet. Det har gjorts tidigare. Jag vill bara som många tidigare talare konstatera att det är viktigt att vi har tillgång till en bra journalistik som har tid och möjligheter att göra kvalitativa fördjupningar, analyser och granskningar både lokalt och nationellt.

Presstödet är framför allt bundet till tryckta medier – till en viss form. Det kan man på många sätt tycka är gammaldags. Därför är det också bra att vi nu har förslag som förbättrar möjligheterna att använda det även för de delar som läses på nätet.

Vi har tillsatt en ny medieutredning som ska titta på utvecklingen och hur man kan komma vidare med stöd även till andra former av medier. Vi har ändrat sättet att ta till oss nyheter, och det behöver vi se över när det gäller om vi ska ha andra stödformer. Det viktiga är ändå att det är journalistiken vi försvarar. Det är den som ska ha ett stöd. Vi behöver ha en bred granskning, och vi behöver ha fler röster som hörs.

Det är lätt att skriva på nätet. Alla kan vara sin egen journalist, och alla kan publicera själva. Men att ha en kritisk granskning, ett djup och en analys, kräver också kompetens och tid. Under tiden vi kommer fram till en ny form av stöd som behövs för den journalistik vi ändå tycker är viktig – att presstödet är gammaldags har lyfts fram i den tidigare Presstödskommittén och i diskussionerna som kom efter vår artikel – kommer fler och fler tidningar att gå i putten om vi inte gör något nu.

Det är avgörande att vi kan behålla kompetenta redaktioner och att det finns journalister som kan göra det viktiga arbetet fram till dess att det finns en ny form av stöd och det sker en utveckling av hela mediepolitiken.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 11 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Låt mig börja med att få återge vad Dag Hammarskjöld skriver i boken *Vägmärken*: Dåren ropade på torget. Ingen stannade för att svara. Så bekräftades det att hans teser var oemotsägliga.

Så varnade alltså Dag Hammarskjöld för ett samhälle där vi inte bemöter varandras åsikter med en debatt. Vi bara struntar i dem, rycker på axlarna och går vidare. Vi behöver debatten. Vi ledamöter av Sveriges riksdag vet detta. För oss är tidningar och tv livsluft. Vi har alla Facebook, bloggar och andra sätt att nå ut. Men vi är en försvinnande liten del av Sveriges befolkning, och vi är beroende av att människor tar del av den demokratiska debatten. Vi skulle inte vara här utan den demokratiska debatten.

Jag tycker inte om tidningen Arbetaren. Proletären är inte den tidning jag läser helst. Men jag är tacksam för att de tidningarna finns. Utan en tydlig meningsmotståndare syns inte mina argument i relief mot någon annans. Det är vår tro att de bästa, starkaste och mest bärande argumenten i längden ska vinna. Om vi inte trodde det skulle vi förlita oss på handkraft och våld som ett alternativ. Men vi gör inte det. Vi står upp för demokratin och den öppna debatten.

Jag levde en tid i USA. Eftersom jag i mitt arbete som riksdagsledamot är beroende av tidningar tog jag del av de tidningar som fanns där. Det var blaskor. Jag ska inte namnge dem, för då råkar jag illa ut. Stora tidningar höll inte den kvalitet man kunde förvänta sig i ett land med en tredjedels miljard människor. Tv var ännu värre. Vi försökte titta på tv, men det gick

till slut inte. Då satt vi, beroende som vi var, och tittade på svenska medier och försökte hålla oss uppdaterade. Med alla sina brister var detta bättre än vad som fanns att tillgå i ett stort land som USA.

Vi behöver den granskande journalistiken. Om en tidning inte lever upp till de förväntningar vi har på den kommer den tidningen att försvinna, och läsarna kommer inte att vara den tidningen trogna. Därför behöver vi en mångfald. Vi behöver debatten, som jag sa inledningsvis.

Nu är jag glad. Jag är glad för att samsynen är så stor om att ett presstöds behövs. Vi behöver de andra medierna också. Vi behöver sociala medier, bloggar och så vidare, men nu talar vi om presstödet, nischen i form av dagspress i antingen tryckt form eller digital form – på det sätt vi väljer att tillgodogöra oss den. Vi är eniga om att vi vill ha kvar presstödet och att det ska stärkas. Det ska inte försvagas. Från födelse- och bröllopsannonserna i dagspressen till de stora perspektiven, Putins hot mot västvärlden och så vidare – vi behöver hela detta spektrum. Det hjälper dagspressen oss med.

Jag var en del av Presstödsutredningen, och jag fick se hur vi utifrån olika utgångspunkter från de olika perspektiven i politiken kunde komma fram till en närmast total enighet – med något undantag. Det är jag glad för. Nu för vi det vidare i dagens betänkande. Det är en direkt följd av en närmast enig presstödsutredning som vi nu förverkligar i första steget, som Per Bill sa.

Jag ska inte ta upp tid med att räkna upp alla detaljer som nämns i vårt betänkande för att något förbättra situationen för presstödet, utan jag ska nämna ett par russin. Vi räknar med att det så småningom ska bli en samdistribution av tidningar och post, och vi har tagit första steget för att förverkliga detta. Per Bill är moderat, och han tar inte i så mycket. Han sa att det är fråga om 15 000 mil per dag. Det är en försiktig beräkning. Det kan vara så mycket som 25 000 mil per dag som kan vinnas på en samdistribution. Tänk nationalekonomiskt. Tänk miljömässigt. Tänk praktiskt, framtid och vad som är modernt, och vi förstår alla att det skulle vara en god effektivisering.

Ett annat russin som jag vill lyfta fram är avskaffandet av reklamskatten, som vi räknar med ska ske till en del till hösten. Det känns oerhört angeläget. Flera regeringar har misslyckats med detta. Det vore regeringen Löfven till gagn och ära om den lyckades med att börja avvecklingen. Det vill vi gärna medverka till.

Jag kan nämna att hög- och medelfrekventa dagstidningar får bättre stödnivåer. Det gäller även lågfrekventa tidningar i en framtid. Stödet till storstadstidningarna ska också öka.

Detta är viktigt för oss. Nu har jag nämnt bara några saker. För att spara tid, herr talman, går jag inte in i detalj. Jag yrkar härmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 7 Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort

Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU24

Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort (prop. 2014/15:69)

föredrogs.

Prot. 2014/15:100

20 maj

*Ökade möjligheter att
resa inom EU med
nationellt identitetskort*

Anf. 12 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Vi diskuterar i dag betänkande 24 om ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort. Jag vill börja med att yrka bifall till båda våra reservationer i ärendet, så har jag det ur världen.

Propositionen innebär ytterligare undantag från kravet att medföra giltigt pass för svenska medborgare som reser ut från Sverige. Det nya undantaget ska gälla för dem som reser till en stat inom EU som inte fullt ut deltar i Schengensamarbetet och som medför det giltiga identitetskortet som är utfärdat av en passmyndighet.

En av remissinstanserna, Kriminalvården, anför i sitt remissvar att förändringen medför utökade möjligheter för vissa brottsmisstänkta och fängelsedömda att lämna landet för att undgå lagföring och verkställighet. I motiveringen till lagändringen i passlagen anfördes att det har hänt att dömda har avvikit och med hjälp av giltiga pass lämnat landet, vilket framgick i en proposition från 2004/05. Det ansågs inte som en bra ordning. Då vidtogs åtgärder för att försvåra för personer att lämna landet under till exempel verkställighet.

Kriminalvården har i sitt remissvar sagt att den nu föreslagna ändringen i passlagen innebär att en person som saknar pass i stället med ett nationellt identitetskort kommer att kunna resa från Sverige till ett land som inte fullt ut deltar i Schengensamarbetet. Jag ska inte läsa upp hela svaret, men poängen är att det är till nackdel för Sverige och till fördel för brottslingen.

Vi instämmer i den bedömning som Kriminalvården gör, och vi ser faktiskt ingen anledning till att inte harmonisera reglerna för pass med reglerna för nationella id-kort. Vi föreslår därför i vår reservation att nationella id-kort ska likställas med pass så att bestämmelserna i passlagen och förordningen om nationella identitetskort harmoniseras i fråga om hinder, återkallelse och tillstånd samt möjlighet för intagen i anstalt att inneha id-kortet.

Vi är alltså inte negativa till att kunna resa med nationella identitetskortet. Det är smidigt att ha det i plånboken i stället för ett stort pass. Men vi menar att reglerna borde vara likadana så att det ställs samma krav på dem så att de är lika säkra som pass. Vi vill även att det ska införas fingeravtryck på nationella id-kort, precis som på pass.

Läser man i propositionen vad regeringen och utskottet i övrigt anser ser man att de inte tycker om våra förslag. Jag har funderat lite: Vad är nackdelen med förslagen? Jo, med utgångspunkt i det som står i propositionen och även i betänkandet menar de att nationella identitetskort inte bör införas eftersom de får begränsad betydelse. De säger att man redan i dag kan ta ett nationellt id-kort och resa till ett icke-Schengenland.

Där har vi ett problem i sig: Om man inför regler om att kunna återta nationella id-kort precis som pass följer det exakt samma logik som för passhandling – exakt samma logik. Varför ska man inte kunna göra det med det nationella id-kortet bara för att man kan resa med det i dag?

Om man dessutom reser med det till ett tredjeland är ett annat argument att man inte kan resa ut från EU, för då krävs det pass. Men som alla vet finns det olika grader av rättsliga instanser i EU, där det är mer eller mindre säkert att resa ut. De länder man ska kunna resa till med det här id-kortet utan fingeravtryck som man inte kan återkalla är bland annat Rumänien. Och det är nog lättare att ta sig ut från Rumänien utan ett pass än det är från Sverige eller något annat mer rättssäkert land. Man måste leva lite i verkligheten också och kolla vad det här kan innebära. När rättsvårdande myndigheter som till exempel Kriminalvården anför att det kan bli problem, då tar vi det på allvar.

En annan invändning är att det skulle ”komplicera förfarandet vid utfärdandet av nationella identitetskort”. Det är ganska intressant. Regeringen och utskottet i övrigt menar att det blir svårare att få ut det här och att det är problematiskt att det kompliceras. Det är uppenbarligen en så stor anledning att man inte ska införa det.

Vad är det som är så problematiskt med nationella identitetskort? Hur får man ut dem? Jo, när man ska hämta ut ett pass går man till passautomaten. Man lämnar sina fingeravtryck och tar fotot. Exakt samma automat utfärdar nationella id-kort.

Jag har en vän. Han gjorde både ett pass och ett nationellt identitetskort. Han använde samma foto som togs vid utfärdandet av passet i samma automat, där han lämnade sina fingeravtryck – på exakt samma ställe. Det gick i en handvändning.

Vad är det som är så fantastiskt svårt med att bara införa de bestämmelserna för nationella identitetskort? Är det så mycket svårare att utfärda dem? Det är det ju inte. Det är exakt samma process. Det är till och med så att nationella identitetskort i dag är dyrare att hämta ut än pass trots att de innehåller mindre information och inte kan återkallas. Vad är det som är så svårt?

Dessutom står det som sagt att det försvårar och komplicerar förfarandet. Jaha? Låt oss då titta på pass, som är det vi har att jämföra med. Vad vet vi om Sveriges passhantering i dag? Jo, att den är extremt slapp. Att hämta ut ett pass är i dag nästan lika lätt som att hämta ut en bussbiljett. Är det inte rimligt att vi åtminstone försöker få nationella identitetskort på samma nivå som passen – till att börja med? Sedan har Sverigedemokraterna lagt motioner om att se till att den slappa passhanteringen skärps. Alliansen gjorde ingenting under åtta år. Jag frågade Beatrice Ask om det när hon var justitieminister. Ingenting gjordes. Jag vet inte riktigt om någonting kommer att hända under den här regeringen. Men argumenten som nu framförs, att det komplicerar förfarandet, håller inte. Det tror jag att alla vet om. Det är lika lätt som att få ut ett pass. Det är samma procedur, samma maskin och samma foto. Id-kortet kostar till och med mer och innehåller mindre information.

Mot bakgrund av det här ser vi inte nackdelen med att bifalla Sverigedemokraternas förslag. Vi ser inte det komplicerade. De säger att det kanske inte gör någon jättestor skillnad. Nej, men om det gör en liten skillnad räcker väl det. Vi har ändå de här reglerna för pass. Om man anser att det

gör skillnad för pass, varför skulle det inte göra skillnad för nationella identitetskort på samma sätt? Det är jag intresserad av att få veta mer om.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till vår reservation.
(Applåder)

Anf. 13 SANNE ERIKSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar justitieutskottet som bekant JuU24, *Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort*. Det nya förslaget innebär att svenska medborgare får möjlighet att resa till EU-medlemsstater som inte fullt ut deltar i Schengensamarbetet med ett nationellt identitetskort i stället för ett pass.

Ändringen syftar till att bättre anpassa lagen till EU-direktivet om unionsmedborgares rätt att röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, det så kallade rörlighetsdirektivet. Det kan tolkas som att Sverige i dag inte helt lever upp till detta direktiv, och den osäkerhet som råder kring detta stöder att vi ändrar denna lag.

En mindre ändring görs också i syfte att anpassa lagen till EU:s förordning om en gemenskapskodex om gränspassage för personer, den så kallade gränskodexen. Båda dessa ändringar ska träda i kraft den 1 juli i år.

Herr talman! Nationellt identitetskort är ingenting nytt för Sverige. Förordningen om nationellt identitetskort trädde i kraft redan den 1 oktober 2005 och gjorde det möjligt för svenska medborgare att hos en passmyndighet ansöka om och få utfärdat ett nationellt identitetskort med uppgifter om medborgarskap och biometrisk information i form av bland annat en ansiktsbild. Identitetskorten infördes i syfte att underlätta resandet inom det gränslösa Schengenområdet för att man vid behov ska kunna styrka sitt svenska medborgarskap.

Den som medför nationellt identitetskort ska vara skyldig att lämna kortet till behörig passkontrollant för kontroll av de biometriska uppgifter som finns lagrade på kortet. Personen ska även låta sig fotograferas digitalt, en metod som ökar alltmer världen över, för att man ska kunna se att ansiktet överensstämmer med personen i verkligheten. När kontrollen är gjord att det faktiskt är samma person på kortet som i verkligheten ska dessa biometriska data förstöras. Den digitala bilden ska alltså tas bort – detta för att det inte ska bli integritetskränkande på något sätt. Ansiktsbilden får absolut inte användas i något annat syfte än att kontrollera identiteten – detta för att uppnå ett gott integritetsskydd, som sagt.

Lagändringen kräver inga särskilda övergångsbestämmelser eller anpassningar. Med anledning av detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 14 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! I mitt anförande ställde jag mig frågande till vad nackdelen är med att säga ja till Sverigedemokraternas förslag. Jag hörde inget argument för att det skulle vara en nackdel i anförandet alldeles nyss. Jag är intresserad av vad problemet är med att genomföra ett förslag om att kunna återkalla nationella id-kort och att införa fingeravtryck på dem.

Prot. 2014/15:100

20 maj

*Ökade möjligheter att
resa inom EU med
nationellt identitetskort*

Anf. 15 SANNE ERIKSSON (S) replik:

Herr talman! Visst är det så som Kent Ekeroth säger att exempelvis Kriminalvården lyfter fram det här. Men Kriminalvården skriver också själv att man mot bakgrund av de möjligheter som finns att använda sig av en europeisk arresteringsorder ser att de här farhågorna gör sig gällande i allt mindre grad.

Det nämns även som någonting positivt att allt fler länder kan ansluta sig till Schengensamarbetet, vilket skulle underlätta detta ytterligare. Detta kan läsas på exempelvis s. 12 och s. 14 i propositionen. Såklart är det svårare om personen försöker ta sig till ett tredjeland utanför EU, men då krävs helt enkelt pass. Man kan inte resa med nationellt identitetskort på det sättet.

Vi menar alltså att det i nuläget inte är motiverat att införa bestämmelser om hinder och återkallelse för det nationella identitetskortet. Men vi kommer definitivt att följa utvecklingen i frågan.

Anf. 16 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte vad nackdelen är med vårt förslag. Det kostar uppenbarligen inte mer. Ett pass är i dag billigare än ett nationellt id-kort. Man skaffar det i en handvändning med samma procedur som för pass. Så vad är nackdelen med att införa detta?

Kriminalvården säger att det i allt mindre grad är nödvändigt eftersom allt fler ansluter sig till Schengen. Ja, men alla är inte anslutna till Schengen i dag. Då måste man ställa sig frågan: Vad är nackdelen med vårt förslag? Kostar det mer? Nej, uppenbarligen inte. Pass är billigare och görs i samma automat. Så vad är nackdelen?

Att ha möjligheten att återkalla ett nationellt id-kort på samma sätt som pass var relevant tidigare – för tio år sedan var det viktigt. Det är fortfarande så eftersom pass fortfarande har den regleringen. Så vad är nackdelen?

Man säger att det kanske inte gör så stor skillnad. Men om det gör en liten skillnad och är till noll nackdel för vårt land, varför inför vi det då inte? Det är den frågan ingen har besvarat, och det är den frågan jag ställer mig själv. Vad är nackdelen? Vad förlorar Sverige på att göra det här – på riktigt? Jag vill ha ett konkret svar. Vad förlorar Sverige på att göra det här? Jag har inte fått det svaret.

Anf. 17 SANNE ERIKSSON (S) replik:

Herr talman! Jag kan bara upprepa att en europeisk arresteringsorder är en möjlighet att lösa problemet ifall någon som är brottsdömd skulle behöva föras tillbaka. Vi ser det som en lösning på problemet, helt enkelt. Vi ser det inte riktigt så som Kent Ekeroth gör.

Sedan lyftes frågan om att det är samma maskin och hur man tillverkar passen. Ska man använda fingeravtryck eller inte? I nationella identitetskort finns det, enligt de bestämmelser som finns i dag, biometrisk information, bland annat i form av en ansiktsbild. Utskottet ser inget skäl till att ställa sig bakom det här med fingeravtryck och avstyrker därför motionen.

Vi vet ännu inte exakt utformningen av tekniken för just den biometrisk kontrollen, som jag nämnde, när det gäller digitala foton. Men det är någonting som håller på att utredas redan i dag. Det ska finnas en trygghet i att foton slängs. Integriteten ska också värnas.

På Arlanda har man någonting som kallas för Smarta gränser, som är ett pilotprojekt. Där kommer just ansiktsavläsning och inte fingeravtryck att användas för att säkerställa att rätt person har rätt pass. Vi anser att det är en metod lika god som någon för att kunna säkerställa att det är rätt person – man läser av exakta detaljer i ansiktet. Anders Ygeman kommer bland annat att besöka Arlanda för att se över det här redan i morgon.

Anf. 18 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Detta betänkande gäller, som mina kollegor före mig sagt, ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort.

Syftet med denna lagstiftning och andra tidigare lagstiftningar på samma område har varit att försöka tillgodose en av de grundläggande friheterna inom Europeiska unionen, nämligen den fria rörligheten för personer. Hela tanken med EU är just att arbeta för att underlätta fri rörlighet av varor, tjänster, kapital och även personer.

Sverige anslöt sig till EU 1995 och blev en del av gemenskapen. Året efter gick Sverige även med i det så kallade Schengensamarbetet.

Huvudsyftet med upprättandet av Schengensamarbetet är att avskaffa de fysiska gränserna mellan unionens medlemsstater. Det innebär att systematiska personkontroller mellan medlemsstaterna är förbjudna och att gränsöverskridande brottslighet i stället förhindras genom fördjupat polisiärt samarbete mellan medlemsstaterna och med förstärkta yttre gränser.

Schengenområdet består av 22 medlemsstater inom Europeiska unionen. Det är Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike.

Irland och Storbritannien står utanför Schengensamarbetets bestämmelser om till exempel avskaffandet av systematiska personkontroller. Storbritannien har dock valt att delta i de delar som rör polisiärt och rättsligt samarbete.

Därtill, herr talman, är Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz associerade medlemmar i området, vilket innebär att de tillämpar alla bestämmelser men saknar rösträtt vid lagstiftning.

Bulgarien, Cypern, Kroatien och Rumänien är alla fyra bundna vid Schengenregelverket genom sitt medlemskap i EU, men de har ännu inte uppfyllt de praktiska kraven för att få avskaffa sina systematiska personkontroller.

Herr talman! Med det lagförslag som vi i dag behandlar anpassar vi svensk lagstiftning så att den bättre överensstämmer med den EU-lagstiftning som rör unionsmedborgares rätt att röra sig fritt och uppehålla sig på medlemsstaternas territorium. Det föreslås att medborgare nu ska ha möjlighet att resa inom EU utan att ta med sig sitt pass om de i stället kan uppvisa ett giltigt identitetskort utfärdat av en passmyndighet.

Identitetskortet innehåller biometriska underlag i syfte att försvåra missbruk och förbättra säkerheten. Till skillnad från pass innehåller nationella identitetskort inte uppgifter om fingeravtryck. Kontrollen av riktigheten i ett nationellt identitetskort sker i stället genom att låta behörig kontrollant ta en bild i digital form och sedan jämföra denna med den ansiktsbild som finns lagrad i identitetskortet.

Herr talman! Givetvis kan man efterlysa att fingeravtryck även ska ingå i de biometriska data som finns lagrade på kortet. Med en teknikutveckling som snabbt går framåt tror jag att vi i framtiden kommer att se ytterligare biometrisk information kopplad till våra identitetskort.

Det som vi dock måste ha klart i sinnet är just det som jag inledde med, som handlar om den fria rörligheten för personer inom EU och även förbudet mot systematiska personkontroller.

Flertalet länder på den europeiska kontinenten har inga gränskontroller alls mellan olika medlemsländer inom EU. Det svåra inom brottsbekämpningen är sällan att de facto identifiera en person som är tagen i förvar, utan svårigheten ligger i att faktiskt finna personen och gripa honom eller henne. Här är det mycket viktigare med ett fördjupat gränsöverskridande samarbete mellan medlemsländerna. Skulle dock behovet av att lägga in ytterligare biometriska data i de nationella identitetskorten tydligt uttalas från de brottsbekämpande myndigheterna är Moderaterna och Alliansen inte främmande för att göra detta. Men i detta skede anser vi i likhet med tidigare talare från Socialdemokraterna att det inte är nödvändigt.

Herr talman! Det för oss osökt till nästa invändning om att harmonisera regler avseende hinder och återkallelse av identitetshandlingar. Med en öppnare och gränslösare europeisk union blir de här frågorna tyvärr ibland mer teoretiska. Redan i dag kan man åka runt i flertalet europeiska länder utan att uppvisa sitt nationella pass. Rörlighetsdirektivet, det vill säga rätten att som person röra sig fritt inom Europa, ger denna möjlighet även med endast giltigt nationellt identitetskort. Det som då blir av yttersta vikt är att samarbetet mellan våra brottsbekämpande myndigheter såväl inom brottsbekämpning som inom informationsutbyte fungerar väl.

I dag finns goda förutsättningar att återföra och lagföra en person som avviker från verkställighet av till exempel frihetsberövande genom utfärdandet av en så kallad europeisk arresteringsorder. Där bör vi lägga vår yttersta kraft på att tillse att de brottsbekämpande myndigheternas samarbete mellan medlemsstaterna inom EU effektiviseras och ständigt förbättras. Motverka uppbyggandet av mer administration och låt oss i stället få mer valuta för pengarna inom den faktiska brottsbekämpningen – på de kriminellas bekostnad men inte på bekostnad av den fria rörligheten!

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Herr talman! Också jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna. Det här är ett förslag om ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort. Det är en harmonisering där Sverige anpassar sina regler till EU:s regler och där vi helt enkelt gör det smidigare och enklare för svenska medborgare att resa inom Europeiska unionen.

Bara för några dagar sedan träffade jag en kollega i Kroatien. Kollegan hade glömt sitt pass och upptäckte detta när han skulle gå på planet på Arlanda. Med den nya lagstiftningen kommer det att räcka att ha med sig sitt nationella identitetskort i plånboken för att få kliva på det planet.

Nationella identitetskort, herr talman, är inte avsedda att fungera som resehandlingar utan är i huvudsak till för att människor ska kunna styrka att de är svenska medborgare och unionsmedborgare och att de därmed har rätt att fritt röra sig inom Europeiska unionen. Det är bra att Sverige tar det här steget.

Det har i den här debatten diskuterats huruvida detta skulle göra det enklare för rymlingar från svenska fängelser att ta sig från Sverige och vidare ut ur Europa. Men faktum är, vilket framgår tydligt av regeringens proposition och justitieutskottets betänkande, att den faktiska möjligheten att göra detta inte påverkas av det här förslaget.

Redan i dag är det, så att säga, lika svårt eller enkelt att ta sig från Sverige, via EU-länder, ut till icke-Schengenländerna. Det tycker jag är ett skäl att fundera på om det är värt, såsom Sverigedemokraterna vill, att lägga statens resurser på att förändra systemen med nationella identitetskort eller om det i själva verket mest är symbolpolitik.

Jag lutar åt det senare, och jag delar mina kollegor Sanne Erikssons och Anders Hanssons bild av att vi ska fokusera våra resurser till brottsbekämpande verksamhet som faktiskt får effekt och inte ägna oss åt att införa regleringar bara för att det känns som att det inte kostar något. Det är ett faktum att statens resurser är begränsade, och vi ska använda dem så effektivt som möjligt.

Anf. 20 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag är ledsn över att förlänga debatten, men jag är fortfarande nyfiken på nackdelen med vårt förslag, vilken teknik som ska användas, om det är fingeravtryck eller datoriserad ansiktsigenkänning. Jag var faktiskt ute på Arlanda för bara några veckor sedan. Det där systemet fungerade inte då – det är som sagt var ett pilotprojekt. Vi får hoppas att det blir bra, men det vet vi inte.

När det gäller frågan om att återkalla nationella identitetskort och höja det till samma status som pass undrar jag vad som är nackdelen för Sverige att göra det. Om man har den möjligheten, är det då inte bättre att ha en möjlighet än att inte ha någon möjlighet alls? Folk pratar om den europeiska arresteringsordern. Ja, det är jättefint att man kan göra så, men om det inte behöver gå så långt som att utfärda en europeisk arresteringsorder utan man kan ta dem utan de kanske åker till ett icke-Schengenland, varför inte göra det då?

Vad kostar det Sverige? Kan någon säga vad nackdelen är? Jag har frågat det flera gånger, men jag har inte fått något svar. Vad är nackdelen?

Anf. 21 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Nackdelen är att vi då skulle lägga en massa resurser på att förändra ett system på ett sätt som inte ger några fördelar. Det tycker jag är slöseri. Det är slöseri med våra begränsade, gemensamma resurser som borde användas på ett så effektivt sätt som möjligt för att bekämpa brott.

Faktum är att det förslag som Kent Ekeroth framhårdar i inte skulle minska möjligheterna för dem som har rymt från ett fängelse att ta sig ut i Europa. Tyvärr är det i dag inte hundra procent möjligt att hindra detta,

men vi ska inte lägga resurserna på något som inte minskar den möjligheten när vi kan lägga dessa resurser på något som faktiskt minskar möjligheten.

Om Kent Ekeroth tror att det inte kostar något att göra om ett helt system för utfärdande av nationella identitetskort tror jag att han är något naiv.

Anf. 22 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag citerar från Kriminalvårdens utlåtande: ”Kriminalvården är emellertid av uppfattningen att redan det nuvarande regelverket har brister, eftersom begränsningarna i passlagen vad exempelvis gäller fängelsedömda saknar motsvarighet i förordningen om nationella identitetskort. Genom den föreslagna lagändringen underlättas dessutom ytterligare något för den som vill undandra sig straff genom att lämna landet.

Genom den föreslagna förenklade möjligheten att ta sig till ett EU-land som inte fullt ut deltar i Schengensamarbetet ökas dock också möjligheten att lämna EU, eftersom ett land som inte fullt ut deltar i samarbetet inte har tillgång till Schengens informationssystem med uppgifter om exempelvis återkallade resehandlingar.”

Kontentan är alltså att det blir lättare. För Sveriges del är nationella id-kort redan i dag registrerade i ett datasystem precis som pass är. När vi redan har ett sådant system på plats, i samma maskin som man gör nationella id-kort i, finns det ingen sådan nackdel. Om det blir en liten merkostnad lär den inte överväga fördelen med att ha ett sådant system som våra rättsvårdande myndigheter efterlyser.

Jag citerade rakt upp och ned nu. Den europeiska arresteringsordern är ingen ursäkt för detta. Det är ett komplement ifall man ändå lyckas ta sig i väg.

Sedan har vi ju ett allmänt problem med den här öppna och totalt fria rörligheten i EU när det gäller brottsbekämpning och den organiserade brottsligheten. Den förra regeringens egen proposition sa att organiserad brottslighet fått fotfäste i Sverige på grund av det. Vi vill gå ur Schengensamarbetet, men det är en annan diskussion.

Om man tittar på vad Kriminalvården de facto säger går det liksom inte hand i hand med det som Miljöpartiet står och anför här. Argumentet är att det uppstår en kostnad. Men vi har ju redan ett sådant system med pass som fungerar i dag. Den kostnaden kan inte vara jättestor, speciellt med hänsyn till vad Kriminalvården själv säger om det ni nu föreslår.

Anf. 23 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik:

Herr talman! Om man läser vidare i propositionen kan man också läsa om regeringens svar på det remissyttrandet, där det tydligt framgår varför det inte blir enklare att ta sig vidare än så som det ser ut i dag. Redan i dag är det möjligt att ta sig till ett Schengenland och därifrån vidare med ett nationellt id-kort. Det är ju de svenska reglerna som inte stämmer överens med resten av EU. Den enda skillnaden skulle vara att det inte blir lika lätt att ta ett direktflyg till något av de här länderna, men redan i dag kan du promenera över gränsen till Danmark och göra det därifrån.

Därför blir det ingen skillnad. Därför blir det ingen fördel med det förslag som Sverigedemokraterna anför.

I stället ska vi fokusera våra insatser till exempel på att stärka det gemensamma arbetet mot grov organiserad brottslighet inom Europeiska unionen. Och även om det inte handlar om hundratals miljoner utan om en 1 miljon eller 10 000 kronor så tycker jag att vi ska använda dessa 10 000 kronor på det som faktiskt fungerar. Det som Sverigedemokraterna föreslår gör inte det.

I grunden har vi väldigt olika syn på det europeiska samarbetet och på den fria rörligheten generellt, där vi är sju partier i Sveriges riksdag som tycker att det är positivt att människor kan röra sig mellan länderna, som ser de stora vinsterna både för individerna, för ekonomierna och för länderna med det här samarbetet.

Där skiljer sig Sverigedemokraterna tyvärr från övriga partier, och jag tror att det är där skon egentligen klämmer. Det är symbolpolitik som vi ägnar tid åt att diskutera i dag.

Anf. 24 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det här betänkandet, vilket ju alla egentligen förut har lyft upp, handlar om att förändra och anpassa lagen till vårt rörlighetsdirektiv i EU. När det gäller personrörlighet är detta av godo.

Jag skulle vilja lyfta fram två saker som andra inte har varit inne på. Ni har varit väldigt mycket inne på de olika saker som står i själva betänkandet och lite kanske tekniska detaljer. Men jag menar att det här också någonskans handlar om en balansgång mellan personlig integritet och hur vi bekämpar brott.

Alla de föreslagna förändringarna är naturligtvis bra för en bra och fri rörlighet för människor i EU. I sammanhanget finns också aspekten att det måste finnas en balansgång mellan den personliga integriteten, hur mycket vi ska övervaka folk och så vidare, kontra hur man rör sig.

Den andra delen handlar egentligen om hur vi bekämpar brottslighet. Jag menar, precis som alla andra här, att det som finns i reservationerna egentligen inte ger någon större effekt när det gäller att bekämpa grov brottslighet. Det görs på andra sätt. Det finns också beskrivet i betänkandet exakt vilka medel man kan ha, och de räcker gott och väl till.

Jag tror därför att det är viktigt också ur en principiell synpunkt att inte ha någon större tilltro till alla de här biometriska sakerna i den bemärkelsen. Jag tror att det handlar mycket om att vi måste skydda den personliga integriteten för att folk ska känna att det här är någonting som jag kan använda utan att på något sätt automatiskt vara misstänkt för någonting.

Den förändring som görs tycker jag är ganska okej. Det är en bra balansgång. Man behöver inte göra någon överkurs av det när det gäller att bevaka människor på det sättet.

Det handlar alltså om godtagbara förändringar som gynnar rörligheten. Vi har inget större behov av att göra några fler förändringar. Det som görs i dag är gott och väl, och jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Prot. 2014/15:100
20 maj

*Ökade möjligheter att
resa inom EU med
nationellt identitetskort*

Anf. 25 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Det här är min sista replik, jag lovar.

Även Vänsterpartiet tycker att förslaget från Sverigedemokraterna inte gör någon skillnad. Men Kriminalvården tar upp även detta i sitt remissvar. Nu ska jag citera igen, vilket även bemöter Miljöpartiets senaste inlägg: ”Skulle sådana bestämmelser införas torde den omedelbara effekten bli att den som saknar pass eller nationellt identitetskort endast skulle kunna resa till ett Schengenland, men däremot inte på ett legalt sätt resa vidare till ett land som inte fullt ut deltar i Schengensamarbetet. Denna slutsats bygger på antagandet att övriga Schengenstater i vart fall torde kräva ett nationellt identitetskort för resa till ett land som inte fullt ut deltar i samarbetet.”

De skriver också: ”Om möjlighet infördes att upptäcka även återkallade identitetskort i Schengens informationssystem, kunde personer som använde sig av ett återkallat identitetskort upptäckas.”

Med utgångspunkt i det de skriver och det som vi föreslår måste möjligheten att upptäcka folk som avvikit rimligen bli bättre. Vänsterpartiet verkar inte hålla med om det. Jag vill gärna ha en kommentar till det.

Anf. 26 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Kent Ekeroth har rätt. Vi håller inte med. Vi tycker inte att det är på det sättet.

Kriminalvården som remissinstans har beskrivit vissa saker som de befarar. Men det finns egentligen bara en remissinstans som säger de sakerna. Att ta alla perspektiv i beaktande innebär inte att man automatiskt går efter en remissinstans, vilket är just vad Sverigedemokraterna gör i det här fallet.

Som jag beskrev i mitt anförande handlar detta både om integritet för människor som faktiskt inte är brottslingar och om att bekämpa brott. Om vi har tillräckliga möjligheter att bekämpa brott eller att söka efter sådana som rymmer ska det vara på det sättet. Man ska inte utöka något som inte behöver utökas. Det har flera varit inne på här också. Vad är behovet egentligen?

Jag är tveksam till Kriminalvårdens remissvar. Jag tror att det är något överdrivet.

Anf. 27 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Torbjörn Björlund säger att man inte alltid går efter remissvaren. Och det är korrekt. Det gör man inte. Det gjorde inte vi heller per automatik. Men vi kollade upp det. Vi kollade hur nationella id-kort utfärdas. Vi var i kontakt med Tullverket, och vi var i kontakt med myndigheten som utfärdar pass. Och slutsatsen efter de kontakterna var att det inte finns någon nackdel. Det kanske inte gör världens skillnad. Men det gör någon skillnad i alla fall.

Det är inte sant att det bara var Kriminalvården som anförde det här. Det var någon annan remissinstans också. Jag kommer inte ihåg exakt ifall det var Tullverket, Kustbevakningen, Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, men det var en eller två till. Det var inte alltså inte bara Kriminalvården.

Vi har undersökt frågan. Och precis som Kriminalvården säger skulle det göra skillnad. Vi har undersökt det, och det finns inga motargument mot att det försvårar om man inte har ett identitetskort med sig när man ska resa till ett land som inte ingår i Schengensamarbetet. Det är det som det handlar om. Detta är en liten försvåring för något som Sverige skulle kunna åtgärda med ganska små medel. Då ser vi ingen anledning till att inte göra det. Så enkelt är det.

Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Kent Ekeroth lyfter upp olika saker, olika kontakter och undersökningar. Jag har inte en aning om vilka undersökningar det är. Utifrån det som jag har sett i betänkandet och som har kommit fram när vi har tagit fram betänkandet ser jag inte något behov av att göra som Sverigedemokraterna vill.

Skillnaden är inte, tror jag i alla fall, att man på något sätt får bättre brottsbekämpning. Det handlar inte om fingeravtryck på ett id-kort. Det handlar om helt andra saker. Det blir därför en fråga om hur långt man går när det gäller den personliga integriteten. Det är en balansgång mellan hur långt vi är beredda att gå när det gäller att bekämpa brott och att försvara den personliga integriteten.

Jag ser fortfarande inget argument från Kent Ekeroth som skulle kunna påverka beslutet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 8 Genomförande av offshoredirektivet

Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU9
Genomförande av offshoredirektivet (prop. 2014/15:64)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om automatiskt utbyte av upplysningar om förhandsbesked

Skatteutskottets utlåtande 2014/15:SkU26
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om automatiskt utbyte
av upplysningar om förhandsbesked (KOM(2015) 135)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

§ 10 Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.

Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU15
Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.
(prop. 2014/15:76)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 14.)

En ny läkemedelslag

§ 11 En ny läkemedelslag

Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU16
En ny läkemedelslag (prop. 2014/15:91)
föredrogs.

Anf. 29 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Vänner i salen! Alla människor på läktaren! Webbtittare! Vi ska tala om apoteket och vad som har hänt sedan Apoteket avreglerades. Efter omregleringen av apoteksmarknaden upplever många kunder att det har blivit mycket svårare att få tag på receptbelagd medicin. Och många apoteksanställda menar att de inte kan ge kunderna samma service som tidigare. Det gäller speciellt de som bor i glesbygden. Där får man verkligen anstränga sig.

61 procent av de apoteksanställda upplever att förutsättningarna för kunder att få förskrivna läkemedel inom 24 timmar har försämrats efter omregleringen. Och i Statskontorets konsumentundersökning från 2013 uppgav 71 procent av konsumenterna att deras läkemedel vanligtvis fanns på de valda apoteken, jämfört med 76 procent 2008. Så visst är det en försämring.

Det borde vara självklart att man som konsument av läkemedel får sin medicin när den behövs. Det gäller speciellt de med svåra sjukdomar eller de som har speciell medicin som de är helt beroende av.

Herr talman! Samtidigt som antalet apotek har ökat upplever kunderna alltså att det har blivit svårare att få tag på det receptbelagda läkemedlet vid det första apoteksbesöket.

Det är många undersökningar i omlopp här nu. Vårdanalys har också tittat på det här i en befolkningsundersökning. Enligt den har fler än hälften av dem som besökt ett apotek det senaste året upplevt att det förskrivna läkemedlet inte har funnits i lager. Jag tror att många har varit med om det, kanske till och med någon i den här salen. Jag har varit med om det. Problemet tycks drabba särskilt dem som ska hämta ut ett dyrt eller ovanligt läkemedel. Det är självklart kunderna som drabbas.

Det finns enligt Statskontoret ett antal faktorer som kan förväntas försämra förutsättningarna för att man ska få medicinen direkt eller inom 24 timmar. Det kan vara försämrad lagerhållning till följd av att det är fler apotek – det kan vara ganska små apotek med garderobslika lager, vilket kan vara jobbigt. Det kan också vara på det sättet att apoteken inte kan

anpassa sin lagerhållning efter den lokala kundkretsen. Oftast går vi ju till det apotek som ligger närmast.

Även Läkemedels- och apoteksutredningen har pekat på att flera av dessa faktorer påverkar möjligheterna för apoteken att tillhandahålla läkemedel direkt eller inom 24 timmar. Det blir alltså negativt.

Statskontoret påpekar även att när ett apotek hänvisar kunder till andra apotek vet de inte om de andra apoteken har medicinen på lager. Apoteken är ju konkurrenter. De har ingen koll, och det finns inget register där apotek A kan ringa till apotek B eller slå i något befintligt system. Det är mer konkurrensens lag som gäller än kundens. Marknaden har tagit över.

Apotekens skyldigheter gentemot kunden regleras i dag genom en förordning om handel med läkemedel som säger att kunden, med vissa undantag, ska få sitt läkemedel inom 24 timmar efter att det efterfrågats. Men det är uppenbarligen inte tillräckligt. För att komma till rätta med problemet, som är ett riktigt problem, vill Vänsterpartiet att lagen om handel med läkemedel tillförs en bestämmelse om 24 timmars leveranstid vid kundbeställning.

Det räcker dock inte att rikta kravet bara mot apoteken eftersom de är beroende av leveranser från grossisterna. Ansvaret för de ökade kostnader som en försening medför bör hamna hos den aktör som är ansvarig för förseningen. Lagen om handel med läkemedel bör tillföras en bestämmelse om att kunden bör erbjudas expressleverans av läkemedlet till hemmet, om 24-timmarsregeln inte kan hållas. Konsumenten ska inte behöva springa omkring och fråga olika apotek. Man ska få hem sin medicin till dörren. Det är ganska rimligt i ett välfärdsland.

Om man bor i en större stad, som jag gör, är sannolikheten stor att man har nära till ett apotek. Då är det lättare att springa runt bland apoteken. Men för den som bor på landsbygden blir det definitivt svårare. Antalet apoteksombud har nämligen minskat med 23 procent från 1999 till 2013. Och det känns av om man bor i glesbygden, det vill jag lova.

De flesta av oss konsumenter i Sverige har fått en ökad tillgänglighet, speciellt vi i storstäder. Det dräller av apotek som ibland ändå inte kan lämna ut medicin när man behöver den, och det är lite märkligt. Men bor du, som sagt, i glesbygd är det betydligt svårare.

Vid Statskontoret är de väldigt oroliga. De ser att apotek i glesbygd och tätortsnära landsbygd håller på att försvinna. Kommer de att finnas kvar på längre sikt?

Läkemedelsverket lämnade 2014 ett förslag om att samtliga öppenvårdsapoteksaktörer, alltså hela marknaden, ska få möjlighet att etablera ombud i glesbygden. Det har inte varit någon jätterusning till detta, för det är klart att det är mer lönsamt att öppna ett apotek i en storstad eller i alla fall i en större stad än att vara apoteksombud i Eda. Rusningen är alltså inte jättestor, för här handlar det om att cash is king. Lönsamhet går först och sedan kommer konsumenten.

Apoteket AB bör fortsatt ha i uppdrag att behålla de befintliga 700 apoteksombuden ute i glesbygden. Det är oerhört viktigt för att människor helt enkelt ska få sin medicin. Läkemedelsverkets förslag kan innebära att apoteksombuden helt enkelt raderas ut. Det lär i så fall bli många som inte får sin medicin när de behöver den, för det är en himla skillnad när det gäller tillgång till apotek och tillhandahållande av medicin om man bor vid Stureplan eller i Eda.

Till dess att ombuden inte säkras vill Vänstern slå ett slag för att det i lagen om handel med läkemedel bör tillföras en bestämmelse om att kunden bör erbjudas expressleverans av läkemedel till hemmet om 24-timmarsregeln inte kan hållas. Det tycker vi är ett ganska modest förslag, ett serviceinriktat förslag och ett kundorienterat förslag.

Vi yrkar därför bifall till reservationerna 1 och 2. Det finns inte så många reservationer i det här betänkandet.

Anf. 30 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Karin Rågsjö tog upp problematiken kring detta med läkemedel, och jag tänker kommentera den lite senare.

Det absolut viktigaste i betänkandet är att vi har fått ett förslag från regeringen till en ny läkemedelslag som blir tydligare och lättare att läsa. All lagstiftning behöver göras om och fräschas upp med jämna mellanrum, och det är precis det förslag som vi i dag har att ta ställning till. I den frågan finns det inte någon oenighet bland de politiska partierna, utan jag vill nog påstå att det är ett helt enigt utskott som står bakom förslaget.

När det gäller apoteksfrågan skapades det ett antal problem i samband med att borgerligheten avreglerade och privatiserade Apoteket för några år sedan. En av de saker som Karin Rågsjö tog upp är den så kallade 24-timmarsregeln. Självklart ska man i flertalet fall få tillgång till sin medicin så fort man kommer in på apoteket, och så sker i väldigt många fall. Samtidigt är det jätteviktigt att om man kommer till ett apotek och inte där kan få sin medicin måste man få den inom de föreskrivna 24 timmarna.

Jag känner mig nöjd med att kunna meddela att regeringen just nu förbereder direktiv till en utredning som ska ta fram förslag som innebär att vi som då och då är i behov av mediciner faktiskt får tillgång till dem så snabbt och säkert som möjligt. Där ligger självklart frågan om 24-timmarsregeln med som en viktig del.

Jag vill med dessa ord yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på reservationerna.

Anf. 31 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Det är inte ofta som jag replikerar på dig, Lennart Axelsson.

Nu ska regeringen titta på det här, och det låter lovligt. Men flera undersökningar som har gjorts – det här är inte något som vi har hittat på på vår kammare – när det gäller just konsumenternas möjlighet att få sin medicin inom 24-timmar visar att det brister ganska så rejält.

Det enda som vi har noterat i den stora förändringen av läkemedelslagen är 24-timmarsregeln och att du som konsument ska ha möjlighet att få din medicin till dörren när du är sjuk. Du ska inte behöva springa ut eller be någon anhörig att göra det. Jag tycker att det är ganska rimligt att 24-timmarsregeln ska hållas. Och om du är sjuk, låt säga att du har lunginflammation eller någon ännu värre sjukdom som inte ens antibiotika kan åtgärda, är det väl himla bra att du får din medicin till dörren.

Anf. 32 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Karin Rågsjö och jag delar problembeskrivningen. Det vi inte är överens om är hur vi ska gå till väga för att få ett system som ser

till att vi som är i behov av medicin får det varenda gång vi går in genom dörren till apoteket.

Ett tillkännagivande till regeringen, som Karin Rågsjö egentligen är ute efter i sin motion, brukar man använda sig av om man inte tycker att regeringen gör det den ska eller inte riktigt verkar veta det som man vill att den ska veta. Men i det här fallet är båda dessa saker uppfyllda. Därför tycker jag att det känns onödigt att peka ut hur vi ska lösa de här sakerna, när regeringen med ett öppet sinne försöker hitta lösningar över hela området.

När man går från läkaren och har fått ett recept i handen, eller elektroniskt numera, ska man kunna få tillgång till medicinen på första bästa apotek. Jag tror att vi är helt överens om det. Det kanske är vägen dit som skiljer oss åt.

Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Men vi vill nog ha lite snabbare action, Lennart Axelsson, för vi har ingen kristallkula som säger exakt vad regeringen ska göra. Inte ens Vänsterpartiet har fått en sådan ännu.

Det vore skillnad om de här problemen hade dykt upp för ett år sedan, men vi har sedan omregleringen av Apoteket kunnat se hur det har fluktuerat ganska så rejält när det gäller just möjligheten att få ut sin medicin. Det gäller specifikt de som inte bor i storstäder utan i glesbygd.

Det du säger blir jag lite happy av, att regeringen nu ska titta på det här och kanske till och med göra någonting rejält av det. Jag hoppas då att Vänsterpartiet har inspirerat er till att göra något rejält.

Anf. 34 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Regeringens kristallkula handlar i det här fallet om en utredning. När man har tittat tillräckligt länge i den hoppas vi att det förslag som kommer fram gör att vi får tillgång till den medicin vi behöver på ett sätt som liknar hur det var före avregleringen och privatiseringen.

Jag pratade nyligen med en anställd på ett apotek som sa: Vi har fått direktiv om att när en kund kommer in med ett recept och ska hämta ut medicin ska vi se till att kunden kommer ut med två saker som han eller hon inte hade tänkt handla, bara för att kunna få det hela att gå ihop.

En sådan sak tycker jag visar på att det inte har blivit bättre efter avregleringen, i alla fall inte för den som behöver ha medicin.

Anf. 35 FINN BENGTSSON (M):

Herr talman! Jag tänkte försöka få lite spänst i den här debatten genom att vidga perspektivet på läkemedel något, nu när vi äntligen får diskutera något så viktigt som en läkemedelslag.

Precis som Lennart Axelsson sa är det drygt två decennier sedan vi fick en läkemedelslag, och den behöver naturligtvis reformeras och ändras. Huvudsakligen handlar det dock om språkliga och redaktionella justeringar för att få en mer modern lagstiftning.

Karin Rågsjö och Lennart Axelsson diskuterar i läkemedelsperspektivet, som handlar om en enorm kunskapsprodukt, en liten skärv av ett problem, nämligen det som heter apotek och handlar om distributionskedjan för läkemedel.

När det gäller konflikten mellan de röda kamraterna och Alliansen ser vi läkemedel i ett helt annat perspektiv än ni. Vi ser det som den kunskapsprodukt det faktiskt är 2015.

Låt mig ge lite exempel på hur man kan fundera i läkemedelsfrågan, som har en bäring på läkemedelslagen som givetvis reglerar användning av läkemedel, som bygger lite mer på ett framtidsperspektiv och ett näringsperspektiv. Här har socialutskottet en stor betydelse eftersom det handlar om en sjukvårdsprodukt av rang, som mer och mer, efter vad vi kan se, kommer att ta över sjukvården i en nära framtid.

Herr talman! I dag tar det i runda slängar ett och ett halvt decennium att utveckla ett läkemedel. Kostnaden för ett enskilt läkemedel ligger runt 10–15 miljarder kronor. I Sverige har vi ungefär tusen läkemedelsprodukter, så vi talar astronomiska summor. Det handlar om 10 000–15 000 miljarder kronor i globala investeringar för dessa produkter, som ofta är den första försvarslinjen i behandlingen i enkel såväl som avancerad sjukvård.

Detta kan ställas i relation till Sveriges hela statsbudget. Den är lägre än 2 000 miljarder kronor, vilket i sig givetvis är en astronomisk summa. Men här talar vi om i princip fem till tio gånger större resurser.

Sverige har historiskt spelat stor roll i detta. Vårt lilla land har varit ett av de ledande länderna i att inom denna enorma summa resurser kunna ta del av läkemedelsutvecklingen. Här är givetvis en läkemedelslag viktig för att reglera den inhemska marknaden.

Med detta givet kan sägas att med det lilla perspektivet om 24 timmars leveranstid av substanser kanske man inte ens har en aning om ifall de skulle utsträngas till förmån för investeringar i nya produkter. Då kan det vara väl så viktigt att diskutera hur dessa nya läkemedel tas fram.

Vi har i dagarna glatts åt att Södertälje har fått ett par hundra nya arbetstillfällen – för att tillverka läkemedel, inte för att beforska och utveckla läkemedel, vilket vi tidigare gjorde. Sverige har alltså gått från att vara en forsknings- och utvecklingsnation av rang till att bli en tillverkningsindustri. Tyvärr är det så, även om det är glädjande med dessa jobb, att de är lättflyktiga på en global marknad. Tillverkning är mycket svagare än forskning och utveckling.

När det sedan gäller distribution blir det ännu mer patetiskt att diskutera 24-timmarsregeln utifrån ett apoteksperspektiv. Det handlar om att grossisterna inte förmår att leverera till apoteken. Apoteken väntar alltså på leverans som grossisterna inte klarar av. Faktum är att grossisterna inte ens kunde leverera till apoteksmonopolet.

Herr talman! Tyvärr är den förklädda röda agendan att försöka argumentera för att återförstatliga apoteken. Här är Vänsterns linje helt klar, men jag är säker på att lite mer reformerade socialister som Socialdemokraternas Lennart Axelsson inte vill detta och inser att det är en omöjlig process att backa bandet. Vi kan diskutera detta. Jag jagar gärna upp mina röda kamrater till en dialog i denna lilla detalj.

Men nu åter till den viktiga frågan om utvecklingen. Hur utvecklar vi läkemedel? Vem ska investera dessa 10 000–15 000 miljarder för att bygga vidare på en utveckling av läkemedel när Sverige har tappat tättpositionen?

Vi kan inte vara nöjda med att vi blir en tillverkningsindustri. Vi kan inte vara nöjda med att vi kan distribuera befintliga läkemedel inom landet. Vi måste också ta del av utvecklingen av läkemedel.

Låt oss titta lite på den ideologi som styr denna typ av investeringar. Här är marknadsekonomin mycket intressant. Det är klart att denna typ av investeringar kräver riskvilligt kapital och seriösa, satsande läkemedelsindustrier som bygger på en konkurrenssituation.

Vänsterpartiet förslog en gång i tiden ett förstatligande av läkemedelsindustrin. De ville för övrigt förstatliga bankerna också, men det har de väl lämnat bakom sig.

Låt oss dock titta lite mer seriöst på detta och på vänsterregimerna runt om i världen. Vi kan börja med Sovjetunionen – som i dag representeras av Ryssland – Fastlandskina, Kuba och diverse vänsterorienterade halv-diktaturer i Sydamerika. Hur många av dessa länder har någonsin utvecklat ett enda läkemedel? Svaret är noll.

I denna typ av strukturer, oavsett om de styrs av planekonomi eller ideologi, finns det ingen utveckling av seriösa läkemedel. Bäraren av utveckling av läkemedel är helt och hållet förborgat demokratier som bygger på marknadsmässiga principer. Det måste vi förstå.

Vi måste också förstå att vi inte kan reducera den viktiga läkemedelsdiskussionen i riksdagen, när vi nu har något så spännande som en ny läkemedelslag, enbart till distribution och, i bästa fall i näringsssammanhang, tillverkningsindustri. I stället måste vi ha ett framåtblickande perspektiv där vi ser och välkomnar att Sverige återtar sin position vad gäller forskning och utveckling av läkemedel.

Detta, mina vänner, kräver en helt annan överblick än denna miniatyr-diskussion i en sakfråga där Vänsterpartiet dessutom har fel i sak.

Anf. 36 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Det är intressant att bli ihopkopplad med diverse regimer. Det blir en lite lustig debatt, men jag lämnar det till ett annat tillfälle. Vi kommer säkert att återkomma till det.

Astra Zeneca lade ned under Alliansen. Jag undrar därför oroligt varför ni inte gjorde större insatser för att säkra det Astra Zeneca stod för tidigare? Den bollen låg inte hos Vänsterpartiet i alla fall.

Limma inte ihop mig med kommuniststater, är du snäll, Finn Bengtsson. Jag är reformvänlig socialist.

Vi har tittat på läkemedelslagen. Vi valde att lyfta fram 24-timmarsregeln, för det handlar om konsumenterna.

Ska vi tala om läkemedelsbolag kan vi kanske diskutera hur det kommer sig att till exempel ebolamedicin inte har kommit till de delar av Afrika där den behövs och att man i stället har valt att utveckla till exempel Viagra. Den debatten kan vi ta sedan.

Låt oss titta på vad som har hänt efter avregleringen. Man får inte bara vänta på medicinen alldeles för länge, utan annat har också hänt. Risken för felexpediering har ökat på grund av att personalen är stressad. Det kan vi se i olika undersökningar. Det är för lite kompetensutveckling på apoteken. Det är vansinnigt bra om de som expedierar på apoteken har koll på läget. Annars kan man gå därifrån och bli riktigt sjuk. Tidspress leder till feldoseringar. Det finns underlag man kan gå vidare med. Det är sämre förutsättningar för rådgivning om läkemedel etcetera.

Detta är ett problem för konsumenten. Konsumenten ska vi väl också värna, inte sant? Men för Finn Bengtsson verkar konsumenten vara en liten perifer figur. Det är illa i så fall.

Anf. 37 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr talman! Tala inte om hur jag ser på konsumenten, Karin Rågsjö. I mitt samhälle har konsumenten en mycket större betydelse än i Karin Rågsjös samhälle, framför allt i sjukvården.

Att Astra Zeneca hade problem under den borgerliga regeringen, vad berodde det på? Svensk läkemedelsindustri flyttade från landet. Det är en global marknad. Det grundlades ett problem för svensk läkemedelsindustri under många, långa socialdemokratiska år där trycket på läkemedelsindustrin ökades på ett sådant sätt att den tappade konkurrenskraften internationellt.

Herr talman! Vänsterpartiet har verkligen varit drivande i att försvåra för läkemedelsindustrin. Kom inte och beskriv bilden av att alliansregeringen är orsak till att läkemedelsindustrin lämnade Sverige. Glöm inte att ni en gång i tiden ville förstatliga denna industri. De ränderna har inte riktigt gått ur.

Åter till den mindre skärvfrågan om 24-timmarsregeln. Det är intressant att läsa Karin Rågsjös och Vänsterpartiets reservation. Ni skriver att apoteken ska åläggas i lag att få fram läkemedel. Men problemet ligger inte hos apoteken. Det är grossisterna som inte förmår att leverera. De skulle inte förmå det på en förstatligad marknad heller, om det fanns en sådan. Problemet har alltså inte med apoteksregleringen och apoteken att göra, utan det handlar om grossisterna. Om ni ska ha ett lagkrav så rikta det till grossisterna.

Enligt Statskontorets undersökning *upplever* apoteksanställda att försättningsarna att tillhandahålla förskrivna läkemedel är något sämre än tidigare. Vidare *upplever* kunderna att de medicinskt inte hittar fram.

Det är klart att det med en viktig reform som omregleringen av apoteken som har skapat en massa nya utleveransställen kan finnas en upplevelse hos personal och kunder att det finns problem. Men det är inte belagt att det faktiskt är så, Karin Rågsjö.

Anf. 38 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Det skulle vara väldigt intressant att diskutera läkemedelsbolag och investeringar hit och dit, Finn Bengtsson, men Astra Zeneca lades de facto ned under er tid. Det kan man inte komma ifrån. Då hade ni styrt sedan 2006, om jag inte är ute och cyklar. Ni har haft stor möjlighet att baxa dem.

Det är inga fattiga bolag det handlar om, och bolag vill ofta tjäna pengar. Men vi kan ta den diskussionen en annan gång.

Det finns en mängd undersökningar om Apotekets avreglering. Det som förvånar mig, Finn Bengtsson, är att samtliga era reformer alltid i hög utsträckning handlat om att få ut så mycket som möjligt till marknaden. Det finns mycket lite egen uppföljning, och man får förlita sig på andra som gör denna uppföljning. Det gäller samtliga era reformer. Man får leta, skanna, googla, titta och så vidare.

När man genomför denna typ av reformer drabbar det kunderna, och det tycker jag är en viktig aspekt. Det är inte något man bara känner från magen eller något som en massa flummiga personer står och tycker på apoteken, utan det finns undersökningar som visar att man exempelvis får felexpediering och att det är väldigt lite kompetensutveckling.

Många inom apotekssvängen säger i dag att man behöver mer kompetens. När du kommer som kund är det viktigt att du kan få vägledning och råd och att du går därifrån och känner dig trygg. Jag tycker att det är en viktig aspekt när man pratar om apoteken. Det är inte bara läkemedelsbolagen vi pratar om, utan vi vill lyfta fram kundperspektivet. Det tycker jag är viktigt.

Det är många kunder där ute som inte är jättenöjda, även om det finns många som är det. Men jag tycker att de problem som finns ska åtgärdas. Det är inget litet problem när det gäller konsumenter.

Anf. 39 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr talman! Då ska vi lyfta fram kundperspektivet lite, Karin Rågsjö. Jag är säker på att kunderna i Sverige också vill ha nya läkemedel som kan ersätta äldre läkemedel som kanske inte fungerar så bra och som har fler biverkningar.

Det är klart att utvecklingen av läkemedel är viktig. Karin Rågsjö sa att vi kan diskutera det där med läkemedelsbolag hit och dit en annan gång. När blir det denna andra gång då Vänsterpartiet ska lyfta fram frågan om hur vi ska utveckla läkemedel?

Som jag sa i mitt anförande är det orimligt att utveckla nya läkemedel i de regimer som bygger på de ekonomiska föreställningar som Vänsterpartiet fortfarande har.

Ni måste någon gång ta fram ett förslag till hur man ska investera för att kunna utveckla läkemedel, Karin Rågsjö, givet de rigorösa och riktiga lagstiftningar vi har, där det kostar pengar att utveckla läkemedel. Vi kan inte sky detta.

Kundperspektivet är att kunderna också vill ha nya välfungerande läkemedel och inte få dem i andra hand. Tidigare var vi första land att utveckla dem, men nu får vi köpa dem utifrån eftersom vi inte har någon industri.

Att beskriva det som att det är Alliansen som har sett till att läkemedelsindustrin flyr Sverige är fullständigt orimligt. Det förstår alla som lyssnar till denna debatt. Att det är på det viset är för att ni under alla år har motarbetat att industrin generellt och kanske läkemedelsindustrin i synnerhet ska kunna konkurrera på en global, konkurrensutsatt marknad.

När det gäller apoteken finns det en ådra i Karin Rågsjös resonemang som säger att det var bättre förr och att vi gärna ska ha ett apoteksmonopol. Jag vet inte om ni har det i partiprogrammet, men ni önskar kanske det.

Låt mig påminna om att när vi omreglerade apoteksmonopolet fanns det fyra länder i världen som hade monopol. Vid sidan av Sverige var det Nordkorea, Kuba och en halvdiktatur i Sydamerika. Nu återstår tre länder. Nordkorea kommer väl ihärdigt att hålla fast vid detta.

Jag vill inte återvända till en nordkoreansk planmonopolisering av apoteken. Det kommer inte att underlätta för kunderna, Karin Rågsjö, det är jag säker på.

Anf. 40 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Jag kan inte undgå att fascineras över Finn Bengtsson. Han ser bokstavligen rätt när man pratar om lösningar som på något sätt är gemensamma, som Apoteket faktiskt var. Det var en viktig del av

svensk hälso- och sjukvård som hade som huvuduppgift att se till att vi fick medicin när vi behövde den. Det är inte riktigt så nu.

Finn Bengtsson pratar om en miniatyrdebatt. Jag håller med Karin Rågsjö om att den absolut viktigaste personen i den här diskussionen, oavsett om man pratar om att ta fram nya läkemedel eller om förutsättningarna för företag att finnas i landet, i slutändan är den enskilda person som kommer in på apoteket för att hämta sin medicin. Om man glömmer det är man illa ute.

Om Finn Bengtsson inte ser de problem som faktiskt finns när det gäller att se till att vi får medicin snabbt och säkert blir jag lite bekymrad. Det är inte så att marknaden på något sätt har löst problemen. I det här fallet har den skapat problem.

I dag ser vi att det är en mängd apotek i stora samhällen och städer. I mindre samhällen, exempelvis Nora som jag kommer ifrån och som har ungefär 10 000 invånare, hade vi ett apotek förut. Det har vi fortfarande, och det fungerar väldigt bra. Det är samma människor som är där – de tillhör något som kallas för Apoteksgruppen. Men där finns inte underlag för ytterligare ett apotek.

Det som sker i dag är att marginalerna för apoteken att få det att gå runt minskar i och med att de blir allt fler. Det är fortfarande ungefär lika många recept som skrivs ut, och de får varje apotek inkomster från. Men om hundra apotek ska dela på dem blir det betydligt sämre.

Anf. 41 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr talman! Vi är överens om att den nya läkemedelslagen, som ärendet handlar om, ska genomföras, Lennart Axelsson. Det står sju partier i den här riksdagen bakom.

Det är ett alliansförslag som har beretts av den nuvarande regeringen. Det var alltså Alliansen som tog initiativ till den nya läkemedelslagen, och vi är glada att Socialdemokraterna fullföljer denna viktiga process under sitt regeringsinnehav.

När det gäller frågan om perspektivet på läkemedel kan vi diskutera distribution och apoteksmarginaler och hålla på och peta i detaljer kring den viktiga läkemedelsfrågan. Jag försöker göra en beskrivning av den viktiga ordergången när vi talar om läkemedel i politiska termer.

Hur ska vi, när det gäller utveckling av läkemedel, kunna återta ledningen av utvecklingen? Det är den första prioriteten.

Den andra prioriteten när det gäller läkemedel är att titta på prissättningen och varför Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket har ett sådant obegripligt mandat att ibland – nyckfullt – ge en förmån och ibland inte. Det drabbar patienterna. Vissa får läkemedelskostnader som är helt orimliga medan andra får läkemedel nästan gratis. Det finns ingen logik i detta, utan man har en felaktig analyskedja.

Detta är två frågor som vi borde börja med att penetrera om vi verkligen vill göra läkemedlen i Sverige en tjänst och lyfta upp kundernas perspektiv förbi distributionen.

Det är naturligtvis viktigt att apoteken kan leverera de läkemedel som finns. Men det viktiga är inte att det går snabbt nog – om fel läkemedel distribueras på fel sätt till fel patient – utan det handlar om att vi politiker måste kunna göra hierarkin när det gäller nivåsättningen av betydelsen av läkemedelsfrågan i denna kammare och att även regeringen gör det.

Om vi bara diskuterar leveranser och talar om apoteksmonopol eller inte hamnar vi i en diskussion som hör forntiden till. Att vi hade ett apoteksmonopol var egentligen av beredskapsskäl. Det ser ut som om vi förhoppningsvis inte behöver det i dag, men vem vet med den säkerhetspolitiska omgivning vi har.

Anf. 42 LENNART AXELSSON (S) replik:

Herr talman! Patienten kom in även i Finn Bengtssons retorik. Det tycker jag är bra.

Det är vi enskilda människor som har behov av hjälp och stöd som är beroende av de beslut vi fattar här inne. Finn Bengtsson utvidgade diskussionen ytterligare genom sitt anförande, men det som fanns med i betänkandet och motionen handlade egentligen om apoteken och den nya läkemedelslagen. Det är alltså inte konstigt om vi försöker hålla oss till det.

Jag är beredd att vid vilket tillfälle som helst diskutera de mer övergripande förutsättningarna för att vi ska få tillgång till läkemedel så snabbt som möjligt, men jag tror inte att det är det som denna debatt bör handla om.

Anf. 43 FINN BENGTTSSON (M) replik:

Herr talman! Jag betvivlar inte ett ögonblick att Lennart Axelsson, som verkligen är en hygglig karl, har patienten i fokus.

Jag vill betona att jag också har patienten i fokus, Lennart Axelsson. Jag tillhör de få i den här kammaren som under 35 års tid har receptförskrivit läkemedel till mina patienter. Jag kan berätta om min erfarenhet från dessa 35 år.

Det som har frustrerat mig mest av allt är först och främst att patienter vet att det finns möjligheter till nya läkemedel där det saknas och vill att Sverige ska delta i att utveckla nya läkemedel – och då måste man anpassa sin politik för att uppnå det syftet. Men det gör man inte med en socialdemokratisk regering, än mindre om den är stödd av Vänsterpartiet.

Det andra är att få en rättvis bild av kostnaden för läkemedel för den enskilda patienten. Det har frustrerat mig massvis med gånger att en patient har haft all medicinsk anledning att få sitt läkemedel subventionerat men att TLV i sitt rigida regelverk, som dessutom inte ger möjlighet till individuella bedömningar, har förskjutit möjligheten för den individen att få det rimliga ersättningskydd som finns och som vi tycker ska vara rättvist och lika, inte minst enligt hälso- och sjukvårdslagen. Alltså borde vi titta på hur vi gör läkemedelsförmånen mer rättvis för alla patienter i hela Sverige.

Det är två viktiga prioriteringar som för mig är viktigare än om man får ut en medicin precis just då eller då. Det är klart att det senare också ska tillfredsställas. Men vi kan inte börja bygga pyramiden ovanifrån på det här sättet utan måste ta tag i de viktigaste frågorna först. Fundamentet är att utveckla nya läkemedel och att Sverige ska delta i detta. Vi ska ha en rimlig kostnadsbild för alla patienter. På toppen ska de naturligtvis också få tillgång till sina läkemedel. Men börja inte i fel ände, Lennart Axelsson! Nu när ni sitter i regeringsställning uppmanar jag dig att ge det beskedet tillbaka till minister Gabriel Wikström.

Anf. 44 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Det blir en lite märklig debatt, tycker jag. Självklart betyder forskning och utveckling väldigt mycket för ett land. Det håller jag verkligen med dig om, Finn Bengtsson. Ni hade åtta år på er. Det kan vi diskutera vid något annat tillfälle.

Tittar man på läkemedelslagen: Visst, det är jättebra. Men det är något man måste lyfta när olika utredningar staplas på varandra och vi ser saker och ting som drabbar kunden. Man kan inte vara helt kundfrånvänd. Till slut måste ändå slutanvändarna – det vill säga du, jag och andra som hämtar ut medicin – känna sig trygga på apoteken.

Då kan man se att risken för felexpedieringar har ökat. Det är för lite kompetensutveckling. Tidspress leder till feldoseringar. Det är sämre förutsättningar för rådgivning om läkemedel. Apoteksombuden har blivit färre. Nya försäljningsställen för receptfria läkemedel har i och för sig kommit – yippee! Det är svårare att få ut receptbelagd medicin. Vi ska inte gå in på det något mer. När det gäller grossisterna har vi lyft den frågan i vår reservation – självklart.

Detta är en stor fråga. Jag skulle verkligen vilja att vi i socialutskottet fördjupade oss i forskning och utveckling om läkemedel – absolut. Men lite kundfokus från höger, tack!

Anf. 45 FINN BENGTSSON (M) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad över att jag lyckades jaga upp mina röda kamrater i den här diskussionen ytterligare en runda, inte minst Karin Rågsjö, som är så genomtänkt och klok på alla sätt.

I reservationen står det: ”Jag anser också att apoteket bör erbjuda kunden expressleverans till hemmet om inte 24-timmarsregeln kan hållas.” Den meningen, herr talman, är mycket intressant, för just nu erkände Karin Rågsjö i sitt anförande att det inte är apotekens problem utan att det är grossisternas problem. Då borde väl lagtexten, om den nu ska skrivas in, handla om dem som bär ansvaret, nämligen grossisterna.

Varför handlar den då om apoteken? Jo, därför att Karin Rågsjö vill använda det här tillfället för att togföra sin vansinniga idé om att återförstatliga apoteken, så att vi återgår till ett nordkoreanskt eller möjligtvis kubanskt eller halvdiktaturliknande tillstånd i någon sydamerikansk stat som jag inte känner till, där man fortfarande har apoteksmonopol.

Herr talman! Det som Karin Rågsjö nu framför förefaller vara en massiv kritik mot att allt har blivit sämre och att allt var bättre förr. Då måste man, i en internationell, globaliserad värld, fråga sig om alla andra världens demokratier är så omätligt korkade att de inte har sett det som Vänsterpartiet i Sverige har sett, ljuset i tunneln, att det hade varit bättre att återgå till ett monopol, eftersom det skulle innebära att alla dessa problem bara skulle försvinna från världens yta.

Det kanske är så att andra länder har något att tillföra oss. Det var det alliansregeringen tog fasta på när man gjorde en omreglering på ett mycket ansvarsfullt sätt, så att man behöll en statligt styrd del för att hantera de frågor som verkligen är av betydelse för staten att ha kontroll på. Men marknaden i sig är bättre för att öka tillgängligheten för kunden.

Anf. 46 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Nordkorea har aldrig varit min favoritort på jorden. Det måste jag säga till dig, för du vill alltid liksom limma ihop Vänsterpartiet med det absurda, typ Nordkorea och gamla Sovjetunionen. När det gäller Kuba kan man titta på deras hälsovård, men den diskussionen kan vi återkomma till någon annan gång.

När man sjösätter en stor reform, som ni gjorde när ni avreglerade hela apoteksmarknaden, behöver man följa upp. Då måste man i slutändan ha fokus på slutanvändaren, det vill säga kunden. När diverse undersökningar från Statskontoret, Vårdanalys och andra visar att det är obalans, att kunden drabbas, då borde man självklart ha åtgärdat det.

Apoteken – det finns mängder av apoteksägare, för det är vad det handlar om – ska på något sätt reglera så att de har ett kundfokus. Inte sant? Det handlar om att de har tillräckliga lager. Visst skulle det vara bra. Är det inte bra att man så att säga kan korsa varandra? Nu är det helt omöjligt. Om du går in på apotek A och de inte har medicinen kan de titta på bara alla apotek A i området – inte på apotek B. Som kund får man alltså springa runt.

Det är det vi har velat lyfta. Vi har inte valt att lyfta allt det andra, utan vi har lyft konsumenten. Men det verkar inte vara något som du bekymrar dig så mycket om, för då hade ni tillsatt någon följdutvärdering av er reform och varje år följt vad som händer. Det tycker jag att man gör oavsett vilken reform det handlar om. Om det är Socialdemokraterna eller Moderaterna som sjösätter en reform ska den efteråt vara behängd med utvärderingar, så att man tittar på vad som händer. Man lämnar bara inte över allt till marknaden och önskar lycka till.

Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M) replik:

Herr talman! Nu får det vara nog med osakligheterna! Uppföljning av apoteksomregleringen var en av de mer massiva insatser som den förra regeringen föreslog och som den nuvarande regeringen följer upp, så uppföljning av apoteksomregleringen sker, Karin Rågsjö.

Problemet med Karin Rågsjös resonemang är att hon försöker att tala ur ett slags kundperspektiv. Jag försökte ge en annan dimension, tala om vad kunderna vill ha. Då är det viktigt att se vad som är den politiskt viktiga hierarki som vi ska titta på när det gäller läkemedel. Det handlar om kanske en av de viktigaste behandlingsprinciperna i sjukvården alla kategorier i dag, varför socialutskottet måste engagera sig i detta och inte bara näringsutskottet. Det gäller att kunna utveckla nya läkemedel som kan ersätta de gamla som har många brister. Den utvecklingen kräver marknadsekonomi, något som jag ändå tror att Vänsterpartiet inte är särskilt förtjust i, trots att man har reformerat sig.

Det andra är att titta på läkemedelsförmånen, alltså att vissa läkemedel ingår i läkemedelsförmånen och att andra inte gör det, på ett i dag mycket nyckfullt sätt, eftersom man tittar på ett grupperspektiv. Det är klart att det kollektiva synsättet kanske tilltalar ett kollektivistiskt parti som Vänsterpartiet. Men det tilltalar inte mig som individualist. Det är just därför som jag är kundmedveten.

Jag nämnde också i ett tidigare inlägg att jag har förskrivit läkemedel till just kunder, individer, i över 35 års tid. Jag vet att deras intresse ofta gäller: Finns det något nytt läkemedel som jag kan ta, eftersom jag inte

Prot. 2014/15:100
20 maj

En ny läkemedelslag

kan ta de gamla läkemedlen? Finns det möjligtvis ett läkemedel som är rabatterat som alla andra, så att jag rättvist kan få stöd av samhället för det?

Någon enstaka gång handlar det om problem att leverera läkemedel på apoteket. Men det är den frågan som Vänsterpartiet fokuserar helt på. Det gör man egentligen av en enda anledning: Man vill återföra diskussionen till det lite puttenuttiga och säga att det finns sämre kundnöjdhet, för då kan man föra fram förslaget att återförstatliga apoteken igen, gå till precis det som de totalitära regimerna har kvar som en reminiscens av ett gammalt kommunisttänkande. Jag säger inte att det är så för Karin Rågsjö – men det låter så.

Anf. 48 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Herr talman! Det är inte ens så för vårt parti, att vi hänger oss åt att titta på Nordkorea. Men vad du, Finn Bengtsson, och dina allianskompisar – och i viss mån också Sverigedemokraterna, som är ett parti som har kroat arm med er, för det har de – hänger er åt är att sjunga marknadens lov på alla sätt. Ni lämnar walkover till marknaden på en mängd områden, även när det gäller apoteken.

Det är klart att vi inte motsätter oss ett marknadssamhälle. Men, Finn Bengtsson, vi vill ha lite politisk styrning. Man kan inte bara säga: Voilà, här har ni apoteken, här har ni hälso- och sjukvården, ta hand om det, kamrater, för vi ska ägna oss åt något annat. Och så lämnar man walkover till marknaden. Då lämnar man också folkhälsan, hälso- och sjukvården och konsumenten på vägen. Detta blir inte bra det heller. Det blir som i djupaste södern i USA.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

*FN och mänskliga
rättigheter i svensk
utrikespolitik*

§ 12 FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU15

FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik
föredrogs.

Anf. 49 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Mänskliga rättigheter borde vara så självklara. Det borde egentligen vara en fråga som vi inte skulle behöva stå och debattera här i dag. Men det finns inget som heter självklart. Arbetet med att främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling är något som alltid måste fortsätta.

Vi moderater tycker att Sverige ska fortsätta att vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna och att Sverige också ska fortsätta att agera bilateralt och multilateralt genom Europeiska unionen, det nordiska samarbetet, FN, Europarådet, OSSE och andra samarbetspartner. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Så har det varit under många år, och det är också viktigt att det fortsätter att vara så.

Sverige ska därför också fortsätta sitt engagemang som medlem i EU och i andra internationella organisationer. Sverige har ett bra renommé för just sitt engagemang. Vi är trovärdiga. Det är viktigt för oss att vi fortsätter att vara det.

Jag vill här lyfta fram en fråga som är viktig för mänskliga rättigheter. Det handlar om staters respekt för individen. Det handlar om demokrati, om rätten att uttrycka sig och om respekt för den enskilda individen. Det handlar också om möjligheterna att förverkliga sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Jag började med att säga att vi egentligen inte skulle behöva stå och debattera mänskliga rättigheter. Men vi lever i en tid av oro, konflikter och stridigheter. Det handlar till exempel om Rysslands invasion av Ukraina, Isils framfart i Mellanöstern och attackerna i Köpenhamn och Paris. Men det handlar också om oro, konflikter och stridigheter på många andra håll. I Guatemala finns det ett förtryck, och det har funnits under många år. På Haiti har återuppbyggnaden efter jordbävningen avstannat. I Tibet är det ett systematiskt förtryck av medborgarna. Nepal har drabbats av ett jordskred. Det innebär en stor risk för de mänskliga rättigheterna.

Vad vill jag då säga genom att räkna upp flera olika frågor? Jo, det är att de mänskliga rättigheterna är hotade på väldigt många håll. Det innebär att de demokratiska organen och länder som Sverige måste fortsätta att ha ett stort tryck på arbetet för de mänskliga rättigheterna. Det är viktigt att ingen stat eller regim ska tillåtas och ha möjlighet att förtrycka människor och deras rättigheter.

Herr talman! Såväl i politiska partier som i ett brett spektrum av enskilda organisationer kommer omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna till uttryck. Denna samsyn om de mänskliga rättigheternas betydelse i utrikespolitiken som finns i Sverige är värdefull, och jag tror att det är därför som vi från svensk sida har lyckats föra ett resultatinriktat arbete när det gäller mänskliga rättigheter och också har fått en trovärdighet.

Men med detta följer också skyldigheter att fortsätta driva frågorna framåt. Här vill jag lyfta fram ett område som är angeläget och som är relativt nytt när det gäller de mänskliga rättigheterna. Det handlar om internet. Internet är fantastiskt. Det ger människor möjlighet att kommunicera, att engagera sig och att hålla kontakt med andra. Men det som ger möjligheter till utveckling ger också stora möjligheter till förtryck. Det finns regimer som gärna vill stänga av internet och som vill begränsa människors möjligheter till information och engagemang. Det är viktigt att Sverige fortsätter att driva den frågan.

FN och EU har i sina rådsslutsatser lyft fram vikten av respekt för opinions- och yttrandefrihet när det gäller internet. Det är viktigt att det på internet och i den virtuella världen finns samma rättigheter som i den verkliga världen.

Jag ska lyfta fram ett annat viktigt område som behöver prioriteras i debatten och på den politiska dagordningen. Det handlar om hbtq-frågor. Tyvärr är det mycket vanligt förekommande att människor runt om i världen förtrycks för sin sexuella läggning. Så ska det naturligtvis inte vara. Vi i Sverige kan tycka att det är självklart att personer med hbtq-läggning ska respekteras. Så är det. Men det är inte lika självklart i vår omvärld. Därför måste vi fortsätta att lyfta fram frågorna.

I detta sammanhang vill jag understryka att vi moderater självklart stöder Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Vi tror också att Sverige kan bidra till och göra stor nytta för en säkrare värld i FN:s säkerhetsråd.

Samtidigt vill jag lyfta fram att det är viktigt att FN fortsätter att moderniseras och att FN fortsätter att fokusera sitt arbete. Det går inte att göra allt, men det går att göra mycket.

Jag vill också tala om EU. EU är det europeiska organ där vi är aktiva. Vi måste fortsätta driva frågor med våra närmaste länder. EU talar vi ofta om när det gäller handel. Men de mänskliga rättigheterna är också en del i EU:s arbete. Jag tänker på det östliga partnerskapet som vi under Alliansens tid i regeringen var med och bildade inom EU och som vi fortfarande driver från svensk sida. Jag hoppas att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen håller kvar stafettpippen. Det har till exempel varit ett toppmöte för det östliga partnerskapet. Det ska naturligtvis ses som att partnerskapet fortfarande lever.

Herr talman! Jag ska lyfta fram frågan om fattigdom. Fattigdom innebär stora umbäranden för människor. Det är något som vi måste arbeta för att minska. I detta sammanhang vill jag också säga att det finns ett mål när det gäller undernäringen, och undernäringen bland världens befolkning har halverats.

Andelen människor som kan läsa har aldrig varit så stor som i dag. Men fortfarande är det en femtedel av jordens vuxna befolkning som inte kan läsa, och två tredjedelar av dessa människor är kvinnor. Det är ytterligare ett exempel på hur viktigt det är att kvinnors rättigheter stärks.

Om kvinnor ska kunna få en större respekt för sina rättigheter, vilket är angeläget, måste också kvinnors möjligheter till försörjning öka. Här har Sverige varit med och bidragit genom FN och EU till mikrolån för att kvinnor ska ha en möjlighet att starta företag. Det har visat sig vara mycket framgångsrikt i bland annat Afrika.

Genom att kvinnor får möjlighet att försörja sig får de också möjlighet att ta hand om sina barn och kanske möjlighet att bidra till sina föräldrars ekonomi. De får även möjlighet att göra sig självständiga från förtryck och möjlighet att välja vem de vill gifta sig med och hur de vill bo. De kan faktiskt få större respekt för sin sexuella hälsa och en möjlighet att själva avgöra om de ska föda barn. Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter arbeta för att stärka kvinnors position, och däri ligger att stärka kvinnors ekonomi.

Med detta, herr talman, och av respekt för att det finns fler personer som ska delta i debatten vill jag avsluta. Jag yrkar bifall till reservation 3 och avslag på förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 50 JULIA KRONLID (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till våra reservationer 5 och 8. Vi står naturligtvis bakom samtliga våra reservationer, men för tidsvinnande begränsar jag mig.

Vi debatterar i dag ett betänkande om FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. Jag vill förtydliga att vi är ett enigt utskott vad gäller vikten av demokrati och mänskliga rättigheter, men vi kan ha lite synpunkter på och debatt om hur frågor drivs och vad vi kanske tycker att regeringen borde vara tydligare i eller driva mer.

Herr talman! Förenta nationerna har sedan andra världskriget varit navet kring vilket det internationella samarbetet har kretsats. Trots att organisationen kanske särskilt på senare tid uppvisat vissa begränsningar och hinder får man ändå säga att FN har gjort mer än någon annan institution för att förhindra krig och konflikter och för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. En grundläggande princip för arbetet inom FN har alltid varit att alla länder ska vara likvärdiga och oberoende. Utvecklingen inom EU går nu mot att beröva medlemsstaterna den rätten och därmed beröva flera av dem deras betydelsefulla röster inom FN. Det oroar oss i Sverigedemokraterna.

Vi i Sverigedemokraterna stöder Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet. Enligt Lissabonfördraget måste Sverige dock framföra Bryssels ståndpunkt om en plats skulle bli aktuell. Vi vill verkligen framföra att vi på ett principiellt plan är emot denna utveckling, som i det långa loppet kan komma att beröva de europeiska staterna deras röster i FN och därmed stora delar av deras möjlighet att utöva utrikespolitiskt inflytande inom FN. Regeringen har tidigare talat om vikten av Sveriges oberoende röst, och det har jag tyckt varit bra. Jag tycker att det är tråkigt att vi nu kan se hur regeringen börjar backa från det.

Herr talman! Sverigedemokraterna ser arbetet med att främja mänskliga rättigheter internationellt som det mest angelägna inom utrikespolitiken. Den enda långsiktiga lösningen på svåra situationer för människor i andra länder är att förbättra livsvillkoren på plats. Vi är i utskottet eniga om att alla mänskliga rättigheter är odelbara, ömsesidigt samverkande, innehåller samma värde och gäller för alla människor utan åtskillnad. Vi har dock lite olika utgångspunkt i hur vi ska prioritera resurser inom biståndet för att ge bäst förutsättningar för utsatta människor att förbättra sina levnadsvillkor.

Utskottet menar i detta betänkande att medborgerliga och politiska rättigheter är förutsättningen för ekonomiska och sociala rättigheter. Ekonomiska och sociala rättigheter handlar bland annat om rätten till rent vatten, grundläggande sanitet och många viktiga saker för överlevnad. Vi menar att denna prioritering får konsekvensen att man i biståndet prioriterar medborgerliga och politiska rättigheter. Man har nämligen något slags vision om att förbättra ovanifrån – att förändra politiker och institutioner för att få ett bättre styre i landet.

Jag ifrågasätter inte att detta i teorin är en fin vision. Vi vill dock hellre se en förändring nedifrån och upp, där vi kan vara med och ge människor förutsättningar i vardagen för att de sedan själva ska kunna påverka utvecklingen i sitt land. Kvinnor drar ofta ett stort lass i familjen, och vi menar att en kvinna som har fullt upp med att skaffa mat och vatten för dagen för att familjen ska överleva kanske inte har så mycket ork kvar för att vara med och förändra den politiska utvecklingen.

I ett samtal jag en gång hade med en biståndsarbetare som varit ute i fält fick jag höra att hon skulle hålla kurs i mänskliga rättigheter men att ingen kom. Varför? Ja, de hade ju fullt upp med att få ihop sin vardag och överleva. Arbetet för medborgerliga och politiska rättigheter är naturligtvis viktigt, för vi värderar ju alla rättigheter lika. Men vi menar att i människors vardag är de ekonomiska och sociala rättigheterna en förutsättning för att människor ska ha en möjlighet att vara med och påverka även de politiska och medborgerliga rättigheterna. Det är inte tvärtom.

Naturligtvis tycker vi också att vi i relation till andra stater alltid ska vara tydliga och stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter, och till skillnad från en del andra tycker vi detta även när det hettar till och när vi möter motstånd. När det gäller händelserna runt avslutandet av det militära samarbetsavtalet med Saudiarabien – vi var för att avsluta det – och debatten kring det anser vi att det var Saudiarabiens reaktion på ett uttalande i Sveriges riksdag som var oproportionerligt stark. Det var där kritiken skulle ligga, inte mot utrikesministerns uttalande.

Vi i Sverigedemokraterna kommer aldrig att acceptera en ordning där auktoritära stater genom diplomatiska hot ska få bestämma vad som får sägas och inte sägas i Sveriges riksdag. Att påverka på politisk nivå räcker dock inte för oss. Vi vill skapa förutsättningar i utsatta människors vardag att förändra inifrån.

Herr talman! När länder drabbas av krig och katastrofer får det alltid värst effekter för samhällets svagaste, vilket ofta är barnen. Varje dag dör ca 4 000 barn av diarré som orsakats av smutsigt vatten, en sjukdom som skulle kunna förebyggas genom satsningar på rent vatten och grundläggande sanitet. Barnarbete, sexuellt utnyttjande, våld, barnäktenskap och könsstympning är bara några av de fasor som drabbar miljontals barn i världen.

Även om vi i utskottet är överens i sak om att det är viktigt att värna barnens rättigheter tycker vi i Sverigedemokraterna att barnperspektivet alltför mycket har börjat komma i skymundan i Sveriges utrikes- och biståndspolitik. Vi vill att barnens rättigheter mer aktivt ska drivas av regeringen och att de grundläggande principerna i FN:s barnkonvention om rätten till liv och utveckling samt barnets bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör barn och i arbetet för mänskliga rättigheter.

Herr talman! Kristna är i dag en av världens överlägset mest förföljda grupper. Enligt International Society for Human Rights är 80 procent av de som förföljs på grund av sin religion i världen kristna. I såväl Nordkoreas socialistiska diktatur som bland Mellanösterns, Somalias och Nigerias radikala islamister och terrorgrupper drabbas kristna av kidnappningar, tortyr, slaveri, masshalshuggningar och korsfästningar. Även andra minoriteter i området är extremt utsatta av dessa terrorgrupper.

Det kulturella och religiösa folkmord och den etniska rensning som pågår i delar av Irak och Syrien syftar till att utrota det mer än tusenåriga kristna kulturarvet och fördriva kristna och andra minoriteters befolkningar från sina hem. I 139 av världens 196 länder förvägras kristna den religionsfrihet som garanteras i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Herr talman! Den 24 april var det 100 år sedan det fruktansvärda folkmordet på 1 ½ miljon armenier och andra kristna folkgrupper skedde i Turkiet, vilket uppmärksammades på flera olika sätt. Vi kan inte bara titta på när historien upprepar sig. Jag är glad att utskottet i betänkandet konstaterar att kristna befinner sig i en utsatt situation. Men när de slaktas och mördas och när barn korsfästs känner jag väl inte direkt att man tar i från tårna när man skriver att de är ”utsatta”. Vi borde kunna uttrycka oss lite starkare.

Utskottet konstaterar också att förföljelsen måste stoppas, och det är bra enligt oss. Sverige måste dock även bättre bidra till att stoppa den etniska utrensning och det folkmord som pågår. Sverigedemokraterna anser,

herr talman, att regeringen och övriga oppositionspartier har misslyckats med att visa sitt tydliga engagemang för världens mest förföljda grupp, som nu håller på att utrotas. Vi tycker att regeringen borde kunna göra mycket mer, som till exempel att verka för självstyre för kristna på Ninevesläkten.

Det är också oacceptabelt att det på olika håll i landet diskuteras hur återvändande terrorister, som har varit med och bidragit till att utsätta människor för brutala övergrepp, ska belönas med olika typer av sociala åtgärder. Det är ett slag i ansiktet på alla de offer som drabbas och på alla de anhöriga till dem som drabbas.

Jag vill påminna regeringen om FN:s resolution 2170 från 2014, som är antaget enligt det bindande sjunde kapitlet i FN-stadgan och som uppmanar alla medlemsstater att stoppa flödet av utländska stridande till Islamiska staten och al-Nusrafronten. Jag vill också påminna om andra resolutioner som uppmanar oss att stoppa terroristers fria rörlighet och deras finansiering.

Herr talman! Världen över drabbas kvinnor regelbundet av sexuellt och hedersrelaterat våld. I många fall riskerar de dessutom att straffas av rättsväsendet för att de blivit utsatta för brottet. De anklagas för att själva ha orsakat det. Det är fruktansvärt, och vi anser att om regeringen på riktigt vill värna kvinnors rättigheter bör det vara prioritet nummer ett att fokusera på kvinnors rätt att slippa sexuellt våld och slippa att dessutom bli straffade för det.

I många utvecklingsländer, men även i länder som Indien och Kina, drabbas kvinnor av en unik form av diskriminering. De får inte ens födas. Det genomförs aborter av flickor bara på grund av att de är just flickor.

Herr talman! Arbetet med sexuella och reproduktiva rättigheter är på många sätt viktigt, och vi är i många avseenden överens om det i utskottet. Sverigedemokraterna ser dock inte riktigt lika enkelspårigt på abortfrågan, utan vi menar att det även är ett etiskt dilemma där hänsyn måste tas till både barnets och moderns rättigheter. Vi stöder möjligheten till abort i ett tidigt skede, både i Sverige och i andra länder, men vi anser att frågan måste ses från två håll.

Vi har inget emot att man i dialog med andra länder för fram kvinnans perspektiv när det behöver göras, till exempel om kvinnan blivit utsatt för våldtäkt eller om hennes hälsa är i fara. Men det finns fall där flickor aborteras för att de är just flickor och där 23 veckor gamla små barn ska ligga och självdö. I den typen av fall tycker vi att man kan reflektera över vems rättighet som ska väga tyngst och inse att frågan kanske inte är svart eller vit.

Att utföra abort är inte en mänsklig rättighet enligt FN. Sverige kan därför inte i dialog med andra länder kräva att de ska anta vår syn på abort för att anses respektera mänskliga rättigheter. Ett oerhört viktigt arbete är därför insatserna för att minska antalet oönskade graviditeter samt att minska det sexuella våldet mot kvinnor.

Anf. 51 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp frågan om religionsfrihet. Rätten att uttrycka och utöva sina religion är en del av de mänskliga rättigheterna. Den rätten omfattar naturligtvis alla religioner oavsett om det är en kristen eller någon annan religion. Jag undrar hur Julia Kronlid ser på alla människors

rätt att uttrycka sin religion utan risk för att drabbas av förföljelse. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar till det.

Anf. 52 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Vi gör naturligtvis ingen åtskillnad mellan religionerna. Alla människor måste ha rätt att tro på sin religion, att uttrycka sin religion. Det gäller alla.

Sedan har alla också ett ansvar. Det är ingen mänsklig rättighet att i religionens namn döda en annan människa, eller tycker Margareta Cederfelt att det är en mänsklig rättighet? Vi har många konventioner och rättigheter att ta hänsyn till, och naturligtvis ska vi värna religionsfriheten. Men man kan inte i religionens namn, genom att säga att det är en mänsklig rättighet, ta livet av en annan människa. Eller vad anser Margareta Cederfelt?

Anf. 53 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Att vinkla religionsfrågan till att vara en fråga om rätt att döda, som jag uppfattade att Julia Kronlid gjorde, förstår jag inte. Det jag frågade om var religionen. Jag inkluderade inte på något sätt rätten att döda. Det är helt självklart att rätten att döda inte existerar, eller gör Julia Kronlid en koppling mellan religion och rätten att döda?

Anf. 54 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Det jag menar är att vi måste kunna kritisera radikalisering och extremism inom alla religioner när det går ut över en annan människas rättigheter. Vi måste kunna kritisera olika religioner när de övergår i extremism. Det spelar ingen roll vilken religion det är.

Rätten att utöva sin religion och rätten att bekänna sig till en tro, oavsett om man är kristen, muslim, buddhist eller hindu, står vi naturligtvis bakom. Där är vi eniga.

Anf. 55 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack för att jag får hoppa in för Centerpartiet i en fråga som engagerar och intresserar mig mycket! Kerstin Lundgren, som är Centerpartiets ordinarie ledamot i utrikesutskottet, befinner sig just nu på en NPT-konferens i New York. Det är en konferens som regelbundet gör en översyn av det icke-spridningsavtal om kärnvapen som trädde i kraft 1970. Vad resultatet av konferensen blir får vi se, men hittills verkar diskussionerna enligt Kerstins rapporter gå trögt.

Här i kammaren diskuterar vi i dag ett betänkande som handlar om FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. Det är viktiga frågor, inte minst i dessa tider när vi ser hur människor alltjämt utsätts för hot, våld och förtryck. Det är en diskussion som handlar om att vi har de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget och att fler och fler länder, däribland EU-medlemmar, för en diskussion om att omdefiniera vad demokrati och mänskliga rättigheter betyder.

Att stå upp för mänskliga rättigheter och vara aktiv i det internationella arbetet för fred och säkerhet tycks dessvärre vara något som alltid behövs, inte minst i denna tid. I dag ser vi hur länder i närområdet, som Turkiet och Ryssland, försöker omtolka begreppet mänskliga rättigheter och hur

de demokratiska spelreglerna alltför ofta inskränks. Det är självklart mycket oroande.

De senaste åren har vi sett liknande tendenser inom EU. Utvecklingen i Ungern är ett tydligt exempel på hur synen på demokrati och mänskliga rättigheter utmanas i diskussionen. När den västliga demokratin såsom vi känner den utmanas, och när samhällsstrukturer som finns i exempelvis Ryssland, Turkiet och Kina av Ungerns premiärminister Viktor Orban lyfts fram som förebilder har vi i Sverige en viktig uppgift genom att vara en motpol och påtala detta. Det är viktigt att påtala dels av oss själva, dels genom de kanaler som finns på plats och i närområdet.

Vi i Alliansen tycker att vi från svensk sida ännu mer måste styra vårt bistånd till demokratiseringsinsatser och se till att vi kan ge stöd till de demokratiaktivister som agerar för att det samhälle som de lever i ska respektera deras demokratiska och mänskliga fri- och rättigheter.

Sverige har också en tydlig och viktig roll inom EU-samarbetet. Här är det viktigt, när vi nu går in i en intensivare fas vad gäller den svenska kandidaturen till FN:s säkerhetsråd, att vårt engagemang inom ramen för EU inte dras ned. Vi får inte tappa fokus på de utmaningar som finns i vårt närområde vad gäller fred, säkerhet och mänskliga rättigheter. Det är mer samarbete, inte mindre, som är nyckeln. Tappa därför inte fokus på och ansvar för EU-samarbetet!

Herr talman! I år är det många globala utvecklingsfrågor på agendan. Bland annat ska nya utvecklingsmål efter millenniemålen arbetas fram, det ska diskuteras en finansieringsagenda och i slutet av året har världen stora förväntningar på att ett nytt globalt klimatavtal ska komma på plats. Från Centerpartiets och Alliansens sida menar vi att Sverige även där har en viktig roll att spela. Post-2015-dagordningen måste fokusera på att utrota fattigdomen och bidra till en hållbar utveckling, en utveckling där vi återfinner en demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, klimathänsyn och mänskliga rättigheter. Det krävs en ambitiös klimatöverenskommelse för att nå långsiktigt hållbara mål, också för området mänskliga rättigheter.

Herr talman! Brott mot mänskliga rättigheter begås ofta utan att förövarna ställs till svars för sina handlingar. Det är oacceptabelt och bidrar till att öka spänningarna, fördjupa motsättningarna och göra konflikterna långvarigare än vad de behöver vara. Straffrihet från sådant är förödande för tilltron till mänskliga rättigheter och för byggandet av ett inkluderande, tryggt och säkert samhälle. Avsaknaden av konsekvenser när människor bryter mot uppsatta regler, inte minst de universella rättigheter som vi slagit fast, är något som hela tiden urholkar tilltron, förtroendet och givetvis också människors egen syn på dessa.

Brott mot mänskligheten och krigsbrott hör till de värsta brott som finns. De sker också oftast i områden där rättsstaterna slutat fungera och där krig, våld och förtryck råder. De brott som begås där måste också få en konsekvens. På det globala planet har vi ett viktigt verktyg för att se till att denna straffrihet minskar, nämligen ICC, den internationella brottmålsdomstolen, vars arbete har en viktig roll att spela i detta sammanhang. Jag och Centerpartiet vill stärka dess roll och internationella mandat. Vi ser gärna att det blir en integrerad och renodlad del av FN-systemet. I dag är vi tyvärr alldeles för långt från detta, men den kampen, herr talman, måste fortsätta.

Detta är en vår då vi talat om ett alltmer osäkert säkerhetspolitiskt läge, inte minst här i Europa. Det är en viktig diskussion att föra, och det är viktigt att vi kan agera för att stärka säkerheten och tryggheten. Men att vi från flera håll inom EU börjar höra röster om att omtolka mänskliga rättigheter och blicka bort från demokratiska system är väldigt illavarslande. Vi i Sverige måste föra en fortsatt kamp för att stå upp för de viktiga värdena: frihet, demokrati och mänskliga rättigheter.

Jag står bakom alla reservationer från Centerpartiet och Alliansen, men yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 3.
(Applåder)

Anf. 56 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! FP står bakom alla våra reservationer – naturligtvis också våra gemensamma reservationer – men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till Folkpartiets reservation nr 6 om kvinnors rättigheter. Det är en reservation som ligger mig särskilt varmt om hjärtat.

År 1948 antog FN:s generalförsamling den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. År 1993 fastslogs att de mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. År 2006 beslutades att inrätta ett MR-råd för att främja universell respekt för de mänskliga rättigheterna.

Ändå vet vi att länder konstant bryter mot detta, vilket tydligt pekar på vikten av att FN kontinuerligt stärks och reformeras. Sverige måste vara en konstruktiv kraft i de här diskussionerna, en kraft som inte viker en tum från att försvara demokrati och mänskliga rättigheter för alla människor. Ingen regering ska kunna hävda särskilda förhållanden som en ursäkt för att kränka de mänskliga rättigheterna.

Detta är någonting som blir uppenbart när nu, som en följd av det kvot-system som finns inom FN-systemet, risken är överhängande för att Saudiarabien, en av världens absolut värsta diktaturer, blir ordförande i MR-rådet. Det är förstås fullständigt bisarrt. Landet tillämpar de mest barbariska former av bestraffning. Man förvägrar alla invånare, särskilt kvinnor, de mest grundläggande mänskliga rättigheterna. Nyligen publicerades en jobbbanners i Saudiarabien för åtta bödlar, bland annat med amputation i jobbeskrivningen. Man behövde inga förkunskaper till detta arbete.

Från Folkpartiets sida accepterade vi motvilligt att Sverige kandidera till MR-rådet under förra mandatperioden. Vi markerade då att vi ansåg att syftet för Sveriges del skulle vara att försöka förändra rådet. Men om så inte kunde ske borde Sverige i stället agera för att rådet skulle läggas ned. Nu blev Sverige inte invalt i rådet, av det enkla skälet att vi värnar mänskliga rättigheter för mycket för att få diktaturens röst. Om Saudiarabien blir ordförande i FN:s råd för mänskliga rättigheter är den enda rimliga slutsatsen att hela rådet är så moraliskt bankrutt och irrelevant att regeringen som en del av Sveriges FN-politik bör klargöra att rådet ska läggas ned, för FN:s skull. Den som värnar om ett starkt FN, den som tror på FN som ett ljus i mörkret, kan inte acceptera att världens diktaturer amputerar världssamfundets människorättsarbete.

Herr talman! 2 ½ miljard människor lever i ofria länder som inte respekterar grundläggande fri- och rättigheter. Ytterligare ungefär 1,8 miljarder lever i stater som klassificeras som delvis ofria, vad nu det kan be-

tyda. Sveriges utrikespolitik och internationella röst måste konsekvent genomföras av ett kraftfullt stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Därför måste även grunden för den fria rösten i samhället, yttrandefriheten och pressfriheten, försvaras. De övergrepp som konstant sker mot journalister måste stoppas. Utan yttrandefriheten har vi inget samhälle.

Regeringen har aviserat en ny strategi för Sveriges prioriteringar och internationella åtaganden i fråga om mänskliga rättigheter och demokrati. Som ett led i det arbetet vill Folkpartiet se en utredning med mandatet att presentera en agenda för ett ökat svenskt stöd på detta område. Utgångspunkten för utredningen bör bland annat vara att en större del av biståndet riktas till att främja yttrandefrihet, pressfrihet och oberoende medier samt till att öka stödet till demokratiaktivister.

Herr talman! Det är omöjligt att på denna tid täcka hela MR-området i svensk utrikespolitik. Det är väl ett tecken som visar att Sverige är ytterligt engagerat just i de här frågorna. Men låt mig ta upp en punkt som ligger mig och Folkpartiet särskilt varmt om hjärtat, nämligen arbetet med kvinnors rättigheter i världen.

År 1979 antogs konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. I konventionen betonas staternas skyldighet att vidta åtgärder för att avskaffa diskrimineringen av kvinnor. Vi skriver nu 2015, och i dag kränks fortfarande kvinnors mänskliga rättigheter i högre grad än mäns.

Det är bra att utrikesministern nu deklarerar att utrikespolitiken ska genomföras av ett feministiskt perspektiv. Men då måste Sverige vara än tydligare och verka för att kvinnor i världen ska åtnjuta sina mänskliga rättigheter, inklusive rätten till sin egen kropp.

Ett feministiskt perspektiv innebär att Sverige både som enskilt land och som medlemsland i EU och FN måste agera för att alla länder ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till fria, lagliga och säkra aborter. Vi ser att denna rättighet ständigt är under attack. I många länder där abort är tillåtet enligt så kallad lag har samvetsklausuler eller aggressiva antiabortkampanjer i praktiken omöjliggjort det för kvinnor att få säkra aborter genomförda.

I Sverige hörs nu liknande röster. Låt oss vara väldigt tydliga, rakt över partilinjerna: Rätten till en kvinnas kropp äger ingen annan än kvinnan själv, oavsett om det är i Jönköping, Jemen eller Jackson i Mississippi. Min rätt till min kropp är kvinnans rätt till sin kropp.

Att fler kvinnor måste få mer makt i världen är helt uppenbart, inte bara i anslutning till den fråga jag tog upp om kvinnors rättighet till sina egna kroppar. Andelen kvinnliga parlamentariker är i dag drygt 20 procent. De är synnerligen ojämnt distribuerade över världen. Antalet kvinnliga stats- och regeringschefer är mycket lågt.

För att förbättra detta krävs betydligt bättre utbyte mellan länder rörande framgångsrika metoder som ökat andelen kvinnliga politiker på ledande poster. Därför bör Sverige, som det goda exemplet Sverige faktiskt är, ta initiativ till en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att erhålla politisk makt. Detta handlar verkligen om demokrati och mänskliga rättigheter åt alla.

(Applåder)

Anf. 57 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Vi kan alla tycka att det borde vara tillgängligt och möjligt, i varje fall enligt mig, för en kvinna i ett tidigt skede att genomföra en abort. Men att tycka det och säga att det är en mänsklig rättighet är olika saker.

När vi talar om mänskliga rättigheter ska vi ändå respektera FN och de konventioner vi har att förhålla oss till när vi säger att någonting är en mänsklig rättighet. I vilka konventioner från FN har Acketoft stöd i att abort är en allmängiltig mänsklig rättighet? Var ska gränsen gå? Vilka länder bryter mot mänskliga rättigheter om dessutom fri abort ska vara en mänsklig rättighet?

I till exempel Finland ska man helst göra en prövning innan abort sker och pröva kvinnans skäl till den. Bryter då Finland mot grundläggande mänskliga rättigheter?

Anf. 58 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Denna fråga kanske ytterligare visar att liberaler och sverigedemokrater står så långt ifrån varandra som man någonsin kan komma.

Rätten till kvinnors kroppar är en fundamental rättighet, Julia Kronlid. Hur mycket än Julia Kronlid tycker att så inte är fallet och vill tala om abortgränser och veckor hit och veckor dit är det ett faktum. Politik handlar väldigt mycket om att tycka. Det handlar om att följa sin ideologi och sin ryggrad. Jag tycker att det är en mänsklig rättighet att jag ska få bestämma över min kropp precis som Julia Kronlid ska få göra det över sin.

Jag tycker att det är ett fördärv att man i stora delar av världen förnekar kvinnor denna rättighet när vi vet att den är så fundamental för att man ska kunna få ett jämställt samhälle. Om kvinnor inte ens har rätten att bestämma över sin egen kropp, hur ska vi då tro att vi någonsin ska upprätthålla ett jämställt samhälle?

Jag tycker detta, Julia Kronlid, och dessutom är det rätt.
(Applåder)

Anf. 59 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Också jag tycker att kvinnor ska få bestämma över sin egen kropp. Men nu är inte abortfrågan riktigt så enkel.

Om det är så att kvinnan i alla sammanhang ska ha rätt till sin kropp, anser då Acketoft att också Sverige bryter mot mänskliga rättigheter eftersom vi i Sverige förnekar kvinnan rätt till sin egen kropp efter vecka 23? Då bryter vi enligt Acketoft mot den rätten till sin egen kropp.

När det uppstår fall i Sverige som till exempel på Gällivare sjukhus att ett foster eller ett barn, hur man nu vill definiera det, ska ligga och själv dö i ett bäcken och plågas till döds, anser då Acketoft att det är kvinnans kropp som plågas till döds? Vems rättighet ska vi då försvara?

Jag vill förtydliga att jag också tycker att det bästa är att kvinnor har en möjlighet till abort. Men när vi börjar tala om mänskliga rättigheter ska vi vara försiktiga. Vi måste också kunna diskutera de svåra etiska frågor som vi rör oss med när det handlar om abortfrågan.

Jag vill gärna ha svar på frågorna. Bryter Sverige mot mänskliga rättigheter när vi förnekar kvinnor rätt till sin kropp, som Acketoft anser att det är, efter vecka 22?

Anf. 60 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att den diskussion som Julia Kronlid nu försöker ta upp snarare hör hemma i socialförsäkringsutskottet eller socialutskottet. Jag hävdar igen med emfas och med all rätt i världen att kvinnans rätt till sin egen kropp är helt fundamental.

Den enskilda kvinnans beslut, om hon någon gång skulle behöva ställas inför det beslutet, är oerhört svårt. Då kan inte vi som samhälle dessutom belasta henne ytterligare med att föra diskussionen på den nivå som Julia Kronlid nu försöker göra.

Jag hävdar igen med emfas och med all rätt i världen att rättigheten till kvinnans kropp är kvinnans egen. Utan de rättigheterna har vi ingen möjlighet att bygga det samhälle som jag som liberal vill se. Det är ett jämställt, öppet och fritt samhälle där vi värnar om de mänskliga rättigheterna, gemensamt står upp för dem och inte börjar diskutera om den enskilda kvinnans kval som hon kan ställas inför.

Det som Julia Kronlid och Sverigedemokraterna försöker göra är att ytterligare belasta och skuldbelägga. Dessutom försöker de med berätt mod se till att mängder av kvinnor i världen förnekas rättigheten till säkra och lagliga aborter. Då är vi inne på en väldigt farlig väg.

Anf. 61 SOFIA DAMM (KD):

Herr talman! I dag debatterar vi utrikesutskottets betänkande rörande FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.

FN är och ska förbli en hörnsten i svensk utrikespolitik. FN är en unik och viktig organisation. Ingen annan organisation samlar världens stater för att arbeta för fred och säkerhet. Men det är också en organisation med stora utmaningar.

Sverige befinner sig som FN-medlem jämte en rad mångfasetterade länder, många med en syn på demokrati och mänskliga rättigheter som skiljer sig avsevärt från vår egen. Det är helt centralt att FN sätter upp tempot när det gäller reformarbetet. Utan en förändring kommer inte tilltron till FN att kunna bestå.

Sveriges utrikesförvaltning lägger nu stor kraft på att få en plats i FN:s säkerhetsråd. Samma engagemang måste till för att få till stånd en reformering av FN. FN:s stadgar som kom till 1945 tar inte hänsyn till dagens komplexitet i världssystemet, vilket gör att säkerhetsrådet, genom vetorätten, ständigt står inför låsningar.

Vi kan inte stillatigande acceptera att säkerhetsrådet inte tar sitt ansvar för att upprätthålla fred och säkerhet. Men också generalförsamlingen och dess utskott måste moderniseras och effektiviseras. I utrikesdeklarationen tydliggjordes att Sverige ska bli en mer aktiv medlem i FN och att ambitionen är att Sverige ska delta i fler FN-ledda fredsfrämjande insatser. Men viljan att stärka Sveriges engagemang och aktivitet i FN måste handla om mer än bara ökad svensk närvaro.

I betänkandet framhålls dock att EU är och ska vara det centrala forumet för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. EU:s stora styrka ligger i en utrikespolitik baserad på normer och värderingar. Som världens största ekonomi, världens största handelspart och världens största biståndsgivare har EU möjlighet att påverka utvecklingen i världen genom en rad olika kanaler.

EU måste gemensamt stå upp när FN:s säkerhetsråd misslyckats med att få ett slut på dödandet i Syrien eller när omvärlden står splittrad kring de grundläggande frågorna om händelseutvecklingen i Ukraina. EU måste gemensamt stå upp när barn dör av hunger och brist på vaccin, när flyktingströmmarna fortsätter att öka och när naturkatastroferna slår till allt hårdare.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det helt centralt att utrikespolitiken är värdebaserad och står upp för och försvarar människans absoluta värde. Men demokratin och friheten i världen är på tillbakagång.

När Freedom House släppte sin rapport *Frihet i världen 2015* konstaterade de att vi nu är inne på det nionde året i rad då friheten minskade på det globala planet. Antalet demokratier blir färre, och existerande demokratier misshandlas av ledare som krampaktigt håller sig kvar vid makten. Medborgerliga fri- och rättigheter kränks.

Utvecklingen är minst sagt oroande, och Sverige och EU måste med kraft stå upp för ett starkt stöd till demokratiinsatser i diktaturer och nya demokratier världen över. Om inte respekten för demokrati och mänskliga rättigheter får vara ledstjärna går vi vilse i en våldets och diktaturens labyrint.

De stora insatserna för en konkret förändring i människors liv och vardag görs av människor som vågar bryta mönster och stå upp för frihet och rättvisa där förtryck råder. MR-försvare och demokratikämpar lever i många länder under hot eller otrygghet till följd av sitt engagemang. Det är vår moraliska plikt att göra allt vad vi kan för att skydda och stötta dessa hjältar. Sverige skulle kunna göra betydligt mer till stöd för enskilda MR-försvare och i internationella sammanhang lyfta fram olika personer och stå upp för deras rätt.

Därför stöder vi förslaget i Folkpartiets partimotion. Jag yrkar bifall till Alliansens reservation nr 3 som handlar om att vi vill tillsätta en utredning med mandat att presentera en agenda för ett ökat svenskt stöd till demokratiseringsprocesser och enskilda demokratiaktivister. En ökad andel av biståndet bör även riktas till att främja yttrandefrihet, pressfrihet och oberoende medier i diktaturer och nya demokratier.

Herr talman! Den kristdemokratiska ideologin sätter människovärdet i centrum. Varje individ har ett och samma, och ett okränkbara, värde. Om vi gemensamt ska komma någonvar med vår strävan efter att utrota fattigdom och förtryck måste vi ha människovärdet som utgångspunkt. Apartheid i Sydafrika vore ett otänkbart begrepp om de vita i Sydafrika förstod att människovärdet inte har någonting med hudfärg att göra. Museveni i Uganda hade aldrig behövt beröva homosexuella människovärdet, och Islamiska staten hade aldrig kunnat mörda på grund av religiös tillhörighet – listan kan dessvärre göras lång. Det är en lista på brott mot mänskliga fri- och rättigheter som pågår i vår värld och som vi måste göra allt i vår makt för att bekämpa.

För Kristdemokraterna är religions- och övertygelsefriheten grundläggande rättigheter i varje samhälle. Inskränkningar av denna frihet måste också uppmärksammas och fördömas.

Sverige har som ett av få länder tagit emot människor som flytt från Mellanöstern bara för att de är kristna. 34 kilometer från oss ligger Södertälje – en stad som har blivit känd världen över som en fristad för denna

kristna minoritet som sedan tusentals år har sina rötter i länder som Irak, Syrien och Turkiet.

Utifrån denna unika situation, herr talman, och det kritiska läge som denna minoritet lever under i Mellanöstern är det anmärkningsvärt att detta faktum inte belystes i regeringens utrikesdeklaration. Religionsfrihet är ingen sidofråga. Den hör hemma i kärnan av debatten om de mänskliga rättigheterna. Det är viktigt att utskottet har enats om en bra formulering om vikten av religionsfrihet och att utskottet betonar att den pågående förföljelsen av kristna i Mellanöstern måste upphöra.

Herr talman! I länder som genomgår eller har genomgått krig och katastrofer är kvinnor särskilt utsatta; det har många av oss talat om här i dag. I år är det 25 år sedan kvinnokonferensen i Beijing ägde rum och 15 år sedan FN:s säkerhetsråd antog resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Kristdemokraterna kräver att FN:s resolution med kraft aktualiseras för att se till att kvinnor får inflytande i fredsarbete och det planeringsarbete som görs efter ett fredsavtal.

Herr talman! Demokratin och friheten i världen är på tillbakagång. Låt oss hoppas att världen kan ta sitt ansvar och att vi tillsammans kan vända trenden gällande brott mot mänskliga rättigheter. De får inte bli fler; de måste bli färre. Det handlar om att stå upp för människovärdet.

Kristdemokraterna ställer sig bakom alliansreservationerna, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till nr 3.
(Applåder)

Anf. 62 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Sofia Damm och Kristdemokraterna lyfter ibland, liksom vi, vikten av att stödja förföljda kristna runt om i världen som just nu, enligt oss, är utsatta för etnisk utrensning och ett folk mord. Kristdemokraterna hade en egen partimotion för att trycka på regeringen att göra mycket mer i frågan, men valde att inte reservera sig för den. Det förvånar mig lite grann att Kristdemokraterna inte ens stöder sin egen motion. Betyder det att Kristdemokraterna är nöjda med regeringens arbete? Är det som regeringen gör nu för förföljda kristna tillräckligt, när man inte ens vill visa sitt tydliga stöd för självstyre för kristna på Nineveslätten och när människor kan delta i IS verksamhet, döda och korsfästa barn och sedan återvända till Sverige utan konsekvenser och kanske till och med få belöning? Är Kristdemokraterna verkligen nöjda med regeringens arbete för att stödja utsatta kristna när Sofia Damm till och med kritiserar regeringen för att inte ta med det i den utrikespolitiska deklarationen?

Det förvånar mig att man helt enkelt bara nöjer sig med det arbete som pågår och inte ger en tydlig uppmaning till regeringen att göra mer i frågan genom att stödja sin egen partimotion.

Anf. 63 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Julia Kronlid så mycket för frågan. Jag tycker att jag var ganska tydlig i mitt anförande. Jag är glad över att utskottet enades om en skarp formulering när det gäller att vi med all kraft ska stå emot och göra någonting åt förföljelsen av kristna i Mellanöstern och att det barbari som nu pågår måste upphöra.

Vid det första beredningstillfället i utskottet trodde jag nog att jag skulle följa upp vår motion. Då var tonläget i utskottet lite annorlunda.

Prot. 2014/15:100

20 maj

*FN och mänskliga
rättigheter i svensk
utrikespolitik*

Men efter att ha diskuterat med kollegor och fört fram argument blev jag nöjd med den skrivning som finns i betänkandet. Jag tycker att det är min roll som ledamot i utskottet att försöka se till att betänkandet blir absolut så bra som möjligt. Denna skrivning är det som vi lyfte fram i vår motion, och vi tycker att den är bra.

Självklart måste vi fortsätta att driva frågan i alla forum. Vi skriver interpellationer, frågor och artiklar för att hela tiden se till att vi gör mer. Men denna bedömning gjorde vi i detta betänkande.

Anf. 64 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Också jag är glad över att denna formulering kom till. Om inte den hade kommit till hade jag varit bra mycket mer missnöjd än vad jag är nu. Men när det pågår en etnisk utrensning som är så pass allvarlig som denna tycker jag ändå inte att det räcker att säga att människor är utsatta. Det är så mycket allvarligare än att någon är lite utsatt. Det är inte bara förföljelsen som ska stoppas, utan även dödandet och den etniska utrensningen måste stoppas. Men tack i alla fall för svaret, Sofia Damm!

Jag har en ytterligare fråga. Alliansen, däribland Kristdemokraterna, har tryckt på mycket här för att stödja demokratiaktivister och att man i biståndet mer ska stödja insatser för yttrandefrihet. Det är såklart bra insatser, som också jag stöder. Men hur tänker man sig att till exempel en kvinna som har fullt upp med att över huvud taget överleva, som inte har vatten för dagen och mat för dagen och som kämpar för sin överlevnad, ska kunna ta del av de här rättigheterna? Hur ska en kvinna och en familj som inte ens har tillgång till de grundläggande rättigheterna, och som inte ens har en dator, kunna sitta och ta del av sin yttrandefrihet på internet? Ska vi inte någonstans börja med att ge människor grundläggande förutsättningar att ta del av de andra viktiga rättigheter som Alliansen vill prioritera i biståndet?

Anf. 65 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Först vill jag bara säga till Julia Kronlid att detta inte är någon tävling om vem som står upp för förföljda kristna och mördade kristna i Mellanöstern. Här måste vi alla agera, och här måste vi alla trycka på. Det som händer är absolut fruktansvärt. Vi ska inte plocka billiga politiska poäng, utan vi ska verkligen försöka nå reell förändring.

Julia Kronlids andra fråga handlade om demokratibistånd. Vi säger inte att 100 procent av biståndet ska gå till demokratiaktivister. Men det är en viktig del, och därför känner vi behovet av att stärka denna typ av bistånd. Om samhällen ska kunna bära sig själva och om människor ska kunna vara ärliga och bedriva en politik som är till gagn för människor i staten måste vi jobba med politiker. Då måste vi jobba med ungdomar och med kvinnor som får ta del av demokratin.

När det gäller världens allra fattigaste är det klart att vi måste kunna jobba med både och. Vi måste jobba med förnödenheter och mikrolån till kvinnor och andra, som vi har varit inne på tidigare, men samtidigt kunna stödja demokratiaktivister. Det måste vi göra. Om inte vi står upp för dem gör ingen annan det.

Anf. 66 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande i dess helhet och avslag på alla reservationer.

I slutet av februari släppte Amnesty International sin årsrapport för 2014/15, som tar upp läget för de mänskliga rättigheterna i 160 länder. I rapporten konstateras att trots att framsteg har gjorts på vissa områden har människorättssituationen försämrats på många håll runt om i världen. I rapporten fastställs bland annat att det förekommer krigsförbrytelser och övergrepp i många länder. Yttrandefriheten inskränks, och tortyr används fortfarande i många länder.

I 28 av världens länder råder ett totalförbud mot abort, även i fall då kvinnans liv eller hälsa är i fara eller om graviditeten är ett resultat av en våldtäkt. Sex mellan samtyckande personer av samma kön är kriminaliserat i 78 länder.

Herr talman! I dag pågår ungefär 30 väpnade konflikter i världen. Det har lett till att vi har en av de allvarligaste flyktingkriser som världen någonsin upplevt. Över 50 miljoner människor i världen befinner sig på flykt, enligt FN:s flyktingorgan UNHCR. Så många flyktingar har det inte funnits sedan andra världskriget. 38 miljoner människor är så kallade internflyktingar.

Under 2014 förvärrades situationen för flyktingar och migranter. Flera tusen människor tros ha drunknat i Medelhavet i sina försök att nå Europa. För en månad sedan dog 1 500 människor i en överfylld båt. Drömmen om ett bättre liv förvandlades till en mänsklig tragedi! Medelhavet har blivit en kyrkogård.

Just nu utspelas en mänsklig tragedi i Sydostasien där tusentals människor som hör till folkgruppen rohingya i Burma finns på båtar ute på havet i Malackasundet. Inget land vill ta emot dessa människor. Många av dem kommer att dö om inte världssamfundet agerar och hjälper de nödställda på havet, där många av dem har befunnit sig i flera veckor eller mer. Burma tar inte sitt ansvar i den här frågan.

Herr talman! Så ser läget ut i världen i dag!

Då är frågan: Ska vi i Sverige titta på när allt detta sker eller ska vi agera, hjälpa till och höja våra röster? Jag anser att vi ska agera kraftigare och höja våra röster ännu mer – mot krig, mot förtryck, mot övergrepp, mot förföljelse, mot orättvisor, mot fattigdom och mot rasism. Jag anser att Sverige ska fortsätta att spela en aktiv roll i den internationella politiken både genom handel och genom att föra fram våra tydliga ståndpunkter i samtal.

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att FN utgör navet i det internationella samarbetet, och ett starkt engagemang för FN är en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik. Detta tydliggörs också i regeringens utrikesdeklaration, nämligen att Sverige ska bli en mer aktiv medlem i FN. Men FN är aldrig starkare än vad medlemsstaterna tillåter.

Det reformarbete som har påbörjats, inte minst gällande säkerhetsrådet, måste fortsätta för att få ett säkerhetsråd som är mer baserat i dagens verklighet än i andra världskrigets segermakter.

FN:s roll för fred och säkerhet är helt central på global nivå. Den behöver stärkas. Sverige vill och kan ta ansvar för gemensamma lösningar genom FN. Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd 2017–2018 är ett konkret uttryck för vår vilja att påverka världspolitiska händelser.

Som medlem av säkerhetsrådet skulle Sverige ha ökade möjligheter att påverka en effektivisering av FN:s arbete för att främja fred, säkerhet och hållbar utveckling och verka för nedrustning och mot rasism, terrorism och massförstörelsevapen samt för en ökad respekt för folkrätten. Därför är jag stolt över att det finns en bred politisk majoritet i Sveriges riksdag bakom Sveriges kandidatur till FN:s säkerhetsråd.

Herr talman! De mänskliga rättigheterna är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. Att få uttrycka sina tankar och åsikter är en mänsklig rättighet.

Modern teknik har skapat informationsmöjligheter som tränger igenom diktaturernas murar. Vi vet att friheten på internet inte respekteras av alla stater, och vi ser allvarligt på att det förekommer försök att begränsa yttrandefriheten genom lagstiftning, övervakning och censur eller att nätanvändning störs eller stängs ned. Yttrande- och tryckfriheten måste försvaras, även på och utanför internet. Sverige ska fortsätta att vara en pådrivande kraft för den.

Övergrepp mot journalister måste stoppas. Vi kan inte stillatigande se på när det fria ordet hotas eller när journalister fängslas, kidnappas och dödas. Det fria ordet får aldrig någonsin tystas!

Herr talman! FN:s kvinnokonvention om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor är grundläggande i arbetet med kvinnors mänskliga rättigheter. Våld mot kvinnor är ett exempel på en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna. Minst en tredjedel av världens kvinnor utsätts för hot och våld i form av till exempel misshandel, våldtäkter, sexuella trakasserier, könsstympning, hedersmord och prostitution.

Sverige ska vara ett föregångsland i det internationella arbetet för kvinnors rättigheter. Inte minst handlar det om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Det är ett område där Sverige både kan och bör ta initiativ.

Bristen på dessa rättigheter är förödande. Ca 300 000 kvinnor dör varje år i samband med graviditet eller förlossning. Genom tillgång till preventivmedel, läkarvård, sexualundervisning och säkra och lagliga aborter skulle de flesta dödsfall kunna undvikas.

Osäkra aborter orsakar närmare 50 000 kvinnors död varje år. Abort är en rätt som vi ofta tar för given i Sverige men som i många länder, även inom EU, är förbjuden eller hotas. Nästan hälften av aborterna som utförs är illegala och utförs av personer som saknar adekvat medicinsk utbildning, och de leder oftast till lidande eller död för dessa kvinnor.

I Paraguay nekas en tioårig flicka abort efter att hon våldtagits av sin styvfar och blivit gravid. Tvingas flickan fullfölja graviditeten kan den få förödande konsekvenser för hennes fysiska och psykiska hälsa. Amnesty har uppmärksammat det här fallet.

Trots påtryckningar från omvärlden vägrar Paraguay den tioåriga flickan rätten till liv och hälsa. Jag anser att detta är ett brott mot den tioåriga flickans mänskliga rättigheter. Hon måste få möjlighet till en säker abort. Många flickor och kvinnor ute i världen nekas rätten till att bestämma över sin egen kropp. Det är inte acceptabelt!

Herr talman! Omfattningen av mödradödligheten är en av de största tragedierna i vår tid. Enligt Unicef lider 300 miljoner kvinnor av allvarliga skador, infektioner eller handikapp som de drabbats av under graviditet och förlossning.

Herr talman! Människohandel, trafficking, är en av de mest utbredda och grövsta formerna av våld mot kvinnor. Sverige har varit en drivande internationell kraft för att motverka människohandeln inom både EU och FN. Vi menar att den svenska sexköpslagen som modell måste lyftas fram i europeiska och internationella sammanhang och att människohandel måste fortsätta att bekämpas av både Sverige och EU.

Jag tänkte också säga något om barns rättigheter. Barnen utgör en majoritet av jordens befolkning, och trots att FN:s barnkonvention fyllde 25 år i fjol kränks barnens rättigheter ständigt. Den dagliga verkligheten för miljoner barn i världen står i skarp kontrast till vad som anges i övergripande förklaringar, konventioner och andra instrument.

Därför, herr talman, anser jag att vi har ett ansvar för att alla barn får en god uppväxt oavsett var de råkar bo. Jag är glad att regeringen har påbörjat ett grundligt arbete för att göra FN:s barnkonvention till svensk lag och för att värna barnens rättigheter på det lokala, nationella och globala planet.

Herr talman! Vi Socialdemokrater vill ha ett samhälle där alla känner sig välkomna oavsett könstillhörighet eller sexuell läggning. Alla har rätt att bli behandlade med respekt.

Hbtq-personer förföljs och diskrimineras i många länder i världen. I närmare 80 länder är det olagligt med sexuella relationer mellan personer av samma kön. I flera länder är samkönad kärlek belagd med dödsstraff.

Förtryck, diskriminering eller bestraffning av människor på grund av deras sexuella läggning strider mot mänskliga rättigheter och måste motarbetas. Ståndpunkten att alla individer ska kunna åtnjuta sina rättigheter oavsett sexuell läggning ska främjas.

Herr talman! I FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter anges det att i stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter ska de som tillhör sådana minoriteter inte förvägras rätten att i gemenskap med andra medlemmar av sin grupp utöva ett eget kulturliv, bekänna sig till och utöva sin egen religion eller använda sitt eget språk. Men tyvärr ser vi att dessa rättigheter inte garanteras. I stora delar av världen förekommer hot, diskriminering och rasism mot dessa minoriteter, som utesluts från att till fullo delta i ekonomisk, politisk, social och kulturell verksamhet under samma förutsättningar som majoritetsbefolkningen.

Därför är det angeläget att Sverige och EU fortsätter att lyfta fram etniska, religiösa eller språkliga minoriteters rättigheter såväl i bilaterala kontakter som inom ramen för internationella organisationer.

Herr talman! Värnandet av de mänskliga rättigheterna är en grundbult i svensk utrikespolitik. Därför är jag glad över att regeringen arbetar med att ta fram en strategi för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Den nuvarande är från 2007.

Sverige ska fortsätta att vara en röst för de mänskliga rättigheterna varhelst dessa rättigheter attackerats oavsett om människor drabbas på en tidningsredaktion eller i en mataffär i Paris, på en marknad i Kabul eller på en sommarvacker norsk ö.

De mänskliga, medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. De får inte inskränkas av vare sig stater eller andra aktörer. Vi socialdemokrater kommer att fortsätta att vara en stark röst för frihet, fred och de mänskliga rättigheterna i världen. Vi kommer att fortsätta att stå på de förföljdas,

de förtrycktas och de förtvivlades sida mot de krafter som hotar deras frihet!

Sviker vi dessa principer, sviker vi vad det innebär att vara människa.
(Applåder)

Anf. 67 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Nyligen var det 100 år sedan folkmordet på armenier och andra kristna folkgrupper skedde i Turkiet. När det var debatt här i riksdagen om att erkänna detta som ett folkmord vet jag att Socialdemokraterna var engagerade i frågan, vilket var positivt. Det var bra att det blev ett erkännande här i riksdagen.

Men hur kommer det sig att Socialdemokraterna nu, i dag, inte visar ett tydligare engagemang för förföljda kristna världen över? Det är bra att Serkan här i dag säger att ni ska stå upp för de förföljda, för de utsatta, för de förtryckta, men jag ser inte ett tillräckligt engagemang i den här frågan.

Jag undrar också: Det var viktigt för Socialdemokraterna att erkänna folkmordet i det här fallet, i Turkiet. Anser Socialdemokraterna att det som händer i dag i Irak och Syrien också borde betraktas som ett folkmord? Kristna förföljs, mördas och slaktas enbart på grund av att de är just kristna. Även andra minoriteter utsätts där.

Anf. 68 SERKAN KÖSE (S) replik:

Herr talman! Jag har en bestämd uppfattning om hur vi ska definiera vad som händer i Mellanöstern.

Låt oss komma ihåg att Isil, Isis eller Daesh, som den kallas i folkmun, är en terrororganisation, ett hot mot mänskligheten och ett hot mot alla de människor som bor i Irak, i Syrien, i den regionen. Daesh eller Isil – kalla det vad du vill – mördar, torterar, hänger och skjuter *alla*, oavsett vilken religion de har och vilken etnisk bakgrund de har. De mördar kristna, de mördar yazidier och de mördar andra minoriteter som finns i området och som inte lever så som Isil vill att de ska leva.

Därför menar jag att det är viktigt att vi bekämpar terrororganisationen Isil. Det är viktigt att vi står upp för alla de människor som finns i området mot denna fasansfulla terrororganisation. Alla människors liv är lika viktiga, och vi ska stå upp för alla människors lika värde.

Anf. 69 JULIA KRONLID (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med Serkan om att Isil, Daesh eller vad vi nu ska kalla dem utsätter alla människor för övergrepp.

Men vi kan inte komma ifrån att det under lång tid har pågått en etnisk utrensning av kristna i Irak. Den delen av landets befolkning har successivt minskat och minskat, och man har hotat dem – de måste avsäga sig sin kristna tro och bekänna sig till islam eller flytta därifrån.

Vi kan inte heller komma ifrån att man förstör särskilda kulturminnen i det området – kristna kulturminnen. Om IS inte hade ett uttalat mål med det, varför skulle man då göra det? Jag anser alltså att det definitivt är religiöst betingat. Det är riktat mot kristna och andra minoriteter. Vi kan inte komma ifrån det.

Vad gäller att vi ska bekämpa Isil – det är vi ändå någonstans överens om – uppmanar FN:s resolution 2170 från 2014, som har antagits under det bindande kapitlet VII i FN-stadgan, alla medlemsstater att stoppa flödet av utländska stridande till Islamiska staten och al-Nusra-fronten.

Jag undrar om Serkan tycker att Sverige uppfyller den här resolutionen när Socialdemokraterna och regeringens representanter på olika håll i landet i stället belönar IS-krigare som har varit och krigat och sedan kommer tillbaka genom att till exempel föreslå förtur till jobb, hyresrätter eller vad det är för olika förslag som kommer från Socialdemokraterna. Är det verkligen att bekämpa IS att stå för den politiken, att fortfarande inte kunna komma till skott vad gäller att kriminalisera terrorresor, att fortfarande inte kunna stoppa det här på riktigt och att det inte får några konsekvenser när man kommer tillbaka till Sverige?

Anf. 70 SERKAN KÖSE (S) replik:

Herr talman! Etnisk utrensning av kristna? Jag visste inte att kristna var en etnisk grupp. Men det kanske är så Julia Kronlid definierar kristna.

Jag var faktiskt väldigt tydlig med att poängtera vad jag tycker om Daesh, vad vi tycker om Daesh, och att det som pågår i regionen är fruktansvärt. Vi ser vad de gör dagligen – att de tvingar människor att lämna sin egen tro för att bli någonting annat, att de förstör kulturarv, att de går in och hänger människor på grund av deras kärlek. Allt detta är fasanfullt och hemskt, och det måste bekämpas.

Jag var också väldigt tydlig med att säga att Isil är ett hot mot mänskligheten, kränker de mänskliga fri- och rättigheterna och ska bekämpas.

Vad gäller flödet till Isil och att vi socialdemokrater skulle belöna detta tycker jag att man ska nyansera debatten lite grann. Det finns ingen socialdemokrat som går ut och tycker att man ska belöna människor som har deltagit i terrorverksamhet. Det finns en lagstiftning som är tydlig och klar: Har man deltagit i terrorverksamhet ska man straffas för det.

Men sedan handlar det om arbete som pågår. Dels pågår ett arbete med hur vi ska ändra lagstiftningen. Det håller inrikesministern på att titta på. Dels pågår ett arbete som handlar om svenska ungdomar som är svenska medborgare och födda i det här landet. På vilket sätt ska vi nå de ungdomarna så att de inte åker ned? Här behövs det förebyggande insatser. Jag tror att vi måste vara överens om att vi inte bara kan säga till de här svenska ungdomarna att de inte får vara kvar i Sverige. Är de på väg måste vi se till att stoppa dem och sätta in åtgärder för att hantera detta. Allt annat vore hemskt.

Anf. 71 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag vill lyfta fram frågan om kvinnor och kvinnors rättigheter, som är en oerhört angelägen fråga.

Serkan Köse tog upp flera viktiga frågor att komma till rätta med. Jag tänker på kvinnors rätt till abort, mödradödligheten som måste sjunka och kvinnors hälsa.

Men jag undrar hur Serkan Köse ser på kvinnors rätt till försörjning. Någonstans är försörjning grunden för att kvinnor ska kunna upprätthålla sina rättigheter och agera. Jag skulle vilja ha en kommentar till detta.

Anf. 72 SERKAN KÖSE (S) replik:

Herr talman! Jag lyfte tydligt och klart fram att mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter handlar om ekonomiska rättigheter, politiska rättigheter och kulturella rättigheter. Där gör vi ingen skillnad, utan det är viktigt att alla dessa rättigheter omfattar alla människor.

Jag håller med om att väldigt många kvinnor ute i världen är fattiga. De fattigaste ute i världen är kvinnorna. Man behöver titta på vilka insatser som behöver göras för att stärka kvinnors möjligheter till självständighet, för att vara ekonomiskt beroende av en partner eller någon annan innebär konsekvenser för kvinnors frihet.

Det var därför jag tydligt lyfte fram det som också står i betänkandet om vår syn på kvinnor och kvinnors rättigheter ute i världen. Att detta är en del av regeringens feministiska utrikespolitik är ju ett gott tecken på att de här frågorna är väldigt prioriterade av regeringen vad gäller ekonomiska, politiska och andra rättigheter.

Anf. 73 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Jag är glad att Serkan Köse nämnde kvinnors möjlighet och rätt till försörjning. Att jag lyfter frågan beror på att jag ofta saknar denna dimension i regeringens feministiska politik. Jag hör ofta talas om kvinnors sexuella rättigheter och om kvinnors rätt till medverkan i politiken. Det tycker jag är väldigt viktiga frågor – jag instämmer helt i dessa. Men jag vill också se ett starkare engagemang när det gäller kvinnors rätt till försörjning och kvinnors möjlighet att driva företag. Jag tänker till exempel på den del av finansieringen som det har getts möjlighet till för kvinnor via FN och EU: mikrolånen. Framför allt i den afrikanska regionen har det visat sig väldigt framgångsrikt. Kvinnor har startat små näringsverksamheter och kunnat bli självförsörjande.

Jag saknar den dimensionen i regeringens politik. Jag har inte hört denna fråga lyftas. Jag har inte sett den lyftas i några dokument heller.

Anf. 74 SERKAN KÖSE (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Margareta Cederfelt har läst regeringens utrikesdeklaration. I den står det faktiskt tydligt och klart vad regeringen menar med feministisk utrikespolitik. Jag kan bara nämna några korta punkter från utrikesdeklarationen.

Det handlar om att motverka diskriminering av kvinnor. Det handlar om att förbättra kvinnors villkor – vi pratar om kvinnors villkor. Kvinnors delaktighet i beslutsfattande ska stärkas. Arbetet för att motverka strafffrihet för könsrelaterat våld ska fortsätta. Vi ska arbeta för att genomföra säkerhetsrådsresolutionen 1325 om kvinnors deltagande i konfliktlösning och återuppbyggnadsprocesser. Vi ska se till att allt detta genomsyrar utrikesförvaltningens arbete. Och, sist men inte minst, regeringen stöder FN-projektet He For She. Statsministern är ambassadör för just den kampanjen för att få fler män att engagera sig i jämställdhetsarbetet.

I den biståndspolitiska plattformen är det också tydligt och klart vad som menas kring just den här målgruppen och Sveriges internationella bistånd, vad det innebär och vad vi kommer att driva på.

Det är ganska omfattande insatser, och det är omfattande synpunkter just när det gäller på vilket sätt de här rättigheterna ska lyftas.

Men mer kan göras – absolut.

Anf. 75 HANS LINDE (V):

Herr talman! Riskdagen debatterar i dag mänskliga rättigheter och FN i svensk utrikespolitik. I vanlig ordning när vi debatterar mänskliga rättigheter är det en debatt full av vackra tal om människors lika värde. Alla ledamöter har plockat fram sin allra vackraste och mest högstämnda retorik.

När man lyssnar på debatten om mänskliga rättigheter kan man lätt tro att det här är frågor som är okontroversiella och att det råder bred enighet i Sveriges riksdag eller i svensk politik om frågor om mänskliga rättigheter. Om vi ska vara helt ärliga är nämligen skillnaderna i retorik och skillnaderna mellan de reservationer som finns och betänkandetexten små. Men vi måste också erkänna: Att 2015 säga i Sverige och internationellt att alla människor är lika mycket värda och att de mänskliga rättigheterna är individuella, odelbara och ömsesidigt samverkande är tyvärr i högsta grad revolutionärt.

Om vi hade menat allvar med att jag som manlig riksdagsledamot och romen som sitter på gatan här utanför har samma mänskliga rättigheter hade vårt land i grunden sett annorlunda ut. Om vi på allvar hade menat att en hbtq-aktivist i Uganda och en textilarbetare i Bangladesh har samma mänskliga rättigheter som vi som sitter i denna kammare hade vår värld sett ut på ett helt annat sätt. Bortom retoriken är nämligen inte alltid de mänskliga rättigheterna så självklara.

I artikel 14 i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna säger man:

”Var och en har rätt att i andra länder söka och åtnjuta asyl från förföljelse.”

Samtidigt har vi sett bara i år hur tusentals människor har dött i Medelhavet. Och vi ser nu hur det tas initiativ efter initiativ för att förhindra att människor söker asyl och utnyttjar denna grundläggande mänskliga rättighet.

I artikel 23 säger man:

”Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.”

Är det en rättighet som vi respekterar i dag i Sverige, i ett land där en kvinna i genomsnitt under sin livstid kommer att tjäna 3,6 miljoner mindre än män?

I artikel 25 slår man fast allas rätt till hälsa. Men i denna kammare har vi två partier som lägger fram förslag och kräver att barnmorskor, ja, hela sjukhus, ska kunna förvägra kvinnor rätten till grundläggande hälsovård.

I artikel 3 stadgas allas okränkbara rätt till frihet och personlig säkerhet. Men vi lever i ett land där varannan kvinna säger att hon utsatts för sexuella trakasserier och där var fjärde kvinna har utsatts för våld i en nära relation.

Vi har hört i debatten hur man pratar om frihet på nätet. Visst, i artikel 12 säger man att vi alla har rätt att skydda oss från godtyckligt ingripande i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens. Men på vilket sätt respekterar vi den grundläggande mänskliga rättigheten när denna kammare röstar igenom FRA-lagstiftningen?

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara ett land som står upp för de mänskliga rättigheterna oavsett när, med vilka motiv eller var de kränks eller inskränks. Det ska gälla oavsett om det sker i Medelhavet, i Irans fångelser eller i svenska sovrum. Ska vi vara en trovärdig röst och kraft för mänskliga rättigheter i Syrien, i Kina eller i Latinamerika behöver vi

också vara beredda att se de utmaningar vi har i vårt eget land och vara beredda att arbeta för att respektera mänskliga rättigheter även i Sverige.

Herr talman! Den enskilt viktigaste frågan i arbetet för mänskliga rättigheter under det kommande året kommer att vara arbetet med de nya globala utvecklingsmålen. Arbetet för hållbar utveckling är i grunden ett arbete för mänskliga rättigheter. För de mänskliga rättigheterna är, precis som de beskrivs i FN:s deklaration, odelbara och inbördes beroende och har universell giltighet. De omfattar medborgerliga och politiska rättigheter men också ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Vi som tillhör den svenska arbetarrörelsen har lärt oss av vår långa historia i vårt land att de medborgerliga och politiska rättigheterna är en förutsättning för att alla män och kvinnor ska kunna höja sina röster, organisera sig och kräva rätten till bostad och arbete och utbildning för sina barn. Men vi har också lärt oss: Om inte alla garanteras mat i magen, tak över huvudet och en inkomst man kan leva på riskerar yttrandefriheten, mötesfriheten och organisationsrätten att i realiteten förminskas till att bli rättigheter bara för världens välbeställda och mäktiga.

Tyvärr ser vi nu ett betydande motstånd mot skarpa utvecklingsmål på flera områden som rör grundläggande mänskliga rättigheter. Ska arbetet för hållbar utveckling bli framgångsrikt krävs det mål som innebär tydliga möjligheter för ansvarsutkrävande både i Sverige och i Zimbabwe. Det krävs tydliga mål om demokratiskt samhällsstyre i samtliga jordens länder. Det krävs tydliga skrivningar om mål om frihet från våld, oavsett om det våldet tar sig uttryck i en väpnad konflikt eller i att den man som man lever med misshandlar en. Och det krävs tydliga mål om alla människors rätt till sin kropp och sin sexualitet oavsett vilket kön man har, oavsett sexualitet, könsidentitet eller könsuttryck.

Arbetet med de nya utvecklingsmålen berör i högsta grad många viktiga frågor. Men om Sverige ska spela en avgörande roll när arbetet med målen går in i ett slutskede behöver Sverige tydligt fokusera på de frågor som är mest kontroversiella och få till stånd skarpa skrivningar just på dessa områden.

Jag är glad att vi i dag har ett tydligt betänkande som är skarpt och uppmanar regeringen att arbeta tydligt när det gäller till exempel sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Sist ska jag säga att Vänsterpartiet inte har några reservationer i dagens betänkande. Vi tycker att betänkandet har blivit bra i stora delar efter den behandling vi har haft i utskottet. Men jag kan garantera kammaren att vi i Vänsterpartiet kommer att komma tillbaka under den allmänna motions tiden i höst med fler förslag på hur Sverige kan stärka och utveckla sitt arbete för de mänskliga rättigheterna.

Anf. 76 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Jag tänkte tala om ett av förslagen i detta betänkande, det om att införa ett demokratiernas förbund.

Demokrati är mänsklighetens bästa uppfinning. En värld med enbart demokratier skulle vara en värld utan krig, folkmord och svält. Det är ingen dröm eller from förhoppning, utan det är ett faktum.

Av länderna med högst levnadsstandard enligt FN:s utvecklingsprogram är enbart fyra icke-demokratier. En svältkatastrof har aldrig inträffat i en demokrati. Av världens 20 största ekonomier är 17 demokratier. Ju

mer demokratisk världen har blivit, desto mindre våldsam har den blivit. Två demokratier har aldrig någonsin krigat med varandra.

En värld med enbart demokratier skulle alltså vara en värld utan krig, utan folkmord och utan svält.

En sak som behöver förändras för att vi ska uppnå detta är det grundfundament som världssamfundet i dag vilar på: nationalstatens suveränitet. Det är en fullt rimlig princip när vi pratar om just demokratier, men det är inte rimligt när vi pratar om stater som baserar sitt styre på förtryck av den egna befolkningen.

En stats legitimitet och rättigheter måste baseras på hur den behandlar sina egna medborgare. Ett alternativt synsätt har börjat växa fram inom världssamfundet: responsibility to protect, alltså ansvaret att skydda. Om en stat inte klarar av att skydda sina egna medborgare, eller, som i många fall, är den part som förtycker eller dödar medborgarna, har den staten inte längre någon legitimitet.

För att göra demokrati och ansvaret att skydda till världssamfundets grundfundament och för att accelerera den positiva utveckling som demokrati för med sig tror jag att världens demokratiska länder behöver samarbeta i en ny organisation, ett demokratiernas förbund.

Demokratiernas förbund ska vara en organisation för fullvärdiga demokratier med, i mitt tycke, tre huvudsakliga syften. Det första är att öka ekonomiskt välstånd, bland annat genom frihandel. Det andra är att möta gemensamma säkerhetspolitiska utmaningar, framför allt förhindra och stoppa folkmord. Det tredje är att säkra och utveckla demokrati i de egna länderna och sprida demokrati till länder som ännu inte har detta.

Demokratiernas förbund ska inte ersätta FN. Trots en hel del fel och brister har FN också värdefulla funktioner. Det finns en poäng i att ha nästan alla världens länder i en organisation, och flera av sidoorganisationerna, till exempel Unicef, WHO och andra, är viktiga och gör till stor del ett bra jobb.

Men FN vilar delvis, som jag nyss beskrev, på ett felaktigt grundfundament, och därför behövs ett demokratiernas förbund.

Avgörande för demokratiernas förbund är att medlemmarna är riktiga, fullvärdiga demokratier. Det är naturligtvis en svår definitionsfråga i vissa fall, men i dagsläget skulle förmodligen ett sextiotal länder kvalificera sig för medlemskap. Ytterligare ett tjugotal skulle kunna bli medlemmar inom en inte alltför avlägsen framtid om de rör sig i rätt riktning.

Då kan man fråga sig: Skulle inte bildandet av ett demokratiernas förbund leda till starka protester från diktaturerna i världen? Det är mycket möjligt, herr talman, men vad säger det i så fall oss? Jo, att diktaturerna är rädda för att de ska få minskad makt i världen, och det är ju en del av poängen med att bilda ett demokratiernas förbund.

Behöver vi då inte samarbeta med diktaturer för att lösa en del av problemen i världen? Det tror jag, men för det första ska man komma ihåg att demokrati är den bästa lösningen på de problem som vi ser runt om i världen. För det andra samarbetar diktaturerna när det är i deras intresse att göra så, oavsett hur demokratierna är organiserade.

Om demokratiernas förbund bildades i dag skulle organisationen snart omfatta nästan hälften av jordens länder, ca 3 miljarder människor, och ha överlägsna ekonomiska och militära muskler. Ett sådant förbund skulle ha

större påverkan på planetens framtid än någon annan organisation i världshistorien.

Den dag alla länder är medlemmar i demokratiernas förbund kommer att vara den dag svälten är utrotad, folkmord enbart är något för historieböckerna och krig endast kan beskådas på museerna.

Anf. 77 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkandet 2014/15:UU15 *FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik*.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 är grunden för alla internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter. Referenser till jämställdhet och kvinnors rättigheter finns såväl i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna och i konventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som i FN-stadgan.

Således kan vi konstatera att mänskliga rättigheter också borde vara kvinnors rättigheter. Men med tiden har det blivit tydligt att trots detta jämställs inte automatiskt kvinnor och män, och den allmänna förklaringen saknar avgörande tillägg för att ge kvinnor skydd mot diskriminering och våld.

I utrikesdeklarationen 2015 klargjordes att Sverige ska driva en feministisk utrikespolitik. Det är mycket bra och viktigt, särskilt mot bakgrund av att vi vet att kvinnor och flickor har mindre makt att forma samhället och sina liv och oftare utsätts för diskriminering.

Diskriminering av kvinnor ska motverkas och kvinnors villkor förbättras. Vi har en riksdag där de flesta av partierna slutit upp bakom arbetet för jämställdhet och feminism, mot diskriminering och förtryck. Det är en förutsättning för att Sverige ska vara en tydlig feministisk röst i världen – enighet och samling kring kvinnors rättigheter.

Det finns ett talande citat av generalmajor Patrick Cammaert som tjänstgjort i Demokratiska republiken Kongo: I dagens konflikter är det farligare att vara kvinna än att vara soldat.

Sverige måste fortsätta arbetet för att genomföra FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Kvinnors deltagande i konfliktlösnings- och återuppbyggnadsprocesser är nödvändigt för fred. Kvinnor är viktiga aktörer i fredsbyggandet.

I och med 1325 sattes för första gången kvinnors behov av skydd i konflikt och kvinnors deltagande för fred och säkerhet på FN:s säkerhetsråds politiska dagordning. Därmed kan och ska resolutionen användas som ett politiskt verktyg för att stärka arbetet för kvinnors behov och rättigheter i konfliktsituationer runt om i världen. Arbetet med att genomföra 1325 ska fortgå.

När millenniemålen nu ska ersättas med nya globala utvecklingsmål är jämställdhet en viktig aspekt. Jämställdhet behöver dels lyftas fram som ett eget mål, dels genomsyra övriga mål på den globala utvecklingsdagordningen.

Ett delmål för det föreslagna jämställdhetsmålet är att säkra universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR. Sverige måste fortsatt arbeta för att jämställdhet och i synnerhet SRHR inkluderas i kommande globala utvecklingsmål.

Sexuell och reproduktiv ohälsa är ett av de vanligaste hälsoproblemen för kvinnor i låg- och medelinkomstländer. Det finns stora behov av förbättringar. Att stärka SRHR måste även fortsättningsvis vara prioriterat. Sverige ska aktivt lyfta fram SRHR-frågor i nationell och internationell politikutformning. Insatserna ska inriktas på förbättrad mödravård, tillgång till preventivmedel och säkra och lagliga aborter.

Rätten till abort måste värnas. Sverige ska fortsätta främja insatser som gör aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Först när kvinnor och flickor har makt över sin egen kropp, sexualitet och barnafödande är verklig jämställdhet möjlig. Tillgången till SRHR är en grundförutsättning för att främja jämställdhet och kvinnors roll i utvecklingen och därmed en förutsättning för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning.

Herr talman! Jag vill också passa på att säga någonting om fackliga rättigheter och möjligheten till egenförsörjning.

Sysselsättning och sjysta arbetsvillkor är centrala faktorer för att minska fattigdomen i världen.

I artikel 23 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna står det:

1. Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.
2. Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.
3. Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.
4. Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

De mänskliga rättigheterna i arbetslivet uttrycks i ILO:s åtta kärnkonventioner. Där konkretiseras mänskliga rättigheter på arbetslivets område. ILO:s kärnkonventioner ligger också till grund för Decent Work-agendan. ILO:s Decent Work-agenda och dess fyra områden – respekt för mänskliga rättigheter i arbetslivet, social dialog, sysselsättning och social trygghet – bygger på FN:s millenniemål om att minska fattigdomen.

I den nya utvecklingsagendan som nu diskuteras för att ersätta millenniemålen är Decent Work, sysselsättning och sjysta arbetsvillkor viktiga verktyg för socialt hållbar utveckling och minskad fattigdom.

Det är en mänsklig rättighet att organisera sig fackligt. Rätten att sluta sig samman i fria och oberoende fackföreningar, teckna kollektivavtal och strejka vid konflikter är grunden för all facklig verksamhet. De fackliga rättigheterna är en förutsättning för att människor ska kunna ta sig ur fattigdom. Dessutom visar IMF i rapporten *Power from the People* från mars 2015 att en ökad ojämlik inkomstfördelning i ett land samvarierar med en lägre grad av facklig organisering. Starka fack är den bästa garanten för ett jämlikt samhälle.

Starka fackföreningar är ett av de allra viktigaste instrumenten för att förbättra människors livsvillkor och arbetsförhållanden, inte minst för kvinnor. Vi har nu en uttalat feministisk regering. I regeringsförklaringen understryks vikten av att verka för att kvinnor och män ges samma makt

att forma samhället och sina liv. Det är välkommet att regeringen driver en feministisk utrikespolitik, en feministisk utrikespolitik som prioriterar stöd för kvinnors rättigheter, egen försörjning och självbestämmande.

Herr talman! Jämställdhet och stärkt respekt för kvinnors rättigheter är en förutsättning för fred och säkerhet, demokrati och hållbar utveckling. Mänskliga rättigheter är universella, odelbara och ömsesidigt samverkande. Mänskliga rättigheter är även kvinnors rättigheter.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 78 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! För tydlighetens skull står jag självfallet bakom alla reservationer från Moderaterna och Alliansen. Men för tids vinnande i voteringen yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Skolväsendet

§ 13 Skolväsendet

Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU11
Skolväsendet
föredrogs.

Anf. 79 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag har den stora förmånen att lämna mina barn på en skola där jag känner att de får stöd och hjälp när de behöver och att de ses och möts som de personer de är. När jag vinkar av dem vid skolgården tänker jag ofta på att det tyvärr inte är alla som får uppleva den sköna magkänsla som jag har när jag lämnar mina barn.

Att få gå i en skola som ger de bästa förutsättningarna för en positiv framtid ska dock vara en självklarhet i ett välfärdsland som Sverige. Rätten till tidigt stöd är då helt avgörande. Forskningsstödet för betydelsen av detta är massivt. Men även sunna förnuftet säger att ju tidigare ett barn kan få hjälp att utveckla sina förmågor – starka eller svaga – desto mer kommer det att påverka barnets utveckling positivt.

Alliansen har drivit frågan om tioårig grundskola just för att ge alla sexåringar rätt till ett tidigt stöd. I dag går ca 95–96 procent av alla sexåringar i förskoleklass. Det är en frivillig skolform som i utvärderingar visar sig hålla mycket ojämn kvalitet. Den vill vi i Alliansen ersätta med en ny årskurs 1 som ska omfattas av kunskapsmål som stäms av och utvärderas redan i årskurs 1. Inget barn ska falla mellan några stolar, och alla barn ska få de resurser de har rätt till – ju tidigare desto bättre. Till detta kommer det faktum att Sverige är ett av få länder i världen där barnen börjar skolan så sent.

Alliansregeringen tillsatte en grundskoleutredning för att titta på bland annat den här frågan. Vi ville också utreda hur lärarnas kompetens bäst kan stödja inlärning avseende läsa, skriva och räkna. Det gällde framför

allt de förskollärare som i dag ofta undervisar i förskoleklassen. Med den kompetens som de besitter genom sin förskolelegitimation är de stora tillgångar under de tidiga skolåren. Men Alliansen ville utreda hur den fortbildning skulle se ut som dessa förskollärare skulle komplettera med för att också stödja första klassens eller klassernas inläring. Att bedöma små barns inläring avseende läsa, skriva och räkna var också viktiga beståndsdelar i detta.

I dagens betänkande finns det glädjande nog stöd hos en majoritet för en tioårig grundskola. Detta är mycket positivt för Sveriges barn eftersom det kan säkerställa att alla barn får möjlighet till tidigt stöd. I den budget som vann riksdagens majoritet i december, Alliansens budget, fanns det pengar för att utreda och utveckla en tioårig grundskola. Dessa pengar har regeringen tagit bort, herr talman, trots att det finns en majoritet i riksdagen som är för en tioårig grundskola.

Regeringen säger sig vilja diskutera detta med oppositionen. Då bör minsta kriteriet vara att man lägger tillbaka de ursprungliga direktiv som alliansregeringen gav till Grundskoleutredningen så att de båda alternativen verkligen kan diskuteras. Annars kommer den diskussionen tyvärr att vara ganska fruktlös.

Herr talman! För ett par veckor sedan fick vi OECD:s rapport om skolorna i Sverige. Det var inte jättemånga överraskningar i denna rapport, åtminstone inga positiva sådana. Men det fanns åtskilligt att ta till sig och reflektera över. Det finns människor som tycker att vi inte ska lyssna på OECD och som hävdar att den svenska skolan är bra på mycket annat som OECD inte mäter eller värderar. Det är säkert sant. Men om man inte reflekterar över att de svenska eleverna får allt svårare att förstå texter de läser och att begripa hur man ska lösa ganska enkla mattetal gör man eleverna en björntjänst när man inte tar dessa resultat på allvar.

OECD ger Alliansen stöd för många av de reformer vi har genomfört och vill genomföra. En sådan är mer matematik i de högre årskurserna. Sverige är ett land som dessvärre sticker ut i flera negativa avseenden. I internationella jämförelser har vi till exempel lite undervisningstid, bland annat i matematik. Därför införde den dåvarande alliansregeringen 2013 mer matematik i de lägre årskurserna.

I den budget som riksdagen antog i december förra året fanns det ett förslag om mer matematik i årskurs 7–9. Detta var finansierat och möjligt att införa höstterminen 2016. Även detta har regeringen valt att ta bort ur budgeten, liksom pengarna till tioårig grundskola.

Jag konstaterar att regeringen inte finner mer matematik i högstadiet prioriterat och därför tar bort denna finansiering. Samtidigt säger man sig vilja prata om detta. Vilken ytterligare information kan regeringen rimligen behöva för att hitta argumenten för denna satsning på mer matematik, som också OECD påpekar?

Varför ska minst en kull elever behöva gå miste om detta för att Sverige har en utbildningsminister som låter politisk prestige gå före elevernas behov?

Herr talman! De viktigaste påpekandena som OECD gör avser lärarna. Man pekar på behoven av karriärvägar för de svenska lärarna. Alliansregeringens förstelärarreform får starkt stöd, och man påtalar behovet av att fortsätta utveckla den sortens tjänster. Den satsning som Alliansen gör i budgeten är en kraftig satsning på denna reform och där antalet förstelärare

ökas från 17 000 till 22 000. Gissa då vad regeringen gör? Jo, man tar bort den satsningen.

Men vad som är ännu märkligare är att man tar bort satsningen på förstelärare i utanförskapsområden, ytterligare ett område där Sverige sticker ut. Vi är ett land där de skickligaste pedagogerna inte arbetar med de tuffaste utmaningarna eller där de största behoven finns. Vi försöker hitta sätt att få de duktigaste pedagogerna att söka sig dit där de största behoven finns. Ett sådant sätt var Alliansens förslag att styra en högre koncentration förstelärare till utanförskapsområden. Vad gör då regeringen? Jo, man tar bort även detta. Att duktiga lärare styrs till utanförskapsområden så att de kan hjälpa de elever som har stort behov av detta är tydligen inte heller något som regeringen tror på.

Fru talman! Jag tror inte att jag behöver understryka den oro jag känner för hur regeringen väljer att hantera de rekommendationer och påpekanden som OECD gör.

I februari kom Alliansens fyra partier och regeringspartierna överens om något som kom att kallas betygsöverenskommelsen. Den fokuserar framför allt på det faktum att betyg i årskurs 4 ska tillåtas som försöksverksamhet i ett antal skolor i landet, men överenskommelsen innehöll flera andra mycket viktiga punkter.

En av de viktigaste var att regeringen gick Alliansen till mötes när det gällde den mycket viktiga frågan om obligatoriskt bedömningsstöd i svenska och matematik. Detta säkerställer en likvärdig bedömning av våra elever, men framför allt sker det redan i första klass, och då ser vi om extra stöd behöver sättas in när det gäller läsförståelse och den grundläggande förståelsen i matematik.

Till detta kommer bland annat att vi ska ta steg mot digitaliserade nationella prov och på det viset hitta olika sätt för minskad administrativ börda för lärarna.

Detta är punkter som tas upp i motionsyrkanden från Alliansen i detta betänkande och som genom överenskommelsen med regeringen kommer att realiseras. Jag är oerhört glad över dessa viktiga delar i överenskommelsen som jag tror kommer att få stor betydelse.

Jag skulle vilja ta upp förslaget i betänkandet gällande mer idrott i skolan. Inte minst har vi kunnat se vad ökad daglig rörelse har gjort för elevers resultat och kunskapsutveckling. Utskottet hade för ett antal veckor sedan en mycket bra hearing där vi tog del av hur mer rörelse påverkar barns utveckling och måluppfyllelse i positiv riktning. Därför yrkar jag bifall till vår reservation 31.

Slutligen vill jag säga några ord om den stora oro jag känner för regeringens intentioner att införa ett kommunalt veto. Alla de fristående skolor som har inneburit så oerhört mycket positivt för vårt land och för våra elever känner nu en djup oro inför sin framtid. Det är väl ganska troligt att i alla de kommuner som i dag har ett vänsterstyre kommer vi inte att se att några nya fristående skolor ska kunna etablera sig, och det bekymrar mig oerhört mycket.

Det fria skolvalet och friskolornas framväxt har varit fantastiskt viktigt för att ge möjligheter för alla elever att finna en skola som möter just dem.

Med detta, fru talman, vill jag säga att jag naturligtvis står bakom alla Alliansens reservationer i betänkandet. Men för tids vinnande vill jag yrka bifall bara till reservationerna 14, 20 och 31.

(Applåder)

Prot. 2014/15:100

20 maj

Skolväsendet

Anf. 80 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Fru talman! Vi sverigedemokrater står självklart bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande vill jag börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 2, 4, 6, 10 och 41. Tyvärr är det väldigt mycket som ska avhandlas här i dag, därför så många reservationer.

Fru talman! Det viktigaste vi i dag har att prata om är egentligen en enda sak, och det är trygghet och studiero. Vi kan göra alla förändringar vi vill inom skolans värld, men om det inte finns trygghet och studiero kommer eleverna aldrig att kunna tillgodogöra sig lärandet.

Fru talman! Sverigedemokraterna har en lösning på det här problemet, och det är journalskolor. De elever som inte klarar av att vistas i klassrummet av olika anledningar måste få en möjlighet att gå i journalskola. Vi måste sluta offra skolelever i klassrummen, elever som inte får tillgodogöra sig sin utbildning på grund av att det inte finns trygghet och studiero.

Jag ska berätta om ett exempel, fru talman. Det var en lärare som tog tag i en elev som hade en grön laserpekare. Läraren gick upp med eleven till rektorn och förklarade vad som hade hänt. Grön laser är något som man kan skjuta på flygplan med, ifall ni undrar vad det är för något. Det kan också skada ögonen allvarligt. Rektorn gjorde i det här fallet ingenting utan gav läraren en skriftlig varning för att han tagit eleven i armen. Den signalpolitiken har vi i dag, fru talman.

Om rektorn i stället hade tagit ut eleven, kallat in föräldrarna, gjort en polisanmälan, skickat ut ett mejl till alla lärare som förklarade för alla elever varför polisen kom till skolan den dagen, då hade det varit en tydlig signal om att det är lugn, ro och trygghet i skolan som vi måste ha. Utan detta kommer ingenting att fungera. Det är bäst för alla. Det är bäst för lärarna och deras arbetsmiljö, det är bäst för eleverna som sitter kvar i klassrummen och deras arbetsmiljö och det är bäst för de elever som inte klarar av klassrumsmiljön. De kommer att få en pedagogisk person som kan sätta sig in i de här elevernas problem, en specialpedagog som tar hand om eleverna på bästa möjliga sätt.

Fru talman! När det gäller de skriftliga ordningsomdömena har vi och Alliansen lite olika syn. Jag hoppas att Alliansen gör en kovändning och får för sig i dag att i stället rösta på Sverigedemokraternas förslag, då vårt förslag är skriftliga omdömen från årskurs 1 medan Alliansens förslag är skriftliga omdömen från årskurs 7. Fostran börjar inte i årskurs 7. Fostran börjar i årskurs 1 eller ännu tidigare än så. Ju tidigare man kan komma in med skriftliga ordningsomdömen till eleverna och till föräldrarna så att de får se hur deras barn sköter sig i klassrummet, desto bättre. Men som de pragmatiker Sverigedemokraterna är kommer vi, om vårt förslag faller, att rösta på Alliansens förslag. Det är bättre med det lilla ibland.

När det gäller den tioåriga grundskolan är Sverigedemokraterna och Alliansen helt överens. Förskoleklassen har så mycket gemensamt med skolan att den bör inkluderas i den. Vi kan också se en möjlig personalvinst i det här fallet. Framför allt sker en bättre överlämning.

Alla förskollärare vet om att de har en otroligt stor kunskap om elevernas utveckling. Sexåringar har utvecklat 80 procent av sitt kognitiva vetande vid sex års ålder. Det här är en siffra som vi måste komma ihåg. Då måste förskoleklassens barn få bra överlämning till skolan. Förskoleklasslärarna har oftast mycket god kunskap om vilka elever som ska gå med vilka elever, vilka klasser som kommer att fungera bra ihop och med bra sammansättningar. Dessa kunskaper kommer att kunna tas upp mycket bättre genom att förskoleklassen inkluderas i en tioårig grundskola.

När det gäller betyg i årskurs 4 hade tyvärr inte Alliansen is i magen att vänta in Sverigedemokraternas beslut. Sverigedemokraterna är självklart för betyg i årskurs 4. Därför yrkar vi också bifall till den saken, även om det pågår en försöksverksamhet nu. Det enda vi sverigedemokrater ville var helt enkelt att lyssna in de instanser som hade något att säga om det här. Och så pass ödmjuka måste vi kanske vara som politiker att vi lyssnar av vad de olika instanserna har att säga innan vi tar beslut. Tyvärr ville Alliansen inte vänta in det beslutet, men jag kan glädja er med att vi kommer att fortsätta stödja betyg från årskurs 4 och kanske till och med ännu tidigare än så.

Vi kan titta på OECD-länderna. Alla länder som ligger före oss på listan inom matematik och naturvetenskap har betyg ännu tidigare. De har betyg från årskurs 3 eller till och med från årskurs 1.

Formativ bedömning är viktigt. Som lärare har jag själv lämnat muntliga omdömen. Tyvärr minns elever och föräldrar bara det positiva när de går därifrån. Om en elev har låg kognitiv kunskap måste vi lyfta fram de positiva sidorna hos eleven, och det är dessa positiva sidor som lärare, föräldrar och elev tar med sig därifrån trots att eleven avsevärt har missat målen. Därför anser vi att betyg är en bättre formativ bedömning.

När det gäller samverkan och skola är Sverigedemokraterna hela landsbygdens parti. Jag vet att andra partier vill ha denna titel, men just nu äger vi den. Vi vill på riktigt hejda centraliseringen och den urbanisering som pågår. Vi måste låta landsbygden leva.

Ska landsbygden leva krävs tre saker. Det krävs en skola. Det krävs en mataffär. Det krävs en mack, för med stora avstånd krävs det bensin och diesel så att man kan ta sig fram och tillbaka.

Vi måste tänka på att värna bygdeskolorna och den mindre skolenheterna. Vad är då skillnaden mellan en centralskola med 1 600 elever och en skola med 287 elever? Jo, att lärarkollegiet på den mindre skolan oftast kan namnet på vartenda barn. Det är stor skillnad mellan att säga ett barns namn rätt över skolgården när han eller hon gör något fel och att stå på en skolgård och inte veta vad barnet som busar heter.

För framför allt barnen är det en trygghet att gå på en mindre skola. För föräldrarna innebär det en närhet till skolan. Barn i viss ålder kan börja gå hem själva och behöver inte vistas i skolmiljön mer än nödvändigt utan kan komma tillbaka till sin naturliga trygghet i hemmiljön.

Fru talman! Lärarutbildningen har ställt till det för bygdeskolorna. Vi har ändrat lärarutbildningen så många gånger att det i princip är omöjligt för bygdeskolornas rektorer att få ihop ett lärarlag som kan sätta betyg på alla elever.

De lärare som fanns i bygdeskolorna, som eleverna gick i till årskurs 6 då de ansågs vara mogna nog att åka buss eller på annat sätt ta sig in till de större skolorna, finns inte kvar. De är på väg ut ur systemet. I stället har

vi speciallärare med smal inriktning, vilket gör det nästan hopplöst för rektorer att få ihop ett betygssättande lärarlag.

Den gamla utbildningen var bra, och vi måste våga titta på hur vi ska utbilda lärare på rätt sätt.

När det gäller skolans värdegrund tycker Sverigedemokraterna att det är viktigt att vi får en förståelse för det svenska kulturarvet, det svenska språket med mera. Det handlar om de oskrivna regler som finns och hur vi uppför oss, inte bara i skolan utan i hela samhället. Det är viktigt att ha samtal om detta. Gemensamma värderingar ger en sammanhållning i samhället.

Ett led i detta kan vara att koppla ihop skola och äldre. Det finns många förslag från de olika partierna. Sverigedemokraterna har tidigare föreslagit klassmorfar, som är ett väl beprövat system.

Vi behöver också titta på hur man jobbar i andra länder. Hur uppnås den läsa-skriva-garanti som olika partier förslår? På Nya Zeeland har de kiwimetoden. Jag har nämnt den förut, och jag nämner den igen. Endast 0,2 procent av eleverna som går ut årskurs 1 kan inte läsa. Den siffran har vi inte ens i årskurs 9 i Sverige.

Vad gör man i kiwimetoden? Jo, man inkluderar alla äldre. Mormor och morfar, farmor och farfar, ja, alla som finns stoppar man in i skolsystemet och satsar alla resurser redan i årskurs 1 så att eleverna lär sig att läsa. Kan de läsa klarar de av alla andra ämnen.

Fru talman! Vad gäller det statliga huvudmannskapet finns det lite olika förslag, bland annat om statligt övertagande av skolor som har misslyckats. Sverigedemokraterna anser att vi framför allt behöver titta på ett ekonomiskt övertagande. Kommunerna skär tyvärr mer och mer från den 50-procentiga kaka som är skolans del i den kommunala budgeten, och lärare och elever drabbas.

När friskolorna tillkom blev också många tomma lokaler stående. Tyvärr har kommunerna inte utnyttjat dem på rätt sätt, utan kostnaderna för dessa hamnar också på skolan.

Fru talman! Samtidigt har rektorerna ute på skolenheterna fått mer och mer ekonomiskt ansvar. Beroende på vilken skola och vilken undersökning vi tittar på lägger rektorerna enbart 5–20 procent av sin tid på pedagogisk utveckling. Det är helt fel enligt Sverigedemokraterna. En rektor ska finnas där för lärarkollegiet för att utveckla det pedagogiskt.

Fru talman! Vi yrkar inte bifall till reservation nr 15 av en anledning. Det muntliga förslag som finns från regeringen är att bygdeskolor och skolor med specialpedagogisk inriktning ska exkluderas från kommunalt veto men inte skolor med allmänpedagogisk inriktning. Problemet är att Waldorf, Montessori och andra skolenheter som definitivt är specialpedagogiska räknas som allmänpedagogiska.

Därför yrkar Sverigedemokraterna inte bifall till denna reservation. Om regeringen vill ha vårt stöd i denna fråga hoppas jag att man hörsammar att bygdeskolor och specialpedagogiska skolor måste exkluderas. När propositionen kommer hoppas jag att förslaget är bra och genomtänkt.

Moderaternas Camilla Waltersson Grönvall talade om att vänsterkommunerna, som hon kallade dem, inte kommer att rösta för detta. Vi har ett konkret exempel. För en vecka sedan röstade den jätteröda kommunen Botkyrka igenom två friskolor. Det förekommer alltså.

När det gäller mottagandet av elever på kommunala skolor och friskolor kan friskolorna i dag ducka och låta bli att ta de elever som har de största problemen. De är välkomna på skolan, men det finns inga pedagoger som kan ta hand om dem. Som förälder väljer man oftast inte dessa skolor. Här måste det bli bättre likvärdighet.

Tyvärr får Alliansen inte vårt stöd för mer idrott i skolan. Som gammal idrottslärare gråter jag nästan blod när jag måste rösta mot detta, men Alliansen har tyvärr bytt inriktning. Man har valt att plocka bort elevens val. Så var det inte sagt från början, utan det skulle bli en utökning av skoltiden. Elevens val kan många gånger vara elevernas enda möjlighet att fördjupa sig i ett ämne. Därför kommer vi inte att yrka bifall till detta.

Det flesta vet vad Bunkefloprojektet, som ligger till grund för denna tankegång, är för något. Jag tror att många är väl insatta i det. Jag hade själv turen att få utvecklas med detta program. Jag började min karriär som lärare i den klassen.

Det är otroligt viktigt för barn att få röra på sig i skolan. Sverigedemokraterna har också ett förslag för det. Det är ett annorlunda förslag där vi utökar studietiden. Alliansen kommer nog inte på stående fot att bestämma sig för att rösta på det förslaget, men vi anser att det är ett mycket bättre förslag än att ta bort elevens val.

Fru talman! Lärande för hållbar utveckling och miljömedvetenhet är viktigt. Ett praktiskt exempel på vad som händer när skolor är duktiga på detta är att eleverna kommer hem och plågar sina föräldrar med att allt ska sparas och samlas. Det har nog alla vi vuxna råkat ut för. Vi ser vilken genomslagskraft skolan kan ha i detta. Skolan påverkar en elevkull som påverkar föräldrar som påverkar sina arbetsplatser. Skolan har en viktig roll för att lyfta miljömedvetenheten hos barn.

Vi ställer oss kritiska till stora delar av dagens genuspedagogik där utgångspunkten är att lärare och andra pedagoger bör övervaka barns beteende och styra deras val i en normbrytande riktning och problematisera varje könsnormativt uttryck. Vi vill se en avveckling av det skattefinansierade stödet till genuspedagogik.

Fru talman! Den sista punkten gäller skolmaten. Tidigt i mitt anförande sa jag att något av det viktigaste är trygghet och studiero. Något annat som är viktigt är skolmaten. Får eleverna inte näringsrik mat kommer de inte att fungera. Det är som att tanka för lite när man ska åka långt.

Eleverna behöver tillagningskök, inte mottagningskök. Eleverna behöver utbildad kockpersonal. Eleverna behöver ett mindre svinn, för det ger bättre kvalitet på maten som serveras. I stället för att lägga pengarna på svinn kan de läggas på bättre mat. Eleverna behöver nylagad och näringsrik mat. Det ska vara restaurangkänsla när eleverna kommer in i matsalen; det ska lukta god mat, inte stekos.

Vi måste börja göra mat från grunden med svenska råvaror. Vi har varit och tittat på olika skolor för att få fram prisexempel. Om man ska kunna välja mellan fem och tio maträtter eller en halvfabrikatsrätt, producerad och framlagd till eleverna, uppvärmd fyra gånger och helt utan näringsvärde, skiljer det per elev 700–800 kronor, fru talman.

Är våra svenska skolelever inte värda mer än 500–700 kronor mer per år i mat? Ger vi eleverna chansen att få rätt mat och att få lugn, trygghet och studiero är allt annat plåsterlösningar, fru talman. Det är de viktigaste sakerna.

Anf. 81 JABAR AMIN (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi ett stort antal motioner om skolans framtid och utveckling.

Det handlar om bland annat läraryrkets status, ordningsomdömen, huvudmannaskapet för skolan, det fria skolvalet, betyg, tioårig grundskola, skolbibliotek med mera.

Beträffande skolan har vi i Miljöpartiet en vision där varje elev, oavsett bakgrund, får möjligheten att utvecklas.

I skolan ska varje barn få redskapen att lära sig läsa, skriva och räkna, skapa, samarbeta och tänka fritt.

Skolan ska präglas av förtroendefulla relationer, och varje elev ska ges inflytande över sin studieväg och skolmiljö. Skolan ska helt enkelt vara en plats där elevernas naturliga lust att lära utvecklas.

Kunskap, värdegrund med jämställdhet, demokrati och hållbarhet som utgångspunkt, kritiskt tänkande, estetik och skapande, elevhälsa och elevinflytande, näringsrik skolmat, respekt för lärarnas och den övriga skolpersonalens professioner och omsorgen om deras arbets- och lönevillkor är alla centrala beståndsdelar för en framgångsrik skola.

För att kunna förverkliga detta och föra den svenska skolan framåt har vi i samarbetsregeringen aviserat många viktiga förändringar och tillfört medel.

Fru talman! Vi i samarbetsregeringen har tre huvudprioriteringar när det gäller skolan: att satsa på läraryrket, att satsa på tidiga insatser för eleverna och att åstadkomma en likvärdig och jämlik skola.

För att satsa på lärarkåren har vi redan aviserat många reformer. En av dessa är att 3 miljarder kronor per år från och med nästa år ska satsas för att stimulera ökade lärarlöner på bredden för hela lärarkåren. Detta gör vi jämsides med satsningarna på karriärtjänsterna.

Dessutom arbetar vi för bättre arbets- och utvecklingsvillkor för lärarkåren. Vi satsar 500 miljoner per år på speciallärare och specialpedagoger från och med nästa år.

Vi har redan börjat minska de administrativa bördorna för lärarna, bland annat genom att göra vissa av de nationella proven frivilliga. Vi ska underlätta för våra lärare att få tid med eleverna.

Vi satsar 200 miljoner kronor på fortbildning för förskollärare och lärare från och med nästa år. Vi satsar på fortbildning av förskolechefer. Vi gör dessa och många andra reformer för att bidra till att höja kvaliteten hos lärarna och för att höja läraryrkets attraktionskraft.

Fru talman! Vi utvecklar skolan genom att satsa på eleverna i ett tidigt stadium. Elever som behöver extra stöd ska få detta redan på lågstadiet.

Vi har redan aviserat en läsa-skriva-räkna-garanti som ska gälla alla elever innan de lämnar årskurs 3. Vi ska se till att resurser styrs dit de bäst behövs. Skolor med tuffa förutsättningar ska få extra medel – vi har aviserat 600 miljoner per år.

Elevhälsan ska prioriteras och få 200 miljoner kronor per år. Vi satsar närmare 400 miljoner kronor per år på läxhjälp så att alla elever, inte bara de som har föräldrar med tjocka plånböcker, får det extra stöd de behöver.

Vi satsar 150 miljoner kronor på lov- och sommarskola. Vi satsar 2 miljarder per år för att bland annat anställa fler lärare på lågstadiet.

Förra månaden tillsatte samarbetsregeringen en skolkommission med uppgift att komma med förslag som höjer kvaliteten i den svenska skolan.

Denna kommission ska också titta på styrningen av skolan och på många andra frågor.

Allt detta, fru talman, gör vi för att se till att eleverna får det stöd de behöver för att kunna utvecklas och lyckas bättre i skolan.

När vi i dag debatterar detta betänkande är vi överens med de borgerliga partierna om många av frågorna men oense om andra.

En fråga vi nu i stort är överens om är frågan om de nationella proven, där vi konstaterar att vi i stora drag har en samsyn kring behovet av att förenkla rättningen av de nationella proven.

Regeringen har därför tillsatt en utredning om översyn av de nationella proven där frågan om såväl digitalisering som central rättning finns med i direktiven.

En fråga där vi är oense är synen på skriftliga ordningsomdömen. Med stöd av Sverigedemokraterna vill de borgerliga partierna nu tvinga alla skolor att utfärda ordningsomdömen för alla elever på högstadiet och gymnasiet.

Vi anser att detta är fel väg att gå. Kravet på skriftliga ordningsomdömen kommer att öka de administrativa bördorna för lärarkåren. Det i sig är negativt. Miljöpartiet ser det som mycket viktigt att skolan – elever såväl som lärare – får arbetsro, men vi tror inte att det är genom ordningsomdömen detta sker.

Det som behövs är att erbjuda skolor och huvudmän en variation av insatser inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogram som enligt regeringen bör genomföras för att ge alla huvudmän och skolor möjlighet att utvecklas.

Detta kan avse olika kompetens- och stödsatser som exempelvis rör undervisning i ämnen och arbete med elever i behov av särskilt stöd.

I stället för att öka lärarnas administrativa bördor bör vi ge lärarna mer tid till sitt pedagogiska uppdrag. Förslaget avslöjar dessutom att de borgerliga partierna inte är seriösa när de hävdar att de vill minska lärarnas administrativa uppgifter, eftersom detta förslag just ökar dessa.

Fru talman! Ett annat förslag från de borgerliga partierna är att ersätta dagens förskoleklass med första året i en ny tioårig grundskola.

Skolstart ska, enligt de borgerliga partierna, ske vid sex års ålder genom att förskoleklassen görs om till en ny årskurs 1 i grundskolan. I och med detta kommer förskoleklassens syfte, uppdrag och innehåll att förändras på ett negativt sätt.

Vi anser att det är fel väg att gå och att det knappast bidrar till att utveckla den svenska skolan. Det finns redan en grundskoleutredning som bland annat arbetar med att utreda frågan om en tioårig grundskola. Utredningen ska hantera frågorna om att införa en obligatorisk förskoleklass för sexåringar alternativt förskoleklassen som en del av grundskolan.

Miljöpartiet vill invänta utredningens resultat innan vi tar några steg i den riktningen. Annars kan det bli ett hastverk som varken gynnar eleverna eller skolan.

Fru talman! En ytterligare fråga som behandlas i dagens betänkande är idrott och hälsa. Likt motionärerna anser vi att idrott och hälsa är viktigt för elevens välbefinnande. Skolan har ett ansvar för att läroplanen följs även när det gäller idrott och hälsa.

Att bryta ut antalet timmar för idrott och hälsa är dock inte riktigt genomtänkt. Frågan bör diskuteras inom ramen för den överenskommelse som regeringen och de borgerliga partierna träffade i februari i år och som kommer att beröra även frågan om grundskolans timplan.

Avslutningsvis, fru talman, yrkar jag för tids vinnande bifall till reservation 3 och till förslaget i betänkandet i övrigt.

Anf. 82 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Förutom att jag har gått nio år i den svenska grundskolan har jag gått ganska många år i söndagsskolan. Var det något som jag lärde mig där var det att man ska hålla sig till sanningen. Jag vet inte, fru talman, om Jabar Amin har gått i söndagsskolan. Men jag känner att han definitivt hade haft ett behov av att göra det.

Jag konstaterar också att alliansregeringen tog sig an resultat i den svenska skolan som hade sjunkit sedan 80-talet. Det har vi i utbildningsutskottet kunnat ta del av inte minst genom en rapport från IFAU som presenterades inför utbildningsutskottet, så det har vi hört allihop. Resultaten började sjunka redan på 80-talet. Genom en rad reformer som fokuserade på att återupprätta kunskapsfokus i den svenska skolan jobbade alliansregeringen mycket målmedvetet.

Under åtta år röstade Miljöpartiet mot de allra flesta av de reformerna. Men i dag behålls de. De förslag som Alliansen lade i den av riksdagen beslutade budgeten i december till och med plagieras skamlöst. Då pratar jag om de 2 miljarder på lågstadiesatsning som regeringen presenterade nu under våren med samma pengar och samma innehåll.

Jag vill fråga Jabar Amin: Varför tar ni bort de satsningar som vi får påpekanden från OECD om att vi behöver göra? Det handlar om matematik i årskurs 9 och Läslyftet efter modell av Mattelyftet, som vi har sett är den mest framgångsrika kompetensutveckling som vi har gjort. Varför tar ni bort karriärtjänsterna, de satsningar som var beslutade i budgeten, från 17 000 till 20 000? Och varför – vilket är det mest oroande – plockar ni bort satsningen på lärare i utanförskapsområden, där lärarna kan göra den absolut största nyttan?

Anf. 83 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Är det något som Camilla Waltersson Grönvall tydligen inte har lärt sig i den söndagsskola som hon gick i är det att tala sanning. För 20 minuter sedan sa hon här i talarstolen att alla de fristående skolorna känner oro, nu när vi pratar om hur kommunerna ska göra.

Det är en osanning. Ingen skola ska känna oro, varken de idéburna skolorna, de skolor som har annan pedagogisk inriktning eller de skolor som är ute efter pengar och vinstjakt – bara för att påminna om vikten av att tala sanning.

Vi har olika synsätt, vi och Moderaterna. Det är självklart.

Åtta år av alliansstyre resulterade i sjunkande resultat, större utslagning och minskad likvärdighet. Nu ska ni inte komma hit och säga att resultaten sjönk tidigare. Ni gick till val 2006 för att höja resultaten, minska utslagningen och höja likvärdigheten. Ni skulle dessutom göra det på fyra år, står det i ett och annat av de borgerliga partiernas valmanifest.

Ni lyckades inte med det, och väljarna sa nej till er politik. Nu har vi haft möjlighet att regera i ungefär sex månader. Vi kommer att se till att

den svenska skolan utvecklas i rätt riktning. Vänta och se, Camilla Waltersson Grönvall! Om fyra år ser du resultatet.

Anf. 84 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Fru talman! Det finns väl ingen som ifrågasätter att IFAU sa vad de sa. Den rapporten är offentlig, så det är bara att sätta sig och läsa. Läskunnigheten kan nog tyvärr inte ens en söndagsskola rätta till, men det är fullt möjligt att läsa sig till detta, och hade du lyssnat hade du hört vad man sa.

Jag konstaterar att Jabar Amin vägrar att svara på frågan: Varför plockar man bort pengarna till matematik i årskurs 9? Var ärlig och svara på frågorna! Varför gör man en sådan sak, som vi vet att vi behöver åtgärda? Varför plockar man bort pengarna till Läslyftet? Varför säger Jabar Amin att ni satsar på karriärtjänster, när ni i själva verket plockar pengarna för de 5 000 förstelärare som Alliansen har föreslagit och som vi har beslutat om i budgeten?

OECD pekar också ut oss som ett land som inte använder de lärare som har bäst pedagogiska ”skills” i de absolut mest utsatta områdena. Vi urskiljer oss som ett land som inte använder våra lärare på rätt sätt. Därför var reformen gällande lärare i utanförskapsområden så viktig, just för att hjälpa de barn som har störst behov av stöd. Varför väljer regeringen att plocka bort så viktiga reformer? Jag skulle vilja ha ett svar på det.

Jabar Amin pratar storvulet. Ja, vi hörde en utbildningsminister som lovade att han skulle vända utvecklingen i den svenska skolan på hundra dagar. Nu gömmer man det i stället i en skolkommision. Varför väljer regeringen att gömma skolutvecklingen i en skolkommision som ska presentera förslag 2017? Vi kommer att vara långt bortom de fyra år som Jabar Amin pratar om innan vi ser något. Det var hundra dagar, Jabar Amin. Nu göms det i en skolkommision. Det är resultatet av regeringens skolpolitik.

Anf. 85 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Det är magstarkt av en opposition som regerade i åtta långa år utan att kunna prestera något för den svenska skolan att nu kräva att vi i samarbetsregeringen ska vända all utveckling på sex månader. Det är helt oseriöst, och det är mycket magstarkt att över huvud taget prata i sådana termer.

Fru talman! Vi har redan för många år sedan pratat om behovet av att satsa på lärarkåren, och vi satsar på lärarkåren, inte på en liten del av lärarkåren på 3, 4, 5 eller 6 procent, utan vi vill satsa på hela lärarkåren. Det är därför vi har aviserat 3 miljarder kronor per år. Ni hade i er budget inte en enda krona till generella lönellyft. När jag, fru talman, här i talarstolen för tre år sedan ställde en fråga till statsministern sa han: Det är inte vårt ansvar, utan det är arbetsmarknadsparternas ansvar.

Det är skillnaden mellan oss och er. Vi vill jämsides med karriärtjänsterna satsa stora medel på breda lärarlöneökningar. Det är skillnaden mellan oss och er. 3 miljarder kronor är skillnaden bara på den generella lönesatsningen mellan oss och Alliansen.

Jag förstår. Efter arvet från Alliansens politik, när ni misslyckades med i stort sett allt, vill ni avsäga er ansvaret.

Anf. 86 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Där lyssnade vi till ett replikskifte som var förvånande på vissa sätt. Men jag ska inte recensera det nu – det får vi säkert anledning att göra vid ett senare tillfälle.

Jag vill, fru talman, börja med att säga att Centerpartiet givetvis står bakom alla sina reservationer, liksom Alliansens gemensamma reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservationerna 14 och 31.

Den svenska skolan har i princip allt. Den har elever som presterar på toppen av sin förmåga. Men den har också elever som inte alls får det stöd som de behöver för att kunna utvecklas på det sätt som man har rätt till. Och så finns allt däremellan.

Den svenska skolan har fantastiskt duktiga lärare som på olika sätt verkligen arbetar för att motivera, inspirera och bidra till barns starka utveckling. Men jag måste vara ärlig och säga att det också finns lärare som för länge sedan borde ha bytt yrke. Och så finns det allt däremellan.

Det finns framgångsrika skolor där de allra flesta elever får chans till lärande utifrån sina förutsättningar och verkligen har fantastiska resultat. Sedan finns det skolor som fungerar riktigt dåligt, och där man verkligen inte når de resultat som man borde förvänta sig. Sedan finns allting däremellan.

Jag skulle kunna fortsätta denna uppräkningslista, oavsett om det gäller på individnivå, på lärarnivå eller på skolnivå, därför att det finns så stora skillnader i den svenska skolan.

Då finns det de som ganska snart rusar fram och säger: Låt oss då förstatliga skolan!

Men jag tror inte alls på det. Det sa också OECD vid sin utvärdering, nämligen att det inte handlar om ett systemskifte i huvudmannaskap utan att det handlar om styrning och ledning av den svenska skolan på ett klokt sätt.

Alliansen hade under sina åtta år i regeringsställning möjlighet att utveckla många av styrdokumenterna, som är en viktig grund för skolans utveckling. Efter att man inte vågat att från grunden förändra skollagen gjordes det 2010. Det finns förändringar som sedan behöver göras, precis som i all lagstiftning. Men grunden ligger väldigt väl där. Där påpekar man alla elevers rätt till möjligheten att nå så långt som möjligt.

De andra styrdokumenterna i form av läroplaner och kursplaner har också arbetats om.

När man gör besök i den svenska skolan ser man att det är en mycket positiv respons på de styrdokument som finns. Här skulle jag redan nu vilja peka på de delar som vi lyfter fram i betänkandet och också i reservationerna från Alliansens sida om hållbar utveckling och entreprenöriellt lärande. Det är många som säger att de är glada för de tydliga skrivningarna som finns i styrdokumenterna kopplade till de stora utmaningar som skolan är en viktig del av, till exempel hållbar utveckling i alla dess dimensioner, men också att det entreprenöriella lärandet får en chans att utvecklas.

Jag måste säga att jag är lite besviken på att samarbetsregeringens partier och Sverigedemokraterna inte ser behovet av att se över det entreprenöriella lärandet och följa upp det. Man säger i skrivningarna från utskottets majoritet att de styrdokument som finns ska inspirera till arbete ute. Men vi vet så väl att där vi efterfrågar ett resultat sker också saker. Därför

är jag lite förvånad över vad man gör på detta område. Jag trodde att ett av samarbetsregeringens partier i alla fall stod upp för entreprenöriellt lärande och dessa strategier och att man också var beredd att se till att det faktiskt blir resultat.

Jag valde att i inledningen av mitt anförande tala om de stora olikheterna i den svenska skolan. Samtidigt blir man bedrövad i debatten när det mesta dras över en kam och det talas om att skolan är dålig, att lärarna är dåliga eller att eleverna är dåliga.

Jag lyssnade till gymnasie- och kunskapslyftsministern på skolriksdagen häromveckan. Hon talade om hur hon hade skämts när hon satt på en konferens i Kanada och fick reda på hur dålig den svenska skolan var i ett internationellt perspektiv. Jag tror inte att någon gick därifrån och kände sig speciellt upplyft över allt det slit som man lägger ned för att faktiskt bidra till de framgångsrika skolorna.

Vi måste givetvis våga lyfta fram det som inte fungerar, men inte i något slags debatt där vi inte kan visa också de nyanser och de skillnader som finns. Vi måste kunna uppmärksamma de som gör ett gott arbete och sprida den kunskapen till fler.

Även om vi har en debatt om likvärdighet i den svenska skolan är skillnaderna ändå relativt små i ett internationellt perspektiv. Vill vi möjliggöra för profilering och för utveckling måste vi gå från alltmer av den detaljstyrning som sker av skolan till att faktiskt också främja olika skolors möjligheter att utvecklas. Men vi ska givetvis ställa höga krav på kvalitet.

Kommissioner och utredningar från regeringen i all ära, Jabar Amin, men det känns ändå lite svagt när den så kallade samarbetsregeringens företrädare står här och självsäkert hävdar – som de har gjort under ett antal år – att alliansregeringen gjorde allt fel och att de minsann visste bättre.

Jag förstår att man då säger att sex månader är en alltför kort period. Samtidigt är det en viktig signal att ge att vi har sett det som vi vill ändra på och vill vara tydliga med det.

Men det är faktiskt så att man från samarbetsregeringens sida inte kan presentera de förslag som ger en tydlig förändring utan gömmer det i en skolkommision, som Camilla Waltersson Grönvall sa, givetvis med mycket namnkunniga personer. Men man har så självsäkert sagt att man vet vad man behöver göra. Sedan ändrar man inte på någonting i alla fall.

Det var ganska tydliga uppmaningar som OECD gav i sin rapport för bara ett par veckor sedan.

Jag ser med stor oro på debatten om att man vill minska valfriheten. Redan i debatten i dag har man lyft fram frågan om det kommunala vetot.

Vi har en annan fråga, som vi inte ska blanda in i dagens debatt, som handlar om boendesegregationen. Men den utgör en stor del av den uppdelning som vi ser.

OECD pekar också på ett karriärsystem för den svenska skolan. Men regeringen gör helt andra prioriteringar. Regeringen säger: Vi vill ta över lönepolitiken från kommunerna.

Det var väl det som Jabar Amin nyss sa? När statsministern hade sagt att detta är en fråga för arbetsmarknadens parter, sa man: Vi vet bättre, och vi ska ta över detta.

Då genomför man en generell löneökning, som i och för sig blir en tummetott. Det får jag säga. Man lovade 10 000 kronor till varje lärare, och det blev strax under 1 000-lappen. Då får jag ta en tummetott på två fingervantar för att det ska bli lika många procent. Det är väl bra.

Jag funderar på om Miljöpartiet är på väg alltmer mot en annan inriktning av utbildningspolitiken än man tidigare hade, som stod för valfrihet och för möjligheter till olika utveckling, och nu gör allt för att likrikta på ett helt annat sätt.

Skolverkets generaldirektör Anna Ekström har vid ett antal tillfällen talat om tre viktiga L. Det är alltid lätt om man kan hänga upp saker på olika bokstäver. Hon talar om lärare, om likvärdighet och om långsiktighet. När man speglar dessa tre L mot det som alliansregeringen arbetade med och som allianspartierna fortsätter att arbeta med är det viktiga satsningar.

Vi anser att det är oerhört viktigt att satsa på lärarna. Därför skedde det stora lärarlyft, därför gjordes lärarutbildningen om och därför infördes också karriärtjänster för lärare. Det har lyfts fram tidigare, men det är klart att frågan är stor. Varför går man ifrån de satsningar som har gjorts tidigare?

När det handlar om likvärdigheten finns det ett antal olika förslag som man skulle kunna lyfta fram. Det hinner jag inte göra i denna debatt. Men möjlighet till fjärrundervisning som på olika sätt bidrar till att lärande kan ske över hela Sveriges yta på ett för eleverna viktigt sätt är en viktig del. Den satsning som regeringen gjorde på fler speciallärare är en annan viktig del för att både öka likvärdigheten och motverka segregationen. Dessa saker kommer givetvis att få genomslag på lång sikt.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis gå tillbaka till en fråga som jag tog upp i inledningen av mitt anförande. Den handlar om det entreprenöriella lärandet och om hållbar utveckling.

Det är säkert en del av er andra i utbildningsutskottet som liksom jag har haft förmånen att vara på mässor om ung företagsamhet under våren och även på det SM som var i Stockholm för någon vecka sedan. Det var fantastiskt att se så många ungdomar starta, driva och utveckla företag och fundera igenom så många olika aspekter av företagsamhet.

Jag skulle önska att vi, nu när gymnasieskolan ska ses över i en annan utredning, på olika sätt gemensamt ser över på vilket sätt man möjliggör för den typen av engagemang också inom yrkesprogrammen. Vi kan se att en hel del av de högskoleförberedande programmen har ung företagsamhet i dag, till skillnad från yrkesprogrammen.

Det har nämnts mycket annat viktigt i den här debatten, och jag hoppas att den ska fortsätta länge och handla om helheten. Men låt mig också nämna vikten av satsningar på elevhälsan och samverkan där, vikten av fysisk aktivitet och vikten av att ha en tro på att man med ett gott ledarskap åstadkommer förändring. Det är så många skolor som är framgångsrika som har lika stora utmaningar som andra och som inte har större resurser men som har höga förväntningar på eleverna och som arbetar med att motivera, utveckla och skapa en känsla av samhörighet och sammanhang och därmed också ta skolan vidare.

(Applåder)

Anf. 87 DANIEL RIAZAT (V):

Fru talman! När jag satt och lyssnade på debatten märkte jag någonting jag brukar märka även i andra debatter här i riksdagen, nämligen att vi ofta står och debatterar med varandra hur många miljarder som har satsats hit eller dit, vem som har satsat mest och vem som har satsat minst. När det gäller skolan tror jag att såväl lärare som elever självklart vill ha större satsningar, men jag tror att de främst vill höra om visioner och inte om hafsverk. Jag tror att de vill höra att man på riktigt ska se till att vända trenden i den svenska skolan i stället för att bara komma med paroller som vi ser inte har lett till några resultat.

För några veckor sedan var det dags igen. Likt en elev som har skrivit underkänt på det nationella provet stod den där, den utskällda svenska skolan. Det var bekymrade minner från de ansvariga ministrarna, som lovade att skärpa sig och lyssna till korrigeringsangivelserna från OECD. Är det så här det ska vara? Ska den svenska skolan vara som en elev som har skrivit underkänt på ett nationellt prov? Är det detta Sverige kan och klarar av?

Svaret är nej. Sverige kan bättre. Faktum är att Sverige *har* kunnat bättre, och med rätt politik kommer man att kunna vända trenden igen. Det är dags att vi tar den svenska skolan ur det förlamade tillstånd den har hamnat i. Den har inte hamnat där på grund av att personalen, eleverna eller föräldrarna har gjort fel utan på grund av att politiken mycket medvetet har fattat vissa beslut som har påverkat skolan.

Det har alltså kommit ännu en rapport från OECD som slår larm om en rad problem i den svenska skolan. Läraryrkets villkor har försämrats, antalet lågpresterande elever har ökat och inte minst har den svenska skolan slitits isär. Skillnaderna mellan skolorna har ökat dramatiskt, liksom uppdelningen av elever efter inkomst och föräldrarnas utbildning och etnicitet. Rika kommuner som Danderyd, Lidingö och Täby ligger i topp i de nationella proven, och ytterförorter och glesbygd ligger i botten. Vi ser en ljusnande framtid för dem som har råd och kontakter, och vi ser en mörknande framtid för de andra.

Det här är effekten av en mycket medveten politik, inte en olycklig slump. Det handlar dels om kommunaliseringen, som tyvärr drevs igenom under 1990-talet, dels om friskolereformen. Den har ökat klyftorna dramatiskt och öppnat den svenska skolan som en marknad där den tidigare alliansregeringen låtit riskkapitalbolagen helt fritt ta för sig alltmer av de gemensamma resurser som skulle ha gått till lärarna och eleverna.

Nu anser OECD att staten måste ta ett större ansvar för att vända utvecklingen. Staten måste ta ett större ansvar för den svenska skolan. Utbildningsminister Fridolin har som svar på detta pekat på en rad statliga budgetsatsningar på skolan, och det är bra. Faktum är dock att pengar inte räcker, utan det som verkligen behövs är att staten faktiskt tar huvudansvaret för den svenska skolan. Staten behöver ta över styrningen av den svenska skolan.

Alla barn ska ha samma rätt till kunskap, men skolorna har väldigt olika förutsättningar att klara av sitt uppdrag. Politiken fördelar i dag inte resurserna på ett sätt som kompenserar för dessa svårigheter. När man pratar med lärare och skolledare om skolans problem och vem som har ansvaret för att lösa dem kommer det olika svar från alla. Detta pekar också

OECD på i sin rapport: Man är inte säker på vilka det är som styr den svenska skolan.

Vi i Vänsterpartiet anser att rätten till likvärdig utbildning ska vara ett nationellt ansvar. I dag har dock inte staten verktygen för att förverkliga detta ansvar. Staten måste därför ta över ansvaret från kommunerna. Detta skulle göra det möjligt att införa en finansieringsmodell där staten fördelar skolans resurser med hänsyn till elevernas särskilda behov. Det är självklart inte så att OECD:s förslag till lösningar alltid är de rätta; OECD har haft fel tidigare. Men omfattningen av situationen visar ändå tydligt att dessa svårlösta problem behöver en rad olika satsningar, och en är att förstatliga skolan. Problemen är nationella, och då krävs det ett nationellt ansvarstagande.

Vänsterpartiet kräver att likvärdigheten ställs i förgrunden. Vi måste få en skola där alla barn har en chans oberoende av föräldrarnas bakgrund och inkomst och oberoende av var i landet man bor, det vill säga oberoende av om man kommer från landsbygden i Dalarna eller från Stockholm. En likvärdig skola förutsätter en likvärdig ekonomi, och ett statligt huvudansvar är centralt för att nå dit. Därför har Vänsterpartiet föreslagit att det ska tillsättas en parlamentarisk utredning som ska ta fram förslag om hur detta ska gå till.

När vi talar om det fria skolvalet kan man få uppfattningen att det hela handlar enbart om frihet och att det är så fint att människor ska få välja. I en debatt tidigare i år minns jag att Folkpartiets representant i debatten frågade varför vi från vänstersidan inte vill att en förälder ska få välja en bättre skola till sitt barn. Frågan jag då ställer mig är varför någon politiker i dag går med på att vi har dåliga skolor. Varför ska vi ha dåliga skolor som människor ska välja bort? Varför ska vi inte se till att få en likvärdig skola där ingen människa behöver välja bort en dålig?

Jag har inte hört ett enda svar på dessa frågor hittills, och det är för att det inte finns något svar. Målet för alla oss som sitter här i dag är nämligen inte att det ska vara en likvärdig skola, utan vi har olika målsättningar för vad den svenska skolan ska gå ut på. Vissa av oss anser att vi ska ha en likvärdig skola, och vissa av oss har drivit en politik för att medvetet se till att det inte ska vara likvärdigt.

Tvärtemot vad som sägs från borgerligt håll i debatten har det fria skolvalet lett till att segregationen har ökat. Det är också en av anledningarna till att resultatet har sjunkit. Det fria skolvalet har lett till att skolor har lagts ned ute i förorterna, för att människor har valt bort dem. I stället för att satsa på att förbättra de skolorna och på att se till att alla elever i området får sin rätt till en bra skola tillgodosett har man gett alternativet: Sök er till ett bättre område! Det kallar jag inte en långsiktig skolpolitik.

Vad gäller de fristående skolorna är det allmänt känt i debatten var Vänsterpartiet står. Vänsterpartiet har länge drivit frågan om att förbjuda vinsterna i välfärden, där skolan är en stor del. Det handlar helt enkelt om att vi vill se en skola som är till för alla. Vi vill se en skola som inte ser elever som kunder och lärare som utbytbara, som på vilken marknad som helst. Därför är vi, vilket jag har nämnt tidigare, mycket glada över den överenskommelse vi har gjort med regeringen om att se över och i slutändan sätta stopp för de privata vinsterna i välfärden.

Jag ska nämna några av de punkter som togs upp av allianspartierna och av det femte – rasistiska – högerpartiet Sverigedemokraterna. Man talar ständigt om ordningsbetyg, ordningsomdömen och betyg från årskurs 4. Någonstans undrar jag var gränsen går. När ska vi sluta tro att lösningen för att få bättre resultat i svenska skolan är att ha betyg i lägre åldrar, att vara tuffare mot eleverna och att läraren ska vara en auktoritet som ingen elev ska kunna ifrågasätta?

De bästa skolor jag har varit ute och besökt är de skolor där elever och lärare tillsammans har utformat och varit engagerade i undervisningen. Det är de skolor där eleverna utifrån ett elevdemokratiskt perspektiv har varit med och tyckt till om hur skolan ska vara. Jag blir därför upprörd när man ställer lärare mot stökiga elever.

Det som egentligen borde tas upp är elever som i dag inte har arbetsro i skolan och lärare som har för dåliga arbetsvillkor. Politiken har totalt struntat i det. Det är de två konfliktområden som borde tas upp, inte ställa elever mot lärare. Har vi elever som får vara mer delaktiga i den svenska skolan får vi också bättre engagemang i skolan. Har vi lärare som har bättre arbetsvillkor får vi också lärare som mår bättre. I slutändan gynnar det eleverna och deras resultat.

Vad gäller betyg från årskurs 4 undrar jag även där var gränsen går. Vid vilken ålder ska vi sätta stopp för de hafsverk som funnits de senaste åren? Först var det betyg från årskurs 6, och helt utan utvärdering av vad det gett, eller snarare inte gett, går vi vidare till att experimentera med den svenska skolan genom att hundra skolor med elever i årskurs 4 ska testa betyg. Var går gränsen? Sverigedemokraterna anser att det ska vara från lägre ålder. Tyvärr är jag ganska säker på att de förslagen kommer att komma även från de andra borgerliga partierna framöver.

Jag vill att ni ställer en fråga till er själva. När ni skulle börja med en sport då ni var små, eller när ni skulle gå på dans eller något annat, lärde ni er då mer av att tränaren, när ni var sex år gamla, kom och sa till er att ni har fått icke godkänt så ni kan gå och sätta er på avbytarbänken, eller av att ni tillsammans med alla andra fick gå ut och ha kul och alla barnen fick medalj, trots att vissa inte var lika bra på att spela som de andra?

Hur underlättar vi för elever så att de lär sig på ett bättre sätt? Hur underlättar vi för elever så att de får en högre kunskapsnivå? Att införa betyg från allt lägre åldrar visar dessutom att ni inte tror att lärarna vet vad de gör, att ni inte tror att lärarna kan säga till föräldrarna var deras barn står i fråga om skolresultaten. För det behöver man inte betyg. Lärarna har redan i dag koll på var eleverna står, vilken nivå de ligger på och vad de behöver hjälp med. Det lärarna saknar är resurser för att kunna lösa de problem som finns.

Jag vill, så att jag inte glömmer det, yrka bifall till reservation 12 och 19 från Vänsterpartiet.

Avslutningsvis vill jag tala om det som SD kallade för kulturarv. Såvitt jag vet är SD:s kulturarv inte det som är det svenska kulturarvet. Svenskt kulturarv har byggts upp av många människor som över huvud taget inte står Sverigedemokraterna nära. Svenskt kulturarv är ingenting som ett parti ensamt kan företräda och ha patent på.

Jag lever i det här samhället men är född i ett annat land och är även medborgare i ett annat land. Jag anser att Sverige är mitt hemland, men om kulturarvet ska vara det som SD står för vet jag inte om jag vill ta till mig

det. 87 procent av väljarna i det här landet har inte röstat på det som SD kallar för kulturarv och svenskhet. Därför tycker jag att det är onödigt av SD att ens nämna det i talarstolen.

Prot. 2014/15:100

20 maj

Skolväsendet

Anf. 88 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Jag kan likt Daniel Riazat säga att man kan bli provocerad av olika saker. Jag blev oerhört provocerad av påståendet att vi inte skulle vilja ha en likvärdig skola, att vi utmålas som ett parti som står för att det är bra att det är skillnad i likvärdigheten.

Låt mig förtydliga och säga att likvärdighet inte är detsamma som lika. Därför är det oerhört viktigt att varje barn och elev i den svenska skolan får chansen att nå så långt som möjligt. Det innebär inte att alla kommer att nå lika långt, hoppa lika högt, om vi tar idrottsjämförelsen igen, men de ska få chansen och få det stöd de behöver.

Den svenska skolan har relativt gott om resurser om vi tittar på det i ett internationellt perspektiv. Frågan är hur vi använder resurserna på bästa sätt. Daniel Riazat nämnde i sitt anförande att man skyller på någon annan och att det vore bättre att staten, den goda staten, tog över och tydligt bestämde åt människorna vilken skola barnen ska gå i, vilka resurser som ska finnas, vilka lärare som ska vara där.

Det var många vackra ord, men är det en likriktning av den svenska skolan som är lösningen? Jag skulle gärna vilja att Daniel Riazat lite grann utvecklade vad som är Vänsterpartiets syn på rätt politik, kopplat till att man hävdar att det inte behövs återkoppling.

Om vi tar betygen är det en form av återkoppling som sker. Daniel Riazat frågade vid vilken ålder det ska ske. När det gäller den sexpartiöverenskommelse som handlar om möjligheten att ge betyg från årskurs 4 är det ingenting som tvingas på någon. Det finns inskrivet att det är beroende av om professionen efterfrågar det eller inte.

Över huvud taget är det mycket förvånande om man tror att den statliga kvantifierade fördelningspolitiken är den goda politiken.

Anf. 89 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag ska försöka svara på frågorna så gott det går.

Jag kan förtydliga vad gäller det fria skolvalet och Vänsterpartiets ställningstagande. Vänsterpartiet anser att det fria skolvalet varit ett problem inom grundskolan, detta utifrån det som jag nämnde. Det är alltså på grundskolans område som vi vänder oss emot att vi har det som vi har det i dag. Det fria skolvalet har lett till större segregation. Det har lett till att det blivit ännu mer uppdelat utifrån familjernas ekonomiska förutsättningar. Det har också blivit mer uppdelat beroende på varifrån du kommer.

Dessutom är det i dag svårt för kommunerna att planera sina verksamheter eftersom de inte vet hur många elever som kommer till skolan om en månad. Jag vet att Ulrika Carlssons partikamrater som jobbar lokalt med dessa frågor håller med om att det är ett bekymmer när man inte vet hur man ska planera. Då uppstår också ekonomiska problem eftersom man inte har dimensionerat verksamheterna rätt. Det i sin tur leder till ännu större problem. Det blir en ond cirkel.

Vänsterpartiet anser att man ska kunna välja, men först och främst ska närhetsprincipen gälla. En anledning till det är att vi aldrig ska kunna flytta ansvaret från oss själva, skylla ifrån oss, genom att lägga ned skolor i de

områden som har problem i stället för att satsa på dem och se till att lösa problemen.

Alliansens sätt att lösa skolans problem de senaste åren har varit att om det varit problem i ett område har man lagt ned skolan och sagt till föräldrarna att de kan flytta sina barn till en annan skola, för det området är lite finare. Så vill inte vi ha det, utan vi vill ha en likvärdig skola. Dessutom räcker det inte med att säga att man vill ha en likvärdig skola. Man måste också visa i praktiken vad man gjort eller vad man vill göra för att nå dit. Det finns inte en enda åtgärd som Alliansen vidtagit de senaste åtta åren för att vi ska få en mer likvärdig skola.

Nu är min repliktid slut så jag får ta resten av svaren i nästa replik.

Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Då ska jag be att få räkna upp ett antal saker som har gjorts för att skapa en mer likvärdig skola. Det har handlat om att förtydliga målen så att de blir både mer lättförståeliga och mer tydliga. Det har handlat om stora satsningar på lärarfortbildning. Jag hoppas att Daniel Riazat delar allianspartiernas syn att det finns ett behov av lärarfortbildning, till exempel fler speciallärare.

Det var spännande att höra att man ska kunna välja men att närhetsprincipen ska gälla. Jag får det inte riktigt att gå ihop. Om man både ska kunna välja och det ska finnas en närhetsprincip låter det, åtminstone i mina öron, som att det behöver finnas ett antal överplatser för att verksamheten inte ska behöva vara så oerhört planerad. För mig går det inte riktigt ihop.

Jag vill än en gång betona den stora satsningen på klassrumsnära forskning och på Lärarlyftet, de båda delarna Läslyftet och Matematiklyftet. Man har verkligen lyft in möjligheten att stärka barns lärande. Om jag ska vara riktigt ärlig hör jag i Vänsterpartiets retorik inte något mer än att staten ska ta över och fördela resurserna. Då tänker vi åter kvantitativt utifrån behov. Men på vilket sätt ska vi säkerställa att vi når hög kvalitet i en skola som har relativt mycket resurser, i en skola som finns över hela landet, i en skola som ger en form av valfrihet, som tydligen också Vänsterpartiet är positivt till?

Att från Vänsterpartiets sida utmåla kommunaliseringen och friskole-reformen som demonerna som förstört den svenska skolan känns lite magstarkt. Sedan säger man att om bara den goda staten får fördela resurserna så kommer allting att lösa sig. Jag ser med spänning fram emot de ytterligare svaren på frågorna.

Anf. 91 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag ska försöka skynda mig för att hinna med allting.

Det är väldigt spännande: När ens parti gynnas av saker som sägs i olika rapporter lyfter man fram det, men i andra fall vill man bara lägga rapporterna åt sidan. OECD har tydligt sagt att det finns brister med att kommunerna styr den svenska skolan. Man menar att staten måste ta ett större ansvar. Man menar också på att staten i de lyckade skolländerna har ett betydligt större ansvar över skolorna. Det är väldigt tydligt varför vi tycker som vi tycker.

Men ett förstatligande och ett statligt huvudansvar löser inte alla problem. Om man har Jan Björklund som utbildningsminister spelar det ingen roll om skolan är kommunal eller statlig. Det handlar helt enkelt om vilka det är som styr landet och vilken skolpolitik man driver.

Vad gäller resurser håller jag med helt och hållet. Jag tror att jag sa i mitt anförande att det inte räcker med resurser. Det finns skolor som har resurser men inte får de resultat som man kan förvänta sig. Men något jag fokuserade mycket på var också likvärdigheten. Resurserna fördelas inte likvärdigt runt om i landet i dag, och dessutom är det inte behovsanpassat. Det finns vissa kommuner som har modeller för att fördela resurserna utifrån de behov som finns. Men generellt sett vet vi att det finns väldigt stora skillnader. Jag menar inte heller att likvärdigt är lika, utan det ska ske utifrån behoven.

Nej, betyg är inte bara en återkoppling. Det är en stämpling. Det innebär att väldigt tidigt säga till eleven att den misslyckats, i stället för att som lärarna gör i dag, prata med föräldrarna och säga att deras barn behöver arbeta mer med vissa saker, vilket räcker gott och väl. Dessutom säger Ulrika Carlsson vad gäller betyg från årskurs 4 att de inte är tvingande. Men vad är det för likvärdighet om vi har 100 skolor som gör på ett sätt och andra som gör på ett annat sätt?

Anf. 92 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har tidigare med flit valt att inte gå upp i debatt med Daniel Riazat. Det Daniel Riazat säger, fru talman, är nämligen oftast trams och snömos.

Men Daniel Riazat står här och kastar epitet för jag vet inte vilken gång i ordningen. Nu sitter det elever uppe på läktaren och lyssnar på vår debatt, så vi kanske skulle ta och tänka på hur vi uppför oss här. Om vi riksdagsledamöter uppför oss som föredömen kanske eleverna kan ta med sig det hem. Men tyvärr har Daniel Riazat, fru talman, inte visat det beteendet hittills.

Det verkar som att söndagsskolan var någonting som både Miljöpartiet och Vänsterpartiet missade. Eller också har Daniel Riazat helt enkelt valt att kasta ut lögnen från talarstolen, fru talman. Läser man den senaste friskolerapporten visar det sig att 22 procent av de elever som går i friskolor är utlandsfödda, medan det i den kommunala skolan är 17 procent – alltså tvärtom vad Daniel Riazat står och säger i talarstolen, fru talman. Söndagsskolan kanske är någonting som Vänsterpartiet borde besöka.

När det gäller epitet och härskartekniker tycker jag att vi kan diskutera politik i stället för att kasta en massa olika epitet på varandra. Jag kan stå och kalla Vänsterpartiet Sverigefientligt om jag skulle vilja. Men jag tycker inte att det är ett bra klimat. Det är inte så vi ska debattera. Vi ska uppföra oss som vuxna personer och föredömen för de elever som sitter och tittar på oss.

Fru talman! Jag avser att komma fram till min fråga. Helt plötsligt dyker frågan om kulturarvet upp. Hade Daniel Riazat, fru talman, lyssnat på mig hade han hört att jag sa att det gäller det svenska språket och de gemensamma värderingarna. Men anser Vänsterpartiet att vi inte har något svenskt kulturarv, Daniel Riazat?

Anf. 93 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Det är väldigt spännande när en sverigedemokrat ska stå och prata om hur man ska vara föredömen för elever i skolan, med tanke på de senaste årens händelser, bland annat dem som era riksdagsledamöter varit inblandade i.

I den svenska skolan ska eleverna lära, utvecklas och stimuleras till att bli demokratiska medborgare i det här landet. Man ska lära dem våra gemensamma värderingar, som går ut på att alla människor är lika mycket värda. Man ska lära dem att de kan älska sitt land, men att det inte betyder att de behöver hata alla andra länder. Man ska lära eleverna att det inte spelar någon roll om klasskompisen äter griskött eller nötkött, för innerst inne är vi alla människor. Det är det som jag försöker få ut till eleverna genom att kalla er för det ni är: ett rasistiskt parti.

De svenska gemensamma värderingarna, som Stefan Jakobsson kallar för kulturarv, ser vi väldigt olika på. Jag ser på det svenska "kulturarvet" på ett sätt, ni på ett helt annat. Om vi ska kolla lite mer i närtid anser jag att det handlar om demokratiska värderingar, solidaritet och gemenskap. Där finns det inga gränser för var du kommer ifrån, vad du har för hudfärg, vad du har för hårfärg och så vidare. Det handlar också om att se till att vi har jämställdhet i det här landet. För er handlar det om att göra skillnad på människor, att påpeka att vissa människor redan som barn är illegala, som Stefan Jakobsson gjorde i den förra debatten, och att se till att splittra samhället utifrån etnicitet, hudfärg och hårfärg. Det är inte vad Vänsterpartiet står för.

Anf. 94 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi ska väl återigen korrigera några saker som sas i talarstolen tidigare av Daniel Riazat. Daniel Riazat, fru talman, lyfte fram det här med kommunaliseringen. Men det var faktiskt så att V med hjälp av Ylva Johansson röstade igenom det här på den tiden. Här står man och säger att kommunaliseringen är ett stort problem, men man har själv röstat fram det.

Daniel Riazat tog upp ett exempel, fru talman, som handlade om dans och om att behöva gå och sätta sig på bänken. Jag vet inte om Daniel Riazat lyssnar med ett halvt öra och sitter och leker med Facebook på telefonen i övrigt. Sverigedemokraterna anser att bedömning genom skriftligt omdöme, betyg eller annat ger en indikation som ska göra att man kan tillsätta resurser för de elever som behöver dem. Det har ingenting att göra med att sätta sig på bänken, tvärtom. Snarare blir det för de här eleverna extra mycket dansträning, fotbollsträning eller vilket exempel nu Daniel Riazat vill använda, fru talman.

Jag fick visserligen inget svar på fråga nr 1, vilket är ganska vanligt här i talarstolen, fru talman, men vill gå över till fråga nr 2. Menar alltså Vänsterpartiet att tydlighet och regler för elever är skadligt och att man gemensamt i någon sorts flumskola – som man försökt genomföra sedan 1976 – ska sitta och komma fram till gemensamma saker? Jag tror att eleverna som sitter på läktaren och lyssnar vill ha väldigt tydliga regler från lärarna om vad som gäller, vad man har att förhålla sig till och hur man ska förhålla sig till varandra.

När det gäller hur vi förhåller oss till varandra kan jag säga att jag står här och uppför mig som en vuxen, trevlig person mot dig, Daniel Riazat, medan du står och fortsätter att kasta epitet och påstå saker om mig. Jag har aldrig någonsin, Daniel Riazat, påstått någonting om ert parti och försökt plasta på saker som inte stämmer och inte hör till. Om alla är lika mycket värda enligt din egen utsago, är då Sverigedemokraterna lika mycket värda?

Anf. 95 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Fru talman! Jag kan börja med det sistnämnda. Självklart är alla människor lika mycket värda, oavsett om de är rasister eller demokrater. De två sakerna går inte att kombinera med varandra, hur mycket man än försöker med olika trix. Alla människor är lika mycket värda. Det gäller även sverigedemokrater.

Detta betyder dock inte att Sverigedemokraterna som parti skulle vara ett demokratiskt parti och att jag som antirasist ska behöva stå här och bortse från eller normalisera det faktum att vi har ett rasistiskt parti som sitter i Sveriges riksdag och som gör skillnad på människor. Det kommer jag aldrig att göra. Jag kommer att fortsätta att påpeka att vi har ett rasistiskt parti i Sveriges riksdag, för jag vill inte vara med på normaliseringsprocessen, som tyvärr väldigt många ledamöter i riksdagen har anpassat sig till.

Jag ber om ursäkt om jag satt på Facebook. Det vet jag inte ens om jag gjorde. Men jag kan nöja Stefan Jakobsson med att jag i alla fall inte satt på Avpixlat.

Ja, Vänsterpartiet röstade för kommunaliseringen. Om Stefan Jakobsson hade lyssnat på föregående debatter hade han hört att jag nämnt i alla debatter att Vänsterpartiet tyvärr röstade för kommunaliseringen. Men man kan ändra sig. Vänsterpartiet ändrade sig ganska snabbt. Vi såg att det som var syftet med kommunaliseringen inte blev av. Det skulle bli mer decentraliserat. Det skulle bli mer makt åt lärarna och rektorerna. Så blev det inte. När vi ser att det inte har blivit så, när rapport efter rapport säger att det inte har blivit så, måste vi göra någonting åt det. Som jag ser det är ett förstatligande en förutsättning för att kunna decentralisera på riktigt och se till att man får makt på golvet.

Vad gäller betyg är jag häpen. Alla remissinstanser, varenda forskare som någonsin har jobbat med den här frågan, förutom den som Jan Björklund hittade från 1935, professionen, eleverna och alla organisationer har sagt nej till detta. Ändå väljer ni att vara positiva till detta.

Anf. 96 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! Den som för mycket förlitar sig på historien har svårt att bli framtidens vinnare. Ungefär så sa OECD:s skolexpert nyligen. Det finns i den enkla formuleringen en rätt viktig förklaring till varför de svenska kunskapsresultaten har halkat efter i internationella skoljämförelser. Man skulle också kunna säga att högmod går före fall.

Vi levde i tron att vi var bäst och slutade att anstränga oss. Vi levde i tron att vi hade världens bästa skolsystem och slutade att reformera det. Vi trodde att andra skulle följa efter när vi avskaffade betyg, läxor och problematiserade begreppet kunskap, men det gjorde de inte. I stället passerade de oss i kunskapsjämförelserna.

Vi trodde att de andra skulle lära av oss, fru talman, men det blev inte så. De passerade oss i stället. Då tröstade vi oss med tanken: Eleverna lär sig kanske inte så mycket fakta i den svenska skolan, men de blir väldigt kreativa. Det visade sig att vi hade fel i det också.

Det finns ingen motsättning mellan kunskap, fakta och kreativitet, utan de förutsätter varandra. Ska man tänka utanför boxen måste man veta ungefär vad en box är för någonting. Ska man hitta på nya kemiska lösningar måste man veta någonting om det periodiska systemet. Ska man kunna ifrågasätta ojämsställda strukturer i samhället måste man kunna se system i historiska kontexter.

Jag hoppas att de senaste årens beska besked har blivit en väckarklocka. PISA-rapporten och OECD:s rapport senaste veckan har visat att de tonåringar som gick i skolan som dominerades av 68-vänsterns idéer halkade efter. De fick sämre resultat än vad elever fick i andra länder.

Åtta år av alliansregering har inneburit ett tydligt trendbrott. Vi gör nu stora förändringar i värderingar, men vi måste göra mer. Vi har gjort många reformer, men det behövs fler reformer. Ska Sverige åter bli ett land med ett av de allra bästa skolsystemen måste vi upp på tårna igen. Det gäller oss alla. Vi politiker måste fortsätta att reformera skolan. Det har hänt mycket de senaste åren, och en del talar om reformtrötthet. Men det är rätt uppenbart att det behövs fortsatt utveckling och inte att den regering som vi nu har rullar tillbaka reformerna.

Lärarna måste få bättre utbildning och fortbildning. Det behövs fler karriärvägar och fortsatt tydlig fokus på kunskap i skolan. Men också eleverna måste anstränga sig. Det finns säkert de som tycker att det är provocerande att jag säger så. Men det finns få saker som är viktigare än att lyckas i skolan, och det finns få saker som avgör mer om eleverna lyckas i skolan eller inte än att de själva anstränger sig.

Det är så de tar makten över sina liv. Det är så de skaffar egenmakt och möjligheter för framtiden. Det finns många som tycker att de anstränger sig väldigt mycket redan i dag. Men ska de upp på tå och utvecklas ytterligare måste de nog faktiskt göra det ännu mer.

För den som kommer från socialt utsatta situationer är skolan en möjlighet att skapa sig en bättre framtid. Elever måste känna att egen insats gör skillnad och se hur viktigt det är att anstränga sig lite grann extra och att det också förbättrar resultatet.

Vad spelar det för roll om man har ett väldigt bra skolsystem om eleverna inte vill lära sig någonting? Det vill de allra flesta göra. Alla vill förmodligen lära sig mer i skolan. Det är viktigt att vi har den värderingen att det är väldigt viktigt att du vill lära dig ännu mer.

Lärarna måste också upp på tå. Vi måste lära mer av varandra. Vi måste nyfiket följa våra kollegor och deras bästa lektioner, inspirera varandra till nya framsteg och lära oss från det ena klassrummet till det andra och från den ena skolan till den andra om hur man kan utveckla undervisning och nå ytterligare framgång.

Också föräldrar måste engagera sig mer i sina barns skoldag och tydligt förmedla vikten av att gå i skolan och lära sig mer. Blir inte det orättvist invänder säkert någon, eftersom föräldrar har så olika förutsättningar? Men faktum är att alla föräldrar kan bidra. Det kan de göra genom att visa engagemang och engagera sig i barnets skolgång.

De kan fråga hur det gick i skolan, fråga om de har läxor eller fråga hur det gick på provet. Om de visar att de tycker skolan är viktig bidrar de bara med det lilla. De behöver inte behöver inte vara experter på matematik för att bidra till sitt eget barns utveckling. Det räcker att de frågar hur det gick på provet.

En del föräldrar har naturligtvis bättre möjligheter än andra. Kanske kan man då förvänta sig att några av dem funderar på att hjälpa elever som inte har samma förutsättningar till exempel genom frivillig läxhjälp eller annat.

Fru talman! I detta betänkande tas en lång rad motioner upp. Från Alliansens sida framhåller vi flera gemensamma saker. Det gäller rimliga villkor för friskolor. Vi säger nej till kommunalt veto. Daniel Riazat diskuterade tidigare likvärdighet och valfrihet.

Också jag tycker att alla skolor ska vara bra. Men det kan vara så att någonting som är bra för en elev inte är lika bra för någon annan. Det kan vara så en skola är bättre på att erbjuda ett barn en bra undervisning än att erbjuda ett annat barn det.

Människor är olika. Det kan vara så att en pedagogik bättre passar en elev än en annan. Därför behövs det mångfald. Vi ska ha bra skolor generellt. Men vi måste också ha en mångfald för att fånga upp den mångfald som finns bland eleverna.

Vi förespråkar ökad undervisningstid i idrott. Inte minst efter utskottets utfrågning om detta är vi övertygade om hur viktigt det är. Det handlar om att kombinera och se sambandet och att rörlighet, kunskap och välmående hör ihop, och vi föreslår fortsatta reformer för att lyfta lärarna.

Fru talman! I utskottet finns det också majoritet för att ge regeringen ett tydligt uppdrag att nu genomföra en tioårig grundskola. Detta har utskottet varit tydligt med tidigare. Det är en väldigt viktig reform inte minst för att ge flera elever en bra start att vi börjar tidigare och får fler lektioner.

Regeringen känner till att det finns en majoritet i utskottet och i riksdagen för detta och har funnits under en tid. Det är märkligt, lite frustrerande och kanske rentav provocerande att regeringen nu gör tvärtom. Den går från utvecklingen mot en tioårig grundskola i stället för att närma sig det som riksdagen vill ha. Jag vill att regeringen ger svar på hur den ska förvalta det besked som riksdagen i dag ger.

Det finns också en majoritet för att ge de skolor som så vill ytterligare verktyg för att få ordning på studierna i klassrummet genom att de ska kunna ge ordningsomdömen. Också här förutsätter jag att regeringen levererar. Det är ett tydligt besked från riksdagen att den vill att detta ska genomföras.

Jabar Amin var kritisk mot båda dessa punkter. Kanske är det ändå rimligt att representanten från det parti som innehar utbildningsministerposten ger besked om regeringen tänker genomföra det som riksdagen ger regeringen i uppdrag. Jag förutsätter att det är så.

Fru talman! Folkpartiet har också egna reservationer. Det handlar om att förstärka arbetet mot kränkande behandling i skolan. Det handlar också om att till exempel följa upp beslutet om skolbibliotek.

Det finns en reservation från Folkpartiet som jag särskilt vill lyfta fram. Det är behovet av tydligare styrning av skolan. Otydligheten om vem som egentligen har ansvaret är förödande. Rektorsuppdraget måste bli tydligare

på att det är pedagogik och kunskap och inte kommunal administration som är viktigast.

Om staten är den som definierar kunskapsuppdraget är det också rimligt att staten är den som ser till att det finns förutsättningar att nå de resultat som förutsätts. Därför bör staten ta över huvudmannaskapet från kommunerna.

Fru talman! Det är slutligen viktigt att samhället genomströmmas av tanken att skolan är viktig. Det är viktigt att alla som har ledande positioner i samhället är mycket tydliga med att skolan är viktig. Oavsett var vi befinner oss i samhället måste vi tydligt markera att Sverige måste upp på tå igen för att förbättra utbildningssystemet och kunskapsresultaten.

Vi behöver ett värderingsskifte som handlar om att sträva högre och att försöka nå ännu längre för varje elev. Ska vi nå dit är vi många som måste ta ansvar och bidra, fru talman. Med detta yrkar jag bifall till reservation 14 om valfrihet och reservation 13 om statligt huvudmannaskap.
(Applåder)

Anf. 97 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Vi har i dag att debattera ett betänkande som innehåller väldigt många frågor. Det mesta har redan berörts. Jag tänker uppehålla mig vid några valda delar som är viktiga för mig och mitt parti. Det gäller elevhälsan och även elevhälsa kopplat till ämnet idrott. Jag ska också säga några ord om karriärtjänsterna för lärare.

Naturligtvis ställer jag mig bakom alla allianspartiernas reservationer samt Kristdemokraternas två egna reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 14 och 28.

Fru talman! Skolan är barns och ungas arbetsplats, och därför måste det finnas möjlighet att i ett tidigt skede få hjälp med ohälsoproblem. Elevhälsan spelar en viktig roll i detta sammanhang. Den ska fungera som första linjens hälsovård för våra unga.

I den nya skollagen som trädde i kraft 2011 har krav på en samlad elevhälsa införts med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med specialpedagogisk kompetens. Denna skärpning av lagstiftningen är mycket välkommen. Kristdemokraterna har också verkat för att alliansregeringen har satsat 650 miljoner under perioden 2012–2015 på elevhälsan. Ett riktat statsbidrag har erbjudits skolhuvudmän som gör insatser för att stärka elevhälsan. Intresset har varit stort bland skolor och kommuner.

Det är dock ett stort problem att det fortfarande är många skolor som endast erbjuder ett minimum av elevvårdande insatser. Det kan till exempel vara så att skolsköterskan endast finns på plats några få timmar per vecka. Det råder också stor brist på kuratorer och psykologer i många kommuner. Mot bakgrund av den ökande psykiska ohälsan hos barn och ungdomar är denna utveckling inte acceptabel. Vi kristdemokrater vill därför införa en elevhälsogaranti som ger rätt att inom ett dygn få kontakt med elevhälsan. Det innebär inte att man måste få någon typ av behandling inom ett dygn, men att man får kontakt med elevhälsan.

Fru talman! Ett område som det finns skäl att ta på allvar handlar om hälsa, men även om välbefinnande och om skolprestationer. Det är vikten av att röra på sig och att öka den fysiska aktiviteten även under skoltid.

Senast nu i dag på morgonen slog forskare larm om att den fysiska aktiviteten bland pojkar i åldern 11–13 år har minskat med en fjärdedel på 13 år. Det visar en ny studie. Studien har gjorts vid Göteborgs universitet och Linnéuniversitetet. Forskarna bakom studien har vid tre mätningar mellan år 2000 och 2013 mätt den dagliga fysiska aktiviteten bland elever i årskurs 2 och 5 på fem skolor i en medelstor svensk stad.

En av forskarna säger: Jag häpnade! Jag trodde inte på siffrorna. Vi fick räkna om och räkna om, och när vi väl såg att så här var fallet fick vi titta på andra observationer som vi gjort!

Han påpekar också att det kan vara de smarta mobilerna som tycks öka pojkars stillasittande. Mot bakgrund av detta vill jag lyfta fram allianspartiernas motion om fler idrottstimmar.

I Bunkeflostrand har forskare under nio år studerat effekterna på 200 barn som har fått mer motion och idrott i skolan. En grupp elever har haft daglig schemalagd fysisk aktivitet under 45 minuter jämfört med kontrollgruppen, som fick ha idrott två gånger per vecka. Slutrapporten visar att 96 procent av eleverna i den grupp som har haft daglig fysisk aktivitet klarade grundskolans mål och uppnådde behörighet till gymnasieskolan. Bland dem som hade idrott två gånger i veckan var motsvarande siffra 89 procent. Det är framför allt pojkarnas resultat som påverkas. Pojkarna med daglig fysisk aktivitet har dessutom signifikant högre betyg i svenska, engelska och i matematik samt i idrott och hälsa än de andra pojkarna.

Den här kunskapen bör tas till vara. Bättre skolresultat ger bättre hälsa. De barn som har föräldrar med god ekonomi klarar sig alltid bra. De som halkar efter kunskapsmässigt, och hälsomässigt, är framför allt och inte sällan de som lever i ekonomiskt och socialt utsatta sammanhang. Inte minst för dem måste denna forskning leda till slutsatser när det gäller utformningen av skolan.

Svenska elever har mindre schemalagd idrott än eleverna i många andra europeiska länder. Enligt timplanen ska grundskolan ha totalt 500 idrottstimmar, i snitt en och en halv timme per vecka. Men skolorna har stora möjligheter att bestämma detta själva. De kan både minska antalet med 20 procent och lägga in fler idrottspass. Detta innebär stora skillnader över landet och mellan och inom kommuner. Därför borde det inte vara upp till varje skola att göra ett val att ha mer idrott, utan det borde i stället läggas in i timplanen. Vi föreslår därför att antalet idrottstimmar utökas från 500 till 600 i grundskolan och att man preciserar hur fördelningen ska se ut mellan årskurserna.

Tyvär har idrott och hälsa också blivit ett teoretiserat ämne. Det behövs därför ett förtydligande i skollagen med avseende på att idrott ska innebära fysisk aktivitet och mindre teori. Mer idrott i skolan bidrar inte bara till att göra våra barn friskare och starkare; mer idrott bidrar också till att barnen presterar bättre i alla ämnen. Att röra på sig ger bättre koncentrationsförmåga, och det stimulerar också inläringen.

Fru talman! En av de viktigaste faktorerna för att eleverna ska klara skolan är lärarna. För att säkra en hög kvalitet på lärarna måste läraryrket göras mer attraktivt så att eleverna får en förbättrad undervisning och därmed kan öka sina förutsättningar att nå de nationella målen och goda resultat.

En mycket viktig åtgärd för att stärka läraryrket, och därmed skolsystemet, är möjligheten för lärarna att göra karriär inom sitt yrke. Det är viktigt att lärare har goda utvecklingsmöjligheter och kan premieras lönemässigt. Alliansregeringen inrättade avlönade karriärtjänster för lärare, och vi hade för avsikt att utöka antalet karriärtjänster. Men detta har tyvärr den nuvarande regeringen valt att lägga på is.

Jag vill i sammanhanget lyfta fram några problem jag ser i och med implementeringen av reformen. Karriärtjänsterna är så viktiga att de inte får slarvas med. Vi behöver skapa ett tydligare regelverk kring dem, vilket vi kristdemokrater också har väckt en motion om i betänkandet.

Det har visat sig att skolhuvudmännen har infört högst varierade system när det gäller kriterier för tillsättning, precisering av arbetsuppgifter och varaktighet i utnämning till karriärlärare. Enhetliga kriterier för vem som får bli förstelärare saknas. Oklarhet på denna punkt orsakar i praktiken missnöje ute på arbetsplatserna. Det saknas enhetlighet vad gäller innehållet i förstelärartjänsterna. Vissa huvudmän lägger på förstelärarna nya arbetsuppgifter utan att minska deras undervisningstid, vilket i praktiken innebär att det extra lönepåslaget blir något slags övertidsersättning för de nya uppgifterna. Andra minskar förstelärarnas undervisningstid till följd av att de har fått nya uppgifter. En tredje grupp huvudmän ger endast ett lönepåslag och titeln förstelärare utan att lärarens arbetsuppgifter förändras. Det saknas också klarhet i hur länge ett förordnande som förstelärare gäller. Kan det dras tillbaka när som helst, vilket görs?

Kristdemokraterna anser att staten behöver ta ett tydligare grepp för att anpassa karriärlärareformen till den mångfald av huvudmän som finns inom skolsystemet. Det är rimligt att huvudmännen fortfarande får ansvar för tillsättning av förstelärare. Men för förstelärare, liksom för lektorer, bör staten utforma kriterierna och processen för tillsättning och precisera och fastställa vilka arbetsuppgifter som ska innefattas i anställningen samt med vilken varaktighet tjänsten inrättas.

Riksdagen bör också fastställa en norm för hur många förstelärare och lektorer som, sett till antalet elever och skolform, bör finnas i en skola. Det bör vara en självklarhet att åtminstone de studieförberedande gymnasieprogrammen har lektorer knutna till sig. Kriterierna för innehållet i förstelärartjänsterna ska naturligtvis utformas så att dessa får minskad undervisningstid för att kunna sköta sina nya uppgifter inom ramen för en heltidstjänst.

Ovanstående förslag, fru talman, är i nuläget de mest angelägna åtgärderna för att karriärtjänstreformen ska bli det lyft för läraryrket som många lärare och skolforskare ser som en nödvändighet för att vända de sjunkande kunskapsresultaten.

(Applåder)

Anf. 98 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Annika Eclund nämnde Bunkefloprojektet, och då kunde jag tyvärr inte låta bli att springa upp till talarstolen. Jag avser inte att dra ut på debatten. Men vi har ett stort gemensamt intresse, många partier här inne, fru talman. Det är utökade idrottstimmar. Som jag förstår det har KD en lite annorlunda linje än de övriga allianspartierna. Man vill utöka; man vill inte ta bort någonting. Man utökar tiden.

Bunkefloprojektet hänger egentligen ihop med benskörhet hos de äldre. Det var så man började arbetet. Tanken är att parallellgrupperna ska jämföras hela vägen till dess de uppnår pensionsålder och hur träningen har fungerat.

De positiva bieffekterna har visat sig, precis som Annika Eclund föredömligt har nämnt här, vara att eleverna blir friskare och får bättre resultat. Allt har blivit positivare.

Den stora skillnaden med Bunkefloprojektet, fru talman, är att de lokala entreprenörerna inkluderas. I det här fallet är det den lokala fotbolls-föreningen, den lokala innebandyföreningen och en lokal dansförening. De har varit tre gånger i skolan. Här måste vi bli mycket bättre på att använda de externa resurser som faktiskt finns utanför skolan.

Jag har två frågor. Min första fråga gäller om KD har några tankar här. Min andra fråga gäller om KD kan tänka sig samtala med den övriga Alliansen och se till att vi kommer fram till ett gemensamt förslag så att vi kan införa fler idrottstimmar utan att ta bort elevens val.

Anf. 99 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Fru talman! Tack för tillfället att få en replik när man kommer in så sent i debatten.

Jag förstod inte riktigt att vi skulle ha ett annat förslag än övriga Alliansen. Jag ledde det kristdemokratiska arbetet runt skolfrågor i två år, och vi fick fram en skolrapport på 43 sidor. En del av rapporten innehåller förslaget om mer idrottstimmar från 500 till 600 timmar.

Precis exakt den skrivningen och det förslaget har anammats av den övriga Alliansen. Den frågan förstod jag inte riktigt. Jag är glad över att förslaget har fått genomslag. Jag talar gärna med mina allianskompisar om andra förslag.

Stefan Jakobsson vet nog att Kristdemokraterna i alla sammanhang lyfter fram det civila samhället. Samhället ska byggas underifrån. Organisationer, föreningar och kyrkor som kan tänkas bidra till samhället ska stöt-
tas. Där är vi helt på samma linje.

Anf. 100 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är lite chockad. Jag fick svar på frågorna. Det är fantastiskt! Jag brukar alltid få ställa dem en gång till. Det var trevligt, fru talman.

Ytterligare en sak nämndes, nämligen teorin. Jag är själv idrottslärare, och jag anser att teorin inom idrotten tyvärr har ökat. Man sitter stilla i idrottshallen i stället för att aktivera sig i idrottshallen. Framför allt är det viktigast för eleverna att ha något tillfälle i veckan att få röra sig.

Vi ser tyvärr en nedåtgående trend i skolorna att skära bort idrotten till fördel för mer teoretiska ämnen. Bunkefloprojektet visar att det snarare ska vara tvärtom. Eleverna kommer med utökad idrott att tillföras kunskaper. De syresätter hjärnan bättre, de har fått rasta av sig och de kan sitta still mycket längre.

Jag har egentligen ingen ytterligare fråga utan jag är nöjd med de svar jag fick.

Anf. 101 ANNIKA ECLUND (KD) replik:

Fru talman! Jag kommenterar gärna detta också. Både Stefan Jakobsson och jag har erfarenhet av att vara lärare. Det finns ett problem med att de ämnen som ska vara praktiska eller estetiska ämnen blir mer och mer teoretiserade. Det gäller hem- och konsumentkunskap samt idrottsämnet. Våra elever sitter och skriver och skriver. Vi måste lyfta fram den delen av utbildningen som är både praktisk och estetisk. Den tillför så mycket även för de andra teoretiska ämnena.

Anf. 102 GUNILLA SVANTORP (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3 och i övrigt till utskottets förslag i betänkande UbU 11.

Vi debatterar i dag det stora betänkandet *Skolväsendet* där många olika områden behandlas. Jag tänkte lyfta upp några viktiga frågor i mitt anförande.

Vi har en skola där det finns stora utmaningar, men vi har också en skola med fantastisk personal som vi behöver vara rädd om. En skolkommision har nu tillsatts. Forskare och skolaktörer ska under generaldirektör Anna Ekströms ledning ta sig an såväl OECD:s Sverigegranskning som övrig befintlig väsentlig forskning. Tillsammans med en politiskt sammansatt referensgrupp ska de försöka enas om framgångsfaktorer för svensk skola. Inte minst viktigt är det att ha en jämlik skola och en skola för alla som vår målbild.

En skola för alla kan symboliseras på olika sätt. Förr sa vi att direktörens och industriarbetarens barn skulle gå i samma klass och ges samma chans till utbildning och bildning. I dag säger vi att en skola för alla är en skola där familjens ekonomi saknar betydelse. Skolan ska kompensera för den studieovana hemmiljön och ge alla elever lika förutsättningar. Allt ramas in av att Sverige ska konkurrera med kunskap och inte med låga löner. Alla har en begåvning, och alla har rätt till utbildning – med övertygelsen att alla kan.

Fru talman! Lika stolt som jag är över den ambitionen och den färdriktningen i svensk skolpolitik, lika medveten är jag om att det inte ser ut så överallt i dagens Sverige. Segregationen är tydlig mellan kommuner, mellan skolor och mellan elever. Det beror på flera olika saker. Boendesegregationen i huvudsak men även friskolesystemet och resurstilldelningen som den har drivit fram ger inte elever lika förutsättningar. Med detta följer att eleverna själva har helt olika förväntningar på sin förmåga beroende på var de bor och vilken skola de går i. Förväntningar och brist på förväntningar påverkar självförtroende och självbild och har i sin tur stor inverkan på den faktiska prestationen.

Den nationella likvärdigheten måste öka. Det innebär för mig, och för oss, inte ett förstatligande. Jag menar att inget talar för att en större organisation kommer att styra bättre mot målen. Men om den nationella likvärdigheten ska öka innebär det förstås att staten ska styra där så krävs. Karriärtjänsterna som fördelas till kommunerna för att höja lärarnas löner är ett exempel på hur staten missade ett gyllene tillfälle att börja bygga ett likvärdigt fortbildningssystem med skolutveckling som grund.

Men om statens styrning ibland behöver öka måste i gengäld mer av ansvaret för att nå målen med stor tillit lämnas till professionerna.

Fru talman! Alltför många obehöriga elever, sjunkande kunskapsresultat och minskad status för läraryrket har uppmärksammats även av OECD med direktör Andreas Schleicher i spetsen. OECD lämnade nyligen på uppmaning en särskild Sverigerapport till regeringen. Jag var där, tillsammans med många andra som sitter i den här salen, och lyssnade på honom. Han inledde sin presentation med att säga att Sverige har gjort honom besviken. Han kände till Sverige som ett land framstående på utbildningsområdet, men i början av 90-talet förlorade Sverige sin själ.

OECD menar i rapporten att den svenska skolan är i stort behov av omfattande förändringar. Lärarnas kompetens måste stärkas, och läraryrket måste få högre status. Dessutom måste elevernas attityder i klassrummet förändras. Andreas Schleicher återkom flera gånger till det svenska systemet med omfattande valfrihet i skolan. Han poängterade att ju större valfrihet som finns, desto starkare måste skolsystemet vara. Många föräldrar väljer i dag skola för sina barn på fel grunder.

OECD anser också att svenska lärare arbetar för mycket ensamma utan återkoppling på sitt arbete. Schleicher sa också att lön är viktigt, men att dela erfarenheter är bland det viktigaste för att lärare ska tycka om sitt jobb. I Sverige jobbar många lärare enskilt på egen hand.

Fru talman! Det finns anledning att också säga något om förslag som väckts under allmänna motionstiden gällande förändringar i timplanen. Det finns en överhängande risk att alla kunskapsbehov i samhället ska lösas med ett eget ämne, ett kursmål eller en utökad timplan. Sällan är vi beredda att ta bort motsvarande timmar eller ämnen. Det är inte alls konstigt utan snarare rätt naturligt då vi ser nyttan med befintlig kunskap, är vetgiriga och vill veta mer. För att göra rimliga avvägningar är det klokt att se timplanen i ett sammanhang. Då tvingas man ta ansvar för helheten, vilket jag menar är avgörande för att skolan ska klara sitt uppdrag.

Ibland är det inte heller säkert att fler lektioner i ämnet leder till ökad måluppfyllelse. Så tror jag faktiskt är fallet när det gäller mer idrott i skolan, åtminstone så länge vi inte är klara över vilken måluppfyllelse vi talar om. Ska eleverna röra sig mer varje dag? Ska goda vanor grundläggas? Ska de lära sig mer om idrotter? Ska kunskapen om god hälsa stärkas?

För att fördjupa sig i detta organiserade utbildningsutskottet i april en välbesökt och uppskattad hearing om idrott och fysisk aktivitet som ett sätt att stärka inläring och hälsa. Något som fastnade hos mig då var Skolinspektionens bild efter dess flygande tillsyn på 172 skolor och dubbelt så många lektioner.

Tillsynen gjordes visserligen 2010 och i ett urval av landets skolor, men det är ändå tydligt att hälsoperspektivet är i princip helt frånvarande. Det är en hög andel bollspel och bollekar, starkt fokus på prestation och tävling i bollekarna och en stor andel frånvarande elever. En varierande men ändå hög andel elever är befriad från idrottsundervisningen. Det finns en stor andel obehöriga idrottslärare och dessutom behov av ämnesinriktad kompetensutveckling.

Mot denna bakgrund blir det självklart allt viktigare att veta vad syftet är med fler lektioner. Hur får man dem som i dag inte deltar att göra det? Är det verkligen idrott vi menar när vi talar om rörelse varje dag? Vill vi ha mer av bollekar? Hur får vi fler behöriga lärare? Saken är sällan enkel

när man sätter sig närmare in i frågan. Mer idrott i skolan är ett bra exempel på komplexiteten.

Fru talman! Det viktigaste för att vi ska lyckas med skolan är lärarna. I regeringsförklaringen angav Stefan Löfven tydligt tre åtgärder: Vi måste höja kunskapsresultaten, vi måste öka jämlikheten och vi måste höja läraryrkets attraktivitet.

Det är precis det vi håller på med just nu. Vi har skapat en nationell samling för läraryrket, där fokus ligger på att stärka läraryrkets attraktivitet genom statliga insatser för att höja lönenivån.

Men det är inte bara en statlig insats som krävs. Det krävs lite på den kommunala sidan också genom kvalitetssatsningar på utbildning, fler lärarledda lektioner i högskolan och kompetensutveckling för lärare.

Vi avsätter som ett första steg 2 miljarder i ett lågstadielyft som vi vill ska minska barngruppernas storlek och ge fler anställda och därmed ge lärarna bättre möjligheter att utöva ett pedagogiskt ledarskap i klassrummet.

Jag som många andra ”skuggar” ofta lärare. Jag möter fantastiskt engagerade lärare, kompetenta och duktiga. De måste få tid till sitt arbete, tid att se alla barn och tid att sätta in tidigt stöd vid behov. Det behövs fler vuxna i skolan.

(Applåder)

Anf. 103 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Fru talman! Först jag vill säga att jag är glad över Socialdemokraternas och Gunilla Svantorps klara förtydligande om ett fortsatt kommunalt huvudmannaskap. Det är viktigt att det slås fast.

Jag har ett par andra frågor som jag skulle vilja få belysta.

I början av sitt anförande nämnde Gunilla Svantorp friskolornas framgångar eller framfart – jag är lite osäker på ordet – och resursfördelningen så som vi har utformat den som problem när det gäller vilka förväntningar elever har på sin egen skolgång. Är det detta som Gunilla Svantorp och Socialdemokraterna ser som roten till att de inte har höga förväntningar? Jag skulle vilja höra ett lite mer utförligt resonemang om det.

Gunilla Svantorp lyfte fram fysisk aktivitet och rörlighet som en oerhört komplex fråga. Samtidigt är det kanske en av de lättaste frågorna, då det finns ett antal forskningsförsök som faktiskt har visat på att fysisk aktivitet ger möjlighet till ökat lärande. Varför då vänta med viktiga reformer som de barn och elever som är unga i dag skulle behöva ha tillgång till ganska snart?

Skolkommissioner och utredningar och att man ska bestämma sig för vilket syfte ämnet idrott ska ha i all ära – många frågor behöver man givetvis ställa, men jag blir ändå förvånad över att man ska vänta med just den här frågan. Vi ser ju till exempel det som Annika Eclund lyfte fram i sitt anförande om pojkars rörlighet, och vi ser resultatutvecklingen. Här skulle jag önska att man inte sa så tydligt och kategoriskt nej. Jag förstår detta med timplanen, men man måste också kunna visa vad man vill och inte bara ställa frågorna.

Anf. 104 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi visar ganska väl vad vi faktiskt vill. Jag läste upp vad Stefan Löfven sa i regeringsförklaringen: Vi vill höja kunskapsresultaten, vi vill öka jämlikheten och vi vill höja läraryrkets attraktivitet. Det är en ganska god viljeinriktning. Dessutom lägger vi ganska mycket pengar på att göra detta.

Men för att svara på dina frågor, Ulrika Carlsson: Jag tror att du blandade ihop vad jag sa om friskolor och vad jag sa om förväntningar. Oavsett om det handlar om friskolor eller kommunala skolor ser vi att man har för låga förväntningar på vissa barn. Det leder också till att barnen inte lyckas. Oavsett vilken skola de går i måste man faktiskt tro att alla barn kan lyckas. Det gör de om man också sätter av pengar till tidigt stöd. Då kommer barnen att lyckas.

Det är klart att man kan sätta en stämpel på oss, så som Ulrika Carlsson gör, att vi är emot friskolor. Det är vi inte alls. Men när man ser att friskolor går i konkurs och från den ena dagen till den andra ställer barn på gatan utan skolgång, då måste man såklart ifrågasätta det som Ulrika tog upp i sitt anförande: de tre L:en som Anna Ekström anger, alltså lärare, likvärdighet och långsiktighet. Är det långsiktigt att ha ett system som gör att elever stängs ute från den ena dagen till den andra? Det tycker inte vi. Det är klart att vi måste titta på kvaliteten. Är det god kvalitet i alla våra skolor? Vi ska inte ha dåliga skolor. Vi ska ha bra skolor.

Anf. 105 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Tack för förtydligandet och svaret, Gunilla Svantorp! Jag är lite förvånad över att det är så likt det som alliansregeringen sa under sina åtta år om att öka jämlikheten och göra satsningar på tidigt stöd, som lyftes fram som ett sätt att höja förväntningarna. Det är precis det vi har jobbat med, kopplat till att få fler speciallärare och fler möjligheter att höja kunskapsnivån och läraryrkets attraktivitet. Det bidrar väl till att det är ganska likt det som tidigare har varit.

Jag skulle vilja ställa ytterligare en fråga. Gunilla Svantorp sa att man ska minska barngruppernas storlek. OECD lyfte upp behovet av att satsa på lärares kompetens och hur mycket viktigare det är än att minska barngruppernas storlek. Nu pratar vi om grundskolan – förskolan finns ju inte med i detta. Därför förvånar det mig lite att man så tydligt biter sig fast i att man ska minska barngruppernas storlek. Det finns ju ganska många skolor som redan i dag har relativt små barngrupper utan att det höjer kvaliteten. På vilket sätt kan man arbeta för att höja kvaliteten där?

Det bekymrar mig om jag uttryckte mig som om Socialdemokraterna är mot friskolor. Det var inte riktigt så jag menade. Jag tycker att det kommunala vetot är ett tydligt sätt att visa att man inte ser friskolornas möjligheter. Men om vi ska dra fram de frågorna finns det exempel på att även kommuner stänger skolor med ganska kort varsel och säger till eleverna att de är hänvisade till en helt annan skola. Över huvud taget, oavsett kommunalt huvudmannaskap eller friskolor, är det oerhört viktigt att eleverna vet vad fortsättningen kommer att bli.

Jag skulle vilja veta lite mer om varför man så tydligt prioriterar att minska barngruppernas storlek i stället för att satsa på lärarna.

Anf. 106 GUNILLA SVANTORP (S) replik:
Herr talman! Nu höll jag på att kalla talmannen för fru.

(TALMANNEN: Det hade gått, det också.)

Ulrika sa att vi satsar på att minska barngruppernas storlek i stället för att satsa på lärarna. Då har inte Ulrika läst någonting av vad vi föreslår.

Vi säger att vi ska satsa på lärarna. Jag har nog sagt det tre gånger nu, men jag kan säga det igen: Det var det som Stefan Löfven sa i regeringsförklaringen – att vi ska höja läraryrkets attraktivitet.

Vi avsätter också ett visst antal miljarder för att göra detta. Vi pratar hela tiden om lärarna, hur viktigt det är att det satsas på lärarna och att lärarna känner att vi tror på dem och att de gör ett gott arbete. Det är det vi har sett när vi reser runt i världen. I de länder där man verkligen tror att lärarna gör ett gott arbete lyckas man. Där höjer man skolresultaten. Vi vill också dit. Vi tror på lärarna. Det är klart att vi då avsätter pengar. Men det har inte ni gjort under er tid. Ni har i stället satsat på skattesänkningar.

I budgeten 2014 lade Socialdemokraterna 4,2 miljarder i sitt förslag till utökad utbildningsbudget. Det var sex gånger mer än vad ni lade på den tiden. Det är klart att vi satsar på lärarna.

Ja, vi pratar om att minska barngruppernas storlek. Det är faktiskt det som man möter när man kommer ut i skolan. Jag vet att Ulrika Carlsson är mycket ute i skolorna, precis som vi är. Det man då möter är att lärarna och skolan alldeles på egen hand försöker göra det de kan för att ha små grupper. Men det här ska inte vi bestämma. Därför pratar vi om tidigt stöd. Men tidigt stöd kan ju leda till att man får mindre barngrupper och alltså får större möjligheter att se alla barnen och att sätta in stöd när det behövs.

Nu glömde jag resten.

Anf. 107 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! Jag har egentligen bara en kort och enkel fråga: Hur anser Gunilla Svantorp att regeringen ska hantera de båda tillkännagivanden som riksdagen snart fattar beslut om?

Anf. 108 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Ja, de ska väl hanteras på samma sätt som regeringen under de gångna åtta åren har hanterat de tillkännagivanden som de fått under den tiden. De ska alltså in i den ordinarie processen. Sedan har vi inte röstat än.

Anf. 109 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Herr talman! Om en liten stund, när vi voterar, kan det var så att riksdagen bestämmer att regeringen ska vidta åtgärder för att skolor ska kunna ge elever på gymnasiet och högstadiet ett skriftligt ordningsomdöme och att regeringen ska återkomma med förslag till riksdagen om en tioårig grundskola.

Det är två ganska tydliga saker som man antingen gör eller inte gör. Jag skulle återigen vilja ställa frågan till Gunilla Svantorp: Anser Gunilla Svantorp att regeringen ska göra de två tydliga saker som riksdagen om en liten stund eventuellt fattar beslut om?

Anf. 110 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Det är klart att jag har respekt för demokratin och respekt för att riksdagen beslutar – jag är ju riksdagsledamot. Det är klart att om riksdagen beslutar en sak måste frågan nog utredas och sedan återkomma hit för beslut.

Anf. 111 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Jag vill först instämma i Gunilla Svantorps anförande och be om ursäkt för om jag kommer att prata lite fort, men ni som är här förstår varför.

Vi har i svensk grundskola fantastiska lärare och drivande skolledare, elever som gör enastående prestationer och kockar, kuratorer och personliga assistenter som hjälper till att rusta alla barn och elever. Jag har mött dem i Jönköping, Eskilstuna, Motala, Kalmar, Bredäng, Nybro och Malmö. De finns överallt. Det är vuxna som i sina professioner bistår eleverna i sitt lärande. Och överallt finns det elever som kämpar med sina basfärdigheter, estetiska ämnen, nationella prov, muntliga framträdanden, historiekunskaper och specialarbeten.

Jag säger detta för att jag vill understryka att de som verkar i svensk skola har mycket att vara stolta över även om de står inför stora utmaningar. Stora är också omvärldens förväntningar på att kunskapsresultaten ska vända. Men det är inte bara lärares och elevers uppdrag. Det är ett gemensamt åtagande. Föräldrar, grannar, släkt, vänner, rektorer och kommunpolitiker – alla – måste fundera på hur man talar om skolan.

För oss som är politiker på riksnivå är det helt avgörande att vi nu tar vårt ansvar, gör vår del och inte lägger oss i fel frågor. Den kommande tiden ska vi visa att vi förmår fokusera och avlasta skolan onödig administration och ge läraren mer tid att vara just lärare.

Trots bitvis lite hårt tonläge i den här debatten tror jag att vi har möjligheter att vara konstruktiva i skolpolitiken framöver. Vi måste helt enkelt vara det.

En av punkterna i betänkandet och även en reservation har rubriken ”Tioårig grundskola”. Låt mig säga att efter uppemot fem år i förskolan väntar tio års lärande i skolans miljö utifrån grundskolans läroplan. Men sexåringens allra första år har konstruerats som ett möte mellan förskolans och skolans pedagogik och struktur. Det är en brygga in i skolans värld med fokus på små barns lärande som vi har valt att kalla förskoleklass. Att skolas in är viktigt. Även om ett fåtal i dag inte deltar vill vi understryka vikten av att alla gör det genom att göra verksamheten obligatorisk så att man i förskoleklassen kan lägga in moment som man därmed vet når alla barn, så att eventuella stöd eller extrautmaningar som barnen behöver ges redan i förskolan, om inte ännu tidigare.

Det är en unik kompetens att kunna läsa små barns utveckling och behov. Det är en kompetens som bland annat förskollärarna besitter. Därför är det en god idé, herr talman, att invänta Ann-Marie Beglers utredning som kommer i höst. Hon har bland annat fått uppdraget att se hur förskolan ska bli obligatorisk – notera att jag inte säger ”om” utan ”hur” den ska bli obligatorisk – med förskolepedagogiken som fortsatt grund och med ökad likvärdighet.

Sverigedemokraterna vill ha skriftliga ordningsomdömen från första klass. Man vill ha jourkolor för stökiga elever och betyg i årskurs 4, om

inte tidigare än så. Man vill skilja flickor och pojkar åt i idrottsundervisningen. Man vill avveckla stödet till genuspedagogik – förhindra inte att barnen styrs av samhällets normer!

Det är inte självklart att politiker lyssnar på professionen. Det är heller inte givet att vi ska lämna en auktoritär skola bakom oss. Jag tycker att de här förslagen förtjänar att belysas. De är tagna direkt ur Sverigedemokraternas reservationer. Jag är övertygad om att stödet är svagt hos både lärare och elever. När det gäller genuspedagogik kallar Sverigedemokraterna det för mycket svagt förankrade politiska teorier som försöker experimentera med eller ändra på våra barns beteendemönster och könsidentitet.

Antingen är det dålig ironi eller så negligerar ni hela den pågående jämställdhetsdebatten. Har ni missat hur män och kvinnor, redan pojkar och flickor, berövas möjligheter att jobba med det de vill, utöva det fritidsintresse de vill och vara den de vill på grund av starka normer i samhället?

Det är en självklar uppgift, herr talman, att rusta alla barn med kunskaper och färdigheter men också med självförtroende och tron att allt är möjligt. Killar kan bli ingenjörer, elektriker, forskollärare eller undersköterskor, och tjejer kan studera och göra karriär, bli brandmän eller lastbilschaufförer om de vill, inte för att samhällets starka normer tvingar dem eller hindrar dem.

En skola som stärker individen och självbilden rustar för livet. Det är en skola för alla, som elever vill gå i och som lärare vill arbeta på. Dit ska vi.

Anf. 112 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Jag tänker i likhet med Lena Hallengren att det finns en rad olika frågor som vi, precis som med betygsöverenskommelsen, bör kunna resonera vidare om och hitta en långsiktig lösning för, för elevernas bästa och för den svenska skolans bästa. Men jag måste ändå ställa frågan varför en rad olika delar som vi inte verkar vara helt oense om har plockats bort i regeringens budget.

Vi har fått tydliga indikationer på att vi i ett internationellt perspektiv ligger lågt till exempel när det gäller undervisningstid i matematik. Där gjorde alliansregeringen en satsning 2013 på de mindre barnen. I den budget som det fattades beslut om i december fanns det också en finansierad satsning från höstterminen 2016 på matte i årskurs 7–9. Detta plockade regeringen bort.

Mattelyftet var en av de bästa kompetensutvecklingsåtgärder som vi har gjort. Det säger Skolverket tydligt. Läslyftet var en vällovlig satsning. Detta plockas bort. Vi anser att karriärtjänster är en viktig del i att ge våra svenska lärare möjligheter till karriär. Allianspartierna satsade på 5 000 extra förstelärare, framför allt förstelärare i utanförskapsområden, samt på premier för de lärare som vi anser att vi behöver satsa extra mycket på och som det råder brist på. Det gäller bland annat matte och naturvetenskap.

Jag försökte få kollegan Jabar Amin att svara på denna fråga. Nu riktar jag den till Lena Hallengren: Varför tar man bort dessa viktiga satsningar?

Anf. 113 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Vi kan ta en liten minibudgetdebatt – det blir alltid så när utskottet ska debattera – även om detta inte riktigt är frågor i det här betänkandet.

Jag vill börja med att säga att vi inte är avvisande när det gäller mer matematik. Jag själv kanske inte hann säga det, men jag vet att Gunilla Svantorp sa det i sitt anförande. Vi vill se timplanen i sin helhet. Det handlar ju om att få ihop detta. Men i grund och botten har regeringen ingen annan uppfattning än att det behövs mer matematik i skolan.

När det gäller karriärtjänsterna tackar jag för möjligheten att få utveckla den frågan lite grann, för jag tycker att det är en väldigt märklig bild som sprids.

Det finns 17 000 karriärtjänster. Nu tror jag faktiskt att jag har hört samtliga företrädare för de fyra borgerliga allianspartierna säga att vi kanske borde göra på ett annat sätt. Vi kanske skulle försöka få dem att vara mer samstämmiga och leda mot skolutveckling. Det kanske inte är så att varje kommun ska ha sitt eget sätt att arbeta med detta.

Jag är övertygad om att karriärtjänster kommer att vara en del av den nationella samlingen där det ju finns 3 miljarder som parterna nu diskuterar användningen för. Jag är inte med där, så jag har ingen insyn och kan inte säga att jag vet, men det skulle förvåna mig mycket om det inte fanns den typen av inslag, och då är 3 miljarder en stor satsning.

Jag skulle i min tur vilja fråga Camilla Waltersson Grönvall om hon kan tala om hur mycket pengar som låg i Alliansens budget för just de här 5 000 karriärtjänsterna eftersom det är en stor kostnad förknippad med dem.

Jag ska ta en pengafråga till. 600 miljoner till skolsamverkan i utanförskapsområden kan leda till olika insatser beroende på vad skolorna anser vara det mest väsentliga. Det kan handla om fortbildning för lärarna, förstelärare eller någonting annat, men det ska göras skolprogram för utanförskapsområden, där inte lösningen är given.

Anf. 114 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik:

Herr talman! Det har gått ganska lång tid, betydligt mer än de där 100 dagarna som utbildningsministern sa sig behöva för att komma till rätta med skolans problem. Vi kan ändå konstatera att regeringens verktygslåda när det gäller skolan är ganska tom.

Vi välkomnar de 3 miljarderna till lönesatsning. Jag tror att det är viktigt att vi satsar på lönerna. Men jag tror också att det är viktigt att vi belyser det faktum att vi faktiskt vände den negativa löneutvecklingen för svenska lärare redan 2011. Enligt Lärarförbundets egna beräkningar har de svenska lärarna sedan 2011 haft en löneökning på 1–2 procent mer än ett genomsnitt av övriga lönegrupper, och man har räknat ut att det har inneburit en löneökning på mellan 1 300 och 1 400 kronor i månaden.

Vi har alltså gjort en ganska rejäl satsning. De lyft man har gjort för de svenska lärarna har resulterat i att vi har en löneökning för de svenska lärarna som ligger betydligt över övriga lönegrupper, och det tycker jag är viktigt att markera.

Jag vill också ställa samma fråga som min kollega Christer Nylander ställde till Gunilla Svantorp nyss: Hur tänker Lena Hallengren att regeringen ska hantera de tillkännagivanden som riksdagen högst troligen tänker rösta om om en timme? En viktig del i detta är den tioåriga grundskolan och de tydliga signaler som riksdagen nu ger regeringen.

Anf. 115 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att jag tycker att det är lite småtramsigt att prata om 100 dagar i ett läge där regeringens budget inte ens var den som vann i riksdagen. Det är klart att det då är lite svårare att driva både skolutveckling och genomföra de insatser man hade planerat.

Att det sedan finns idéer och tankar tror jag faktiskt i ärlighetens namn inte att Camilla Waltersson Grönvall har några tvivel om. Hon missar att tala om att 26 miljoner kronor är budgeterat för karriärtjänster. Den verkliga kostnaden är 500 miljoner kronor, så det återstår väl att visa det i kommande budgetar.

Kommunerna har bidragit till att höja lönerna, det är alldeles riktigt. De har det ganska knapert däremot. De har det inte så lätt att hantera både de välfärdsutmaningar som finns och samtidigt höja löner. Därför skulle jag säga att det är välkommet att regeringen nu har de här 3 miljarderna som ska bidra till att också höja lönerna.

Hur hanterar man tillkännagivanden? Det skulle vi kunna ha en lång diskussion om. Det är väl ganska allmänt och inte specifikt för just den här debatten. Däremot tycker jag att det finns en konstig bild av att ett tillkännagivande är något annat än ett tillkännagivande. Regeringen har nu klart för sig vilken majoritet som finns i riksdagen för vilket beslut. Nu ska regeringen arbeta vidare med detta.

Jag hade bara ett anförande på fyra minuter och valde ändå att fokusera på just tioårig grundskola för att kunna ge en del av de svar som jag märker att Alliansens partier efterlyser. Då vore det ju önskvärt om ni lyssnade på vad vi sa.

Vi säger att vi vill ha en tioårig grundskola men att det ska vara möjligt att ha förskollärare det första året. Hade Camilla Waltersson Grönvall haft möjligheten till en replik skulle hon ha fått utveckla varför förskollärarna inte kan få arbeta kvar i förskoleklass. Det är ju den enda stötestenen som återstår, och jag är även där hoppfull om att vi kan finna varandra.

Anf. 116 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag tänkte att jag skulle ge Lena Hallengren lite mer tid så att hon inte behöver tala så fort och så att hon kan utveckla en del saker när det gäller dessa frågor.

Jag skulle vilja fortsätta där det tidigare replikskiftet slutade, nämligen om förskoleklassen och att den ska bli obligatorisk. Jag tyckte att Lena Hallengren mot slutet av replikskiftet ändå lyfte in behovet av en tioårig grundskola. Som det ser ut i dag har förskoleklassen många gånger blivit en sluss in i skolan. Visst är det viktigt att det sker en övergång och att de så kallade olika pedagogikerna får möta varandra på ett bra sätt. Samtidigt vet vi att ett tidigt lärande är viktigt liksom att tidigt få stöd om man behöver det. Det är också viktigt att tidigt möta lärare som på olika sätt lyfter in både språkutveckling, matematikutveckling och andra delar.

Det vi pratar om från Alliansens sida handlar om att den nya årskurs 1 blir från sex års ålder. I vår skrivning står det också om vikten av att förskolepedagogiken kommer in i grundskolan på ett bra sätt. Men man kanske inte behöver ha ett helt år på sig, utan man kan ganska fort få möjligheten.

I anförandet tidigare lät det som att först har man fem år i förskolan och sedan har man tio år i grundskolan, och det är väl bra om man får vänta så länge som möjligt innan man måste börja i grundskolan. Jag hoppas att det inte var det Lena Hallengren sa, utan att man just ser möjligheten till att påbörja lärandeutvecklingen och också få det stöd man behöver, inte minst när det gäller den språkliga utvecklingen som vi vet att för få elever får i dag.

Anf. 117 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Vi har väl alla lite att jobba med när det gäller att försöka förstå varandra snarare än att missförstå varandra.

Det är naturligtvis så att man har ett lärande under fem år i förskolan. Men vi kan väl alla vara överens om att man oftast då är i vissa lokaler med viss personal, viss struktur och en egen läroplan, och därefter börjar man i stället i skolans lokaler.

I dag är första året någonting som vi kallar förskoleklass. Vi har i utskottets regi fått en föredragning från Skolverket som har gjort en kartläggning. De avråder inte alls utskottet från att fortsätta ha någonting som heter förskoleklass, men de visade på en hel del förbättringsområden där vi behöver jobba med likvärdigheten.

Jag vill nog påstå att vi inte har jobbat särskilt mycket med att försöka utveckla förskoleklassen, och jag tror att det är dags att vi gör det. Alternativet är inte bara att säga att årskurs 1 blir ett år tidigare och så utbilda bort alla förskollärare till grundlärare. Om jag får anlägga ytterligare en aspekt på det så är det ett faktum att vi har ganska svårt med lärarekryteringen framöver. Att då utbilda bort förskollärare så att de inte ska vara behöriga att arbeta i förskoleklass längre är något som vi kraftigt motsätter oss.

Däremot är det naturligtvis så att en förskollärare kan bedöma barns utveckling och deras behov av lärande utifrån sina förutsättningar. Nu är snart läsa-skriva-räkna-garantin på plats som vi gemensamt har arbetat för, och med den måste naturligtvis både förskollärarna i förskoleklass och grundlärarna i årskurs 1 arbeta ur olika aspekter. Det är ju inte så att det arbetet ska börja i årskurs 1. Det tror jag, om jag inte minns fel, att utbildningsministern också har beskrivit för oss alla i utskottet.

Jag tror inte att min son i förskoleklass är den enda som har jobbat med just matematik, att knäcka läskoden, hålla på med fem- och tioskutt och väldigt mycket annat. Det är ett lärande som sker även i förskoleklass, men den där skola-in-perioden och ett långsamt övergående till det som är lite mer traditionell skola tror jag faktiskt är någonting som är ganska klokt, och jag tycker inte att någon har avrått oss från detta.

Anf. 118 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet föreslog redan från början när förskoleklassen infördes 1998 att den skulle bli obligatorisk, och det var väl klokt redan då. Vi har också föreslagit det som vi kallar för flexibel skolstart. Det har utretts, och man har tittat på både fördelar och nackdelar. Jag tror att det är det som vi egentligen på lite olika sätt är ute efter: att man faktiskt ska få möjligheten att bli utmanad och mötas som individ och inte, som det tyvärr ändå har blivit på en del ställen, hamna i lite mer av en stängd sluss.

Jag tycker att det är lite olyckligt att säga att man vill utbilda bort. Min erfarenhet är att när fritidspedagoger och förskollärare utbildar sig till

grundlärare och då har en dubbel kompetens så är det viktigt för skolan att ha de dubbla kompetenserna, inte alltid hos två olika individer. Det är ett sätt att få möjlighet att bygga på sin kompetens och också göra karriär, vilket är viktigt för skolan.

Jag är också nyfiken på hur man kan bygga in frågan om flexibel skolstart, även om det inte precis fanns med i betänkandet. Men kan Lena Hallengren lyfta upp den frågan lite grann, kopplat till att skapa en organisatorisk förutsättning för att kunna arbeta även på det sättet?

Anf. 119 LENA HALLENGREN (S) replik:

Herr talman! Skolan fungerar olika på olika ställen i landet utifrån hur många elever den har, var den ligger, vilka kompetenser lärarna har och så vidare. På samma sätt är det såklart med den sluss eller bro in – beskriv det hur ni vill – som förskoleklassen förväntas vara. Ambitionen är såklart att det ska vara flexibelt.

Jag minns verkligen debatten om flexibel skolstart. Även om jag inte själv hade barn i förskolan i början av 2000-talet var jag förskoleminister i fyra år, och jag märkte att den debatten på något sätt ebbade ut lite i och med att förskoleklassen fyllde mycket av de behov som föräldrar kände. Det handlade om funderingar som till exempel: ”Ska mitt barn börja nu? Ska barnet gå kvar? Ska barnet börja som fem-, sex- eller sjuåring?” Nu behöver man inte stå inför ett sådant, som man upplever det som förälder, ganska dramatiskt val om barnet ska gå kvar ett år till eller inte. I princip alla sexåringar börjar förskoleklass.

Men det gäller att få en flexibilitet. Man får ändå säga att förskoleklassen är en ganska ny skolform. Hur hittar vi sätt för att underlätta samarbetet mellan professioner? Jag har inget alls emot dubbla kompetenser. Men jag är också realist och funderar över hur mycket utbildning det är rimligt att förvänta sig att en lärare som arbetar med de tidiga årskurserna ska ha. De kommer nästan att bli de mest välutbildade lärarna vi har i skolsystemet. Och jag är inte säker på att vi avlönar dem därefter.

Dessutom är risken stor för att man framöver, när de som i dag är förskollärare har kompletterat sin utbildning, kommer att få rekrytera grundskollärare till förskoleklasserna eftersom de inte har de dubbla kompetenserna. Jag blir mest bekymrad över att förskolans pedagogik långsamt försvinner när man blir en del av en stor skola. Jag vill på olika sätt värna förskolepedagogiken, men i en god dialog.

Vi bör ta vara på Skolverkets kartläggning över vad vi kan göra och vad vi behöver göra för att få en mer jämlik förskoleklass. På samma sätt som det spelar roll vilken förskola man går på i fem år, spelar det roll vilken förskoleklass man hamnar i och vilken skola man sedan går på. Allt detta måste vi arbeta för.

Anf. 120 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Året var 2013. Xi Jinping blev president i Kina. Candy Crush, världens mest spelade mobilspel, lanserades. Katolikerna fick en ny påve. Kroatien gick med i EU. Och PISA-rapporten slog ned som en bomb i det politiska Sverige. Helt plötsligt var två uppsättningar av fyra bokstäver, PISA och OECD, något som varenda svensk hade en relation till, oavsett om man var skolpolitiker eller inte.

Häromveckan presenterade OECD en ny, fördjupad studie av Sverige som en uppföljning av detta. Den fördjupade studien beställdes efter att vi 2013 fick de resultat som pekade på att Sverige hade tappat i 30 år. Den nya rapporten pekar ut en rad områden där Sverige kan bli bättre och en rad områden där vi har blivit bättre. Men den pekar också ut några områden där man fortfarande tycker att Sverige är bra.

Man betonar framför allt det stora, starka och gemensamma politiska stödet för en likvärdig skola för alla, utan krav på egenfinansiering. Man betonar att det finns en långsiktighet i det politiska systemet och att det finns ett stort intresse för att skapa en skola där varje elev ska komma till sin rätt, få det stöd som behövs och få tryggheten och kunskapen i en jämlik skola. Det lyfts fram som något otroligt positivt. Det tycker jag är värt att komma ihåg när vi debatterar de här sakerna.

När vi nu debatterar skolväsendet och går igenom samtliga motioner som ska hanteras är det, även om vi delar ett stort intresse för en gemensam skola, samtidigt uppenbart att regeringsunderlaget har lägre ambitioner. Detta är lite ryckt ur sitt sammanhang men likväl; när det diskuterades andra saker sa en företrädare för regeringsunderlaget att det räcker gott och väl som det är i dag. Det tycker jag är ganska talande.

Man är emot utvecklad hbtq-kompetens, emot utveckling av elevhälsan, emot utökade elevhälsosamtal, emot utökad undervisningstid i idrott, emot utökad matematikundervisning, emot fler förstelärare i utsatta områden och emot en tioårig grundskola. Och man är för att försvaga det fria skolvalet och i stället införa ett kommunalt veto.

Man är emot. Man är tveksam. Man skjuter på framtiden eller paketerar om, vilket blir uppenbart när företrädare för regeringspartiet står i talarstolen och talar om Lågstadielyftet. Det var en satsning från alliansregeringen som sedan har paketerats om till ett lågstadielöfte.

Den tioåriga grundskolan är kanske det absolut tydligaste exemplet på att man väljer att skjuta på framtiden i stället för att ta tag i de utmaningar som man ser.

Detsamma, och det kanske viktigaste inslaget i debatten, gäller dock synen på makten över skolan, på vem skolan finns till för och på vem som vet bäst vad som fungerar bra i den svenska skolan. När vi diskuterar det fria skolvalet, när vi diskuterar kommunalt veto, uppstår en fundamental skillnad mellan Alliansen och regeringsunderlaget. Regeringen sätter tydligt ned foten och menar att politiker minsann vet bättre än elever och föräldrar själva gör. Trots att bland annat Lärarförbundet har konstaterat att kommunalt veto skulle leda till ökad segregation, och trots att flera andra har konstaterat samma sak kör man på ändå. Man ignorerar det som OECD säger. Man drar undan de satsningar som spelar roll och väljer i stället att fokusera på det som känns bra i magen.

Det talades tidigare om vikten av höga förväntningar. Ja, det behöver svensk skola. Och det behövs hela vägen från Sveriges riksdag genom alla lärare. Men en viktig fråga att kunna besvara, för att kunna höja förväntningarna och kunna diskutera tillsammans är – jag citerar August Palm – ”Vad vilja Socialdemokraterna?”

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 14.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.26 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU12 Statens stöd till dagspressen

Punkt 2 (Utredning om avskaffande av presstödet)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

276 för utskottet

40 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD

För res. 1: 40 SD

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU24 Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Hinder för och återkallelse av nationella identitetskort)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

275 för utskottet

41 för res. 1

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 23 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD

För res. 1: 40 SD, 1 MP

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Stefan Nilsson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Biometriska uppgifter i nationella identitetskort)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

276 för utskottet

40 för res. 2

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD

För res. 2: 40 SD

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

FöU9 Genomförande av offshoredirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU26 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om automatiskt utbyte av upplysningar om förhandsbesked

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU15 Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU16 En ny läkemedelslag

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (24-timmarsregeln)

1. utskottet

2. res. (V)

Votering:

296 för utskottet

20 för res.

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 39 SD, 24 MP, 19 C, 16 FP, 14 KD

För res.: 1 SD, 19 V

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

UU15 FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Punkt 3 (Utredning om ökat stöd till demokratiaktivister m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (M, C, FP, KD)

Votering:

187 för utskottet

128 för res. 3

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2014/15:100
20 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 40 SD, 24 MP, 19 V
För res. 3: 79 M, 19 C, 16 FP, 14 KD
Frånvarande: 9 S, 5 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 5 (Kvinnors rättigheter)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)
3. res. 6 (FP)
Förberedande votering:
41 för res. 5
16 för res. 6
259 avstod
33 frånvarande
Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:
260 för utskottet
40 för res. 5
16 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 14 KD
För res. 5: 40 SD
Avstod: 16 FP
Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 7 (Religiösa minoriteter)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)
Votering:
275 för utskottet
40 för res. 8
34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD
För res. 8: 40 SD
Frånvarande: 10 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU11 Skolväsendet

Punkt 2 (Trygghet och studiero)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

276 för utskottet

40 för res. 2

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD

För res. 2: 40 SD

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 3 (Skriftligt ordningsomdöme)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

3. res. 4 (SD)

Förberedande votering:

146 för res. 3

41 för res. 4

129 avstod

33 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Stefan Nilsson (MP) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

169 för utskottet

147 för res. 3

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 M, 40 SD, 19 C, 16 FP, 14 KD

För res. 3: 104 S, 24 MP, 19 V

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 5 (Betyg)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

257 för utskottet

40 för res. 6

19 avstod

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2014/15:100
20 maj

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 16 FP, 14 KD
För res. 6: 40 SD
Avstod: 19 V
Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 9 (Huvudmannaskap)

1. utskottet
2. res. 10 (SD)
3. res. 12 (V)
4. res. 13 (FP)

Förberedande votering 1:

19 för res. 12
16 för res. 13
281 avstod
33 frånvarande
Kammaren biträdde res. 12.

Förberedande votering 2:

40 för res. 10
19 för res. 12
257 avstod
33 frånvarande
Kammaren biträdde res. 10.

Huvudvotering:

222 för utskottet
40 för res. 10
54 avstod
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 14 KD
För res. 10: 40 SD
Avstod: 19 C, 19 V, 16 FP
Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 10 (Fristående skolor)

1. utskottet
2. res. 14 (FP, M, C, KD)

Votering:

183 för utskottet
127 för res. 14
4 avstod
35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 36 SD, 24 MP, 19 V
För res. 14: 80 M, 19 C, 14 FP, 14 KD
Avstod: 2 SD, 2 FP
Frånvarande: 9 S, 4 M, 11 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 11 (Mottagande av elever)

1. utskottet

2. res. 19 (V)

Votering:

237 för utskottet

19 för res. 19

59 avstod

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 16 FP, 13 KD

För res. 19: 19 V

Avstod: 40 SD, 19 C

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 3 KD

Penilla Gunther (KD) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 12 (Val av skola)

1. utskottet

2. res. 20 (FP, M, C, KD)

Votering:

187 för utskottet

129 för res. 20

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 40 SD, 24 MP, 19 V

För res. 20: 80 M, 19 C, 16 FP, 14 KD

Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 20 (Elevhälsogaranti)

1. utskottet

2. res. 28 (KD)

Votering:

301 för utskottet

14 för res. 28

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 79 M, 40 SD, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP

För res. 28: 14 KD

Frånvarande: 9 S, 5 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 23 (Antal undervisningstimmar i idrott)

1. utskottet

2. res. 31 (FP, M, C, KD)

Votering:

187 för utskottet

129 för res. 31

33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2014/15:100
20 maj

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 40 SD, 24 MP, 19 V
För res. 31: 80 M, 19 C, 16 FP, 14 KD
Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Punkt 34 (Skolmat)

1. utskottet
2. res. 41 (SD)

Votering:

276 för utskottet
40 för res. 41
33 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 80 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 16 FP, 14 KD
För res. 41: 40 SD
Frånvarande: 9 S, 4 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 3 FP, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2014/15:111 Riksrevisionens rapport om utbildningsstödet till varslade vid Volvo Cars

§ 16 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 maj

2014/15:599 Bensin- och dieselprisets nivå

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:600 Utredningen om Bromma flygplats

av *Anders Åkesson* (C)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2014/15:601 Nedläggning av skattekontor

av *Per Åsling* (C)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:602 Effekter av regeringens näringspolitik

av *Fredrik Schulte* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:603 EU-skatt på finansiella transaktioner

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2014/15:604 Åtgärder för att hindra att utsatta människor utnyttjas i organiserat tiggeri

av *Tomas Tobé* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2014/15:605 Den småskaliga vattenkraften

av *Annika Qarlsson* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2014/15:606 Regeringens näringspolitik

av *Fredrik Schulte* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:607 Externa aktörer i integrationsarbetet

av *Fredrik Schulte* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:608 Skatteutjämningen

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2014/15:100

20 maj

§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 20 maj

2014/15:511 Sociala innovationer

av *Hans Rothenberg* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:517 Småföretagares villkor vid facklig konflikt

av *Markus Wiechel* (SD)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2014/15:522 Handelsavtal mellan EU och Taiwan

av *Boriana Åberg* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2014/15:521 Det så kallade Hässleholmsförsöket

av *Maj Karlsson* (V)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2014/15:518 Åtgärder för att förhindra beslut om nedläggning av reaktorer vid Ringhals

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2014/15:100 § 18 Kammaren åtskildes kl. 16.19.
20 maj

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med § 11 anf. 43 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 79 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 13 anf. 104 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

HELÉN TÖRNQVIST

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om avskrivning av framställning	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Statens stöd till dagspressen.....	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2014/15:KU12	2
Anf. 1 FREDRIK ERIKSSON (SD).....	2
Anf. 2 BERIT HÖGMAN (S).....	3
Anf. 3 PER BILL (M)	4
Anf. 4 NICLAS MALMBERG (MP)	5
Anf. 5 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	7
Anf. 6 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	8
Anf. 7 FREDRIK ERIKSSON (SD) replik	8
Anf. 8 NICLAS MALMBERG (MP) replik.....	8
Anf. 9 PER-INGVAR JOHNSON (C)	9
Anf. 10 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	10
Anf. 11 TUVE SKÅNBERG (KD)	11
(Beslut fattades under § 14.).....	12
§ 7 Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort	13
Justitieutskottets betänkande 2014/15:JuU24	13
Anf. 12 KENT EKEROTH (SD).....	13
Anf. 13 SANNE ERIKSSON (S)	15
Anf. 14 KENT EKEROTH (SD) replik.....	15
Anf. 15 SANNE ERIKSSON (S) replik.....	16
Anf. 16 KENT EKEROTH (SD) replik.....	16
Anf. 17 SANNE ERIKSSON (S) replik.....	16
Anf. 18 ANDERS HANSSON (M).....	17
Anf. 19 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	18
Anf. 20 KENT EKEROTH (SD) replik.....	19
Anf. 21 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	19
Anf. 22 KENT EKEROTH (SD) replik.....	20
Anf. 23 ANNIKA HIRVONEN (MP) replik.....	20
Anf. 24 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	21
Anf. 25 KENT EKEROTH (SD) replik.....	22
Anf. 26 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	22
Anf. 27 KENT EKEROTH (SD) replik.....	22
Anf. 28 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	23
(Beslut fattades under § 14.).....	23
§ 8 Genomförande av offshoredirektivet	23
Försvarsutskottets betänkande 2014/15:FöU9	23
(Beslut fattades under § 14.).....	23
§ 9 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om automatiskt utbyte av upplysningar om förhandsbesked.....	23
Skatteutskottets utlåtande 2014/15:SkU26	23
(Beslut fattades under § 14.).....	23

§ 10 Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.	24
Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU15	24
(Beslut fattades under § 14.)	24
§ 11 En ny läkemedelslag	24
Socialutskottets betänkande 2014/15:SoU16	24
Anf. 29 KARIN RÅGSJÖ (V)	24
Anf. 30 LENNART AXELSSON (S)	26
Anf. 31 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	26
Anf. 32 LENNART AXELSSON (S) replik	26
Anf. 33 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	27
Anf. 34 LENNART AXELSSON (S) replik	27
Anf. 35 FINN BENGTTSSON (M).....	27
Anf. 36 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	29
Anf. 37 FINN BENGTTSSON (M) replik	30
Anf. 38 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	30
Anf. 39 FINN BENGTTSSON (M) replik	31
Anf. 40 LENNART AXELSSON (S) replik	31
Anf. 41 FINN BENGTTSSON (M) replik	32
Anf. 42 LENNART AXELSSON (S) replik	33
Anf. 43 FINN BENGTTSSON (M) replik	33
Anf. 44 KARIN RÅGSJÖ (V)	34
Anf. 45 FINN BENGTTSSON (M) replik	34
Anf. 46 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	35
Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M) replik	35
Anf. 48 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	36
(Beslut fattades under § 14.)	36
§ 12 FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik	36
Utrikesutskottets betänkande 2014/15:UU15	36
Anf. 49 MARGARETA CEDERFELT (M).....	36
Anf. 50 JULIA KRONLID (SD).....	38
Anf. 51 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	41
Anf. 52 JULIA KRONLID (SD) replik.....	42
Anf. 53 MARGARETA CEDERFELT (M) replik	42
Anf. 54 JULIA KRONLID (SD) replik.....	42
Anf. 55 OLA JOHANSSON (C).....	42
Anf. 56 TINA ACKETOFT (FP)	44
Anf. 57 JULIA KRONLID (SD) replik.....	46
Anf. 58 TINA ACKETOFT (FP) replik.....	46
Anf. 59 JULIA KRONLID (SD) replik.....	46
Anf. 60 TINA ACKETOFT (FP) replik.....	47
Anf. 61 SOFIA DAMM (KD).....	47
Anf. 62 JULIA KRONLID (SD) replik.....	49
Anf. 63 SOFIA DAMM (KD) replik.....	49
Anf. 64 JULIA KRONLID (SD) replik.....	50
Anf. 65 SOFIA DAMM (KD) replik.....	50
Anf. 66 SERKAN KÖSE (S)	51
Anf. 67 JULIA KRONLID (SD) replik.....	54
Anf. 68 SERKAN KÖSE (S) replik	54
Anf. 69 JULIA KRONLID (SD) replik.....	54

Anf. 70	SERKAN KÖSE (S) replik	55
Anf. 71	MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	55
Anf. 72	SERKAN KÖSE (S) replik	56
Anf. 73	MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	56
Anf. 74	SERKAN KÖSE (S) replik	56
Anf. 75	HANS LINDE (V).....	57
Anf. 76	MATHIAS SUNDIN (FP).....	58
Anf. 77	MARIA ANDERSSON WILLNER (S)	60
Anf. 78	MARGARETA CEDERFELT (M).....	62
	(Beslut fattades under § 14.).....	62
§ 13	Skolväsendet.....	62
	Utbildningsutskottets betänkande 2014/15:UbU11	62
Anf. 79	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	62
Anf. 80	STEFAN JAKOBSSON (SD)	65
Anf. 81	JABAR AMIN (MP)	69
Anf. 82	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	71
Anf. 83	JABAR AMIN (MP) replik	71
Anf. 84	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	72
Anf. 85	JABAR AMIN (MP) replik	72
Anf. 86	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	73
Anf. 87	DANIEL RIAZAT (V).....	76
Anf. 88	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	79
Anf. 89	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	79
Anf. 90	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	80
Anf. 91	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	80
Anf. 92	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	81
Anf. 93	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	82
Anf. 94	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	82
Anf. 95	DANIEL RIAZAT (V) replik.....	83
Anf. 96	CHRISTER NYLANDER (FP).....	83
Anf. 97	ANNIKA ECLUND (KD).....	86
Anf. 98	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik	88
Anf. 99	ANNIKA ECLUND (KD) replik	89
Anf. 100	STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	89
Anf. 101	ANNIKA ECLUND (KD) replik	90
Anf. 102	GUNILLA SVANTORP (S)	90
Anf. 103	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	92
Anf. 104	GUNILLA SVANTORP (S) replik	93
Anf. 105	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik.....	93
Anf. 106	GUNILLA SVANTORP (S) replik	94
Anf. 107	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	94
Anf. 108	GUNILLA SVANTORP (S) replik	94
Anf. 109	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	94
Anf. 110	GUNILLA SVANTORP (S) replik	95
Anf. 111	LENA HALLENGREN (S).....	95
Anf. 112	CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik.....	96
Anf. 113	LENA HALLENGREN (S) replik	96

Anf. 114 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M) replik	97
Anf. 115 LENA HALLENGREN (S) replik	98
Anf. 116 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	98
Anf. 117 LENA HALLENGREN (S) replik	99
Anf. 118 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	99
Anf. 119 LENA HALLENGREN (S) replik	100
Anf. 120 ERIK BENGTZBOE (M)	100
(Beslut fattades under § 14.)	101
Ajournering	102
Återupptagna förhandlingar	102
§ 14 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	102
KU12 Statens stöd till dagspressen	102
JuU24 Ökade möjligheter att resa inom EU med nationellt identitetskort.....	102
FöU9 Genomförande av offshoredirektivet.....	103
SkU26 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om automatiskt utbyte av upplysningar om förhandsbesked.....	103
SoU15 Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m.....	103
SoU16 En ny läkemedelslag	103
UU15 FN och mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik	103
UbU11 Skolväsendet.....	105
§ 15 Bordläggning	108
§ 16 Anmälan om interpellationer	108
§ 17 Anmälan om skriftliga svar på frågor	109
§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.19.	110